

АРЧИБАЛД КРОНИН ДЖОБ, ПЪЛЕН С РЪЖ

Превод от английски: Веселин Кантарджиев, 1994

chitanka.info

*Изпейте песен за петаче,
за джоб, пълен с ръж.*

Стара
английска
песен

ГЛАВА ПЪРВА

Писмото *бърза поща* пристигна късно следобед.

Бях застанал удобно на терасата с матроната^[1] Мюлер и както обикновено, се бях загледал с любезен интерес в децата, изпълнили големия зелен автобус, който щеше да ги отведе през прохода Ехберг в Базел. Там щяха да вземат нощния чартърен самолет обратно за Лийдс. През шестте седмици на престоя им не бе валяло много и малките палавници изглеждаха жизнерадостни и доволни от себе си, струпани по отворените странични прозорци, за да извикат „Aufwiedersehen“^[2] и други думи, научени от швейцарския немски език. Те развяваха книжните швейцарски знаменца, които матроната винаги им връчваше на прощаване заедно с млечния шоколад като патриотичен символ. Автобусът потегли и всички запяха „Лили Марлен“. И тази песен бяха научили тук, докато непрестанно пускаха старата надраскана плоча на грамофона в занималнята.

— Е, това бе последното късче лято, сестро — забелязах аз малко поетично, щом автобусът се изгуби зад елите. — Не бяха лоши пикльовци.

— Ах, хер доктор! — Тя вдигна показалеца си укорително, но с обич. — Защо трябва да употребявате тази дума „пикльовци“. Тези, последните, бяха добри деца, а за мен доброто дете сам Бог е създал с ръцете си.

— Но, сестро — импровизирах аз бързо, — „пикльо“ е само един гальовен английски идиом^[3]. В Англия дори хора от висшето общество биха нарекли публично децата си „пикльовци“.

— Ach, so?^[4] Сериозно ли го казвате?

— Уверявам ви.

— Така значи. Странно изразена обич. Английска омраза^[5] от най-доброто общество.

— Точно така.

Малките ѝ очи ме изгледаха одобрително и с опрощение. Хулда Мюлер беше ниска, пълна жена на около шейсет, с телосложение,

напомнящо викторианската архитектура — величествен портал, подпрян на масивни колони. Твърди сиви коси се подаваха изпод бялата ѝ касинка, а лекият мъх над горната ѝ устна бе дискретно покрит с пудра. Безформената бяла манта, която медицинските сестри бяха „осъдени“ да носят, я покриваше до токовете и правеше от нея оригинален и неподправен швейцарски продукт. Акуратна, чиста, без чувство за хумор, неизразимо тъпа и пропита с присъщото германско преклонение пред ранга, тя все пак не бе сноб в евтиния смисъл на думата. Кадърна и трудолюбива, работеше по петнайсет часа дневно, като насмогваше на недостига от персонал в болничните стаи и кухнята. Хранеше ме така, както никога не съм бил хранен преди в моята неравна и несретна кариера.

— Бих ви била много благодарна, ако ми обяснявахте такива *омрази*, хер доктор Керъл. Начетен човек сте, пък и вие самият сте *Nochgeboren*^[6].

— С удоволствие, сестро. Ще имате всичката омраза, на която съм способен.

О, я внимавай, клоун такъв, не се увличай и не я прави на толкова глупава. Отправих ѝ заредена с чар усмивка. Във всяка болница първото правило на живота е да се спогаждаш със старшата сестра. Така че бях прилежно поработил с Хулда, откакто получих преди седем месеца това изпратено ми от бога назначение.

Ласкаех я с вдъхновени измишльотини, дори сътворих няколко предци от благородно потекло, за да подсиля образа си пред нея. И сега този огнедишащ дракон, тази ветеранка на болничните подлоги, тази Хипократова жрица в бяло расо беше изцяло моя или по-скоро, аз бях нейният светлоок *Junge*^[7].

— Сега ще настъпи пауза от шест седмици — забеляза тя. — Ще продължите специализацията си в кантоналната болница в Цюрих, нали?

— Ще слизам там поне веднъж или два пъти седмично — съгласих се аз вежливо. — Започвам във вторник.

— Ах, колко е хубаво да работиш под ръководството на млад, амбициозен и подготвен лекар. Нашият предишен хер доктор беше... — тя поклати глава — ... беше ein *Schrinker*^[8].

— *Das war nicht gut für Sie*^[9] — отвърнах аз, демонстрирайки напредък в разговорния немски.

— Nein, aber das ist ein Problem für seine neue Frau.^[10]

Като определи по този начин закона, че женените лекари са нежелани в клиниката, тя погледна часовника си, който висеше на верижка в пазвата ѝ.

— Трябва да се погрижа за чая ви.

На тръгване тя ме погледна дяволито.

— Мисля, че обичате онези омлетчета със сирене, които приготвям специално за вас.

— Сестро, за мен те са мечта, а вие... вие сте истинска „лодка на мечтите“ — дриймбоут.

— Дриймбоут? Нещо хубаво ли е?

— Най-хубавото!

Тя се отдалечи, а аз изведнъж се ядосах на себе си. По свой начин тя все пак бе любезна и порядъчна жена. Пък и не трябваше ли да съм благодарен на щастливата си звезда, че бях попаднал тук, върху едно кадифено ложе след осем години скитане насам-натам по най-неприветливи места като лекар на обща практика.

След завършването на Уинтънския университет предприех пътешествие до Австралия като лекар на товарен кораб. После се завърнах, готов да завладее Харли стрийт^[11]. Не ми трябваше много време, за да осъзная какво струва финансово и професионално дипломата от един второразреден шотландски университет. Кому си притрябвал с такава диплома, още със селската кал по обуцата и овесената каша по устата? Отначало замествах, и то временно, лекарите в няколко селца. Едното от тях бе в планината и имаше за лекар яко пиещия потомък на клана Макдъф^[12]. После за малко бях помощник-лекар. След това пак замествах лекаря на един квартал от бордеи в Уинтън. Там, полугладен, работех извънредни часове за един дебел стар ленивец, който веднъж има нахалството да се дотътри от почивката си край язовира Глендръм заедно с листовете от менюто на всяко ядене, което бе погълнал, а после седна и започна да ми ги чете един по един.

Последва дълго асистентство в Нотингам със смътна перспектива за партньорство, което не бе съдено да се осъществи. Но защо ли да се впускам в подробностите на този тъжен списък: дългите часове в ухаещия на пот кабинет; нощните повиквания; здравноосигурителните картони, които трябваше да попълвам след

работно време и често с фалшиви данни; оскъдната, нередовна, суха храна. Освен това — неравномерно разпределената работа; самодоволно подхвърленото:

— О, между другото, Керъл, отивам с жената на вечеря и театър. Нали нямаш нищо против да се занимаеш с последните три повиквания, които току-що постъпиха?

А не всяка съпруга биваше извеждана на вечеря:

— Често си мисля, че пропилявам тук, в Садсбъри, най-хубавите години от живота си, доктор Керъл. Сидни е толкова погълнат от практиката си. Трябва да ви кажа, че сте много приятен млад компаньон.

Пробутваше ми допълнително жилава овнешка мръвка под картофеното пюре, фиксирайки ме с поглед, докато Сидни бе забил като зубрач муцуна в „Бритиш медикъл джърнъл“^[13]. Бедна, закръглена, но рано повехнала мечтателко, помагах ти само с любезни думи. Как можеше да съзре човек нещо романтично в увисналите дамски долни гащи, простирани всеки понеделник, през седмица, в задния двор?

Накрая стигнах и до калното дъно: акушер — само набеден — в долината на Ронда, Южен Уелс, където почти всяка нощ ме будеше сестрата. Препъвах се полуоблечен и полузаспал из тъмните, безкрайни улички на миньорското селище, тътрех се с натежала глава по стълбището до някоя таванска стая, сключвах форцепса и дърпах, докато извадя бебето. Имах вид на робот-музикант, може би цимбалист, в една фантастична симфония от пот, сълзи, мръсотия и кръв.

В мрачното утро след една такава нощ, застанал на циментения под в кабинета, облечен „професионално“ в пижама, наметнат отгоре със старо палто и обут в миньорски обуца с дървени подметки, обвивах в списание „Лансет“ шише ерготамин — това универсално средство при задържана плацентата. Изведнъж върху откъснатата наполовина страница пред кървясалите ми очи се мерна малка обява:

Търси се: Медицински управител за детската клиника „Мейбел“ в Шлевалд, Швейцария, англичанин, лекар, неженен, за предпочитане под 30 години. Немският

език и опитът в лечението на белодробни заболявания са предимство. Осигурен пълен пансион и удобна квартира. Заплата 500 британски лири годишно, платими в паунд-стерлинги или швейцарски франкове. За подробности и формуляри кандидатите да се обръщат към „Дж. Скрайджмур и сие“, адвокати, Халифакс, Йоркшайър.

Стоях като хипнотизиран с чувството, че това предложение бе точно това, от което се нуждаех, което исках и трябваше да постигна. Все пак, докато се взирах през мръсните прозорци към надвисналите като бесилки на небосклона ескалатори, на фона на купищата въглища, не можех да не проумея, че трезво погледнато, нямах никакъв шанс. При все това едно странно чувство бе започнало да се оформя в подсъзнанието ми — чувството, че това не беше случайна намеса в живота ми, а възможност, нарочно планирана за Лорънс Керъл, от която трябваше да се възползвам. Подчинявайки се на непреодолим импулс, седнах и написах до „Скрайджмур и сие“.

Отговорът дойде след три дни.

Клиниката се управляваше от фондация към имуществото на мисис Бела Кийли, вдовицата на богат фабрикант на текстил от Северна Англия, която се установила в Шлевалд заедно с дъщеря си Мейбел през 1896 година. Дъщерята била слаба и болнава, всъщност туберкуозна, и прекарала остатъка от краткия си живот в Алпите. Когато няколко години по-късно Мейбел починала, майка ѝ, дали от сантиментални подбуди или от истинска привързаност към Швейцария, но останала да живее в Шлевалд. След смъртта на мисис Кийли според условията на завещанието голямата вила била разширена. Построили и болнично отделение с дванайсет легла, както и няколко по-малки вили. Така се създадо лечебно заведение, което започнало да се използва от бедни британски деца, „особено от страдащи от слабост или заболявания на белите дробове“, каквото било желанието на завещателката.

Персоналът на клиниката се състоеше от лекар, матрона и медицинска сестра — стажантка. Шест пъти годишно се приемаха групи деца за възстановяване или просто на почивка. Задържаха в отделението онези от тях, които се нуждаеха от по-нататъшно лечение.

След две седмици отидох в Халифакс за разговор, който се състоя в кантората на Скрайджмур на Маркет стрийт. Естествено, бях неспокоен, но предвид подготовката ми, за която, вярвах, никой не би могъл да ме упрекне, не ми липсваше и надежда.

В чакалнята имаше още четирима кандидати с респектиращ външен вид. Фактически двама от тях имаха дипломи от Лондонския университет — значително по-добри от моята, но когато се поразговорихме, оказа се, че никой от четиримата не говореше немски. Дотук много добре! Преди да вляза последен, хвърлих финален поглед в оръфания туристически разговорник, който бях купил на старо в Кардиф и от който бях зубрил през последните десет дни.

Почтително почуках по непрозрачното стъкло на вратата. Комисията се състоеше от трима души: Скрайджмур, който бе дребен, добродушен човек с лъскаво плешиво теме, и двама солидни йоркшайърски господа от старата школа. След като ме разгледаха изпитателно, разпитът започна. Бях в най-добрата си форма: спокоен, но нащрек, убедителен, скромно любезен, но и резервиран. Не бързах да изтъкна предимствата си, оставих на тях да ги извлекат сами, докато аз сякаш малко се смущавах, че имам тези преимущества. Да, признах си, че обичам децата, винаги добре съм се разбираал с тях не само като член на голямо семейство, но и в обширната ми лекарска практика. При споменаването на превъзходните ми препоръчителни писма не проявих изненада (и съвсем естествено — лично бях съчинил и написал две от най-добрите). Да, съгласих се спокойно аз, един южноуелски миньорски град може би не е най-желаното поле за действие на един амбициозен млад човек. И все пак, макар и странно, това градче се бе оказало точно такова място. Нарочно го бях избрал, за да изучавам пневмокониозата, а момент по-късно, след като това ги сащиса, добавих:

— Пневмокониозата, както очевидно знаете, господа, обединява белодробните заболявания — антракоза, силикоза и туберкулоза — особено често засягащи работниците в минната индустрия.

Впечатляваща тишина последва този добре премислен гамбит.

След това, хвърляйки поглед към останалите двама, Скрайджмур забеляза:

— Това е въпрос, към който проявяваме значителен интерес, доктор Керъл.

После нерешително, почти свенливо, като че ли едва ли се надяваше, той се покашля:

— Не предполагам, че случайно знаете немски, докторе?

Аз се усмигнах и като на покер заложих цялата си печалба. Или щяха да ме вземат, или щях да се проваля с гръм и трясък.

— Aber, mein Herr, ich können das Deutsch gut sprechen.^[14]

С един удар ги прострях студени на земята — никой от тримата не знаеше и думица немски. И преди да се окопитят, им пузнах още няколко свободно изговорени, макар и не особено подходящи откъса от малкия ми зелен разговорник.

— Entschuldigen Sie, mein Herr, können Sie mir zeigen, wo der nächste Abort ist? (Извинете господине, можете ли мене показа къде е най-близкия нужник?)

— Zimmermadchen, ich glaube unter meinem Bett ist eine Maus. (Камериерката, мисля, че под леглото ми има мишка.)

— Много сме доволни, докторе. Много! — Това всъщност го чух от единия от коравите йоркшайърци. — Може ли да попитаме откъде сте научили толкова добре езика?

— Главно от моето изучаване на белодробните заболявания по оригинални немски учебници — измърморих скромно аз, разбрал, още преди да ме повикат след кратко изчакване отвън и да ме поздравят с горещо ръкостискане, че вече съм улучил целта.

Разбира се, това бе едно напълно дискредитиращо ме представление. Евтино, достойно за презрение, жалко и съвършено нечестно. Ала когато си бил най от края на опашката за хляб и са те подритвали насам-натам цели седем години, чувството за етика донякъде се притъпява. И макар че на следващата сутрин бях готов да се провикна: „Mea culpa. Mea maxima culpa“^[15], бях много щастлив, докато подреждах куфара си за Шлевалд. Можех в края на краищата да се опитам по обичайния начин да оправдая греховете си. Йезуитите, които се бяха погрижили за образованието ми в детските ми години, ме бяха надъхали с най-практичния си принцип — „целта оправдава средствата“. А като приложих едничкото си средство за убеждение върху тези достойни йоркшайърци, не извърших нищо повече от един необходим акт, с който да постигна една необходимата цел.

Така че нека признаем: поне за момента бях на сигурно място, тук в Шлевалд, щастливо пуснал котва в клиниката Мейбел, дишайки

прекрасния планински въздух и оглеждайки се наоколо с ведро самочувствие на притежател. Беше един от онези чудесни алпийски следобеди, които озаряваха пейзажа с бледосиня светлина. По пасбището пред клиниката, която се издигаше на южния склон, есенните минзухари, още неразтворени, оцветяваха на петънца пищната зеленина. Поточета бистра студена вода се надпреварваха по пътя си надолу към реката. В боровата гора отвъд долината влакът за Давос, който изглеждаше като играчка, бавно беше започнал шеметното си изкачване. Ето че спря на отклонението, сякаш за да набере повече пара, преди да поеме отново по стръмнината, а всъщност, за да изчака и се размине със спускащия се от града влак. Отгоре скалистият връх Гошна Грат, леко напрашен от ранен сняг, очакваше вече залеза, променяйки цвета си от златисто към наситенорозово. Далеч долу, умалени в пазвата на планината, къщичките на селото Шлевалд изглеждаха уютни. Gemutlich^[16] беше немската дума. Нека оставя настрана пищните описания, мястото наистина бе прекрасно. Като си помисля за онези миньорски улички, пирамидите от шлага без стръкче трева, за непрестанно дрънчащия ден и нощ звънец на амбулаторията и като си спомня за граченето на акушерката Болдуен в полузаспалото ми ухо: „Ох, докторе, страшно съжалявам да те будя пак, но излезе седалищно и главата на плода се задържа“ — е, тук бе спокойно като в шише таблетки за сън. Харесвах това място, то наистина ме бе завладяло изцяло. Новата луна, бледа като резенче ементалско сирене, бе започнала пътя си над веригата върхове във все още упорстващата дневна светлина.

Изведнъж отдалеч, някъде отсреща, долетя звукът на алпийски рог. Надува го пастир, седнал край самотната си хижа във високите пасбища. Тази чудновата и смешна двуметрова дървена тръба, подобно на шотландските гайди, е отвратителна, когато е близо до ушните тъпанчета, но долетелият в долината звук от нея крие в себе си магия. Отново го чух, трептящ в неподвижния въздух. Поразява онази проточена, дълбока тъга, която, утешена сякаш от планинските върхове, се губи в далечината. Откъсваш се някак изведнъж от реалността, сякаш пъпната връв, свързваща те с нея, е прерязана. Потъваш в себе си и ето, намерила сгода, от подсъзнанието ти изпълзява стара тайна горест.

С мен винаги е същата болка и загадка — отново и отново попадам на тъмна улица в непознат град и в мъртвата тишина на нощта чувам зад себе си стъпки, бавни, настойчиви, заплашителни. Не мога да се обърна, а от порите ми, заедно с лепкавата пот, струи ужасът ми от това тайнствено преследване, докато изведнъж се чува лай на куче и отново всичко се успокоява.

О, надмognи това, Керъл, и бъди щастлив. Никой не се интересува от малката ти лична фобия, поне все още не.

Време бе за чая и омлетчетата ми.

Тогава, като се обърнах, видях някой да влиза през портата. Ханс, синът на началника на пощата. Забързан по алеята, той размахваше нещо в ръка. Писмо.

— Express, Rekommandiert, Herr Doktor.^[17]

Вероятно бе месечният ми чек, а за тези неща швейцарската поща никога не те оставя да чакаш.

Малкият се преструваше, че е останал без дъх от бързане и, тъй като малко се бях размекнал душевно, след като подписах разписката, казах му да почака и влязох във всекидневната си, която се отваряше към терасата. Стаята беше малка и уютна, с топъл червен килим, солидни и удобни мебели, добре полирани и тапицирани с кафяво кадифе. Матроната много предвидливо не оставяше масата ми без купа, пълна с плодове: кайсии, круши, ябълки и череши, които през този сезон бяха в изобилие.

— Дръж, Ханс — подхвърлих му от прозореца голяма ябълка от сорта „Златна превъзходна“.

Той не би я изял сега, бях сигурен в това. Като истински малък швейцарец, за когото собствеността е нещо свято, щеше да я отнесе вкъщи, да я излъска и запази най-малко до неделя.

Проследих го с поглед, докато се отдалечаваше след едно „Vielen Dank, Herr Doktor“^[18].

После разгледах писмото и изведнъж се изправих на крака. Не може да бъде! На пощенското клеймо на плика пишеше Левънфорд — тази най-омразна, почти фатална дума, от която и от всичко свързано с нея, надявах се, най-сетне съм се отървал. Неохотно отворих плика. Да, писмото бе от стария ми приятел от детинство Франсис Енис.

Мой скъпи Лорънс,

Трябва да поискам извинение, че пропуснах да те поздравя по случай назначението ти миналото лято. Прочетох за това в „Уинтън хералд“. Макар и със закъснение, нека ти пожелаая пълен успех в новата ти, престижна работа. А сега, колебая се дали да продължа, защото съм принуден да поискам една специална услуга.

Спомняш си, сигурен съм, Кети Консидайн, онази мила наша приятелка от момчешките години, която се омъжи за Дениъл Девиган и наскоро по един трагичен начин овдовя. Да, Лорънс, техният брак бе образцов, блестящ модел на съпружеско единство. Беше страхотен удар, когато Дан загина. Трябва да си прочел съобщението и некролога в пресата. Поне тук всички бяха потресени. А напоследък, уви, и друга беда сполетя скърбящата вдовица. Едничкото ѝ дете, Дениъл, едва седемгодишен и безспорно забележително умно момче, започна да слабее и запада. Много е блед, с увеличени жлези на шията. Подозират туберкулоза. Каноникът^[19] Дингуол, макар вече пенсиониран и в инвалидна количка след нов по-слаб удар, прояви голям интерес към момчето, занимаваше се с него и всякак му помагаше в учението. В действителност Дениъл е с два класа напред от връстниците си. Мистър Дингуол обсъди задълбочено положението с доктор Мур, който препоръча момчето да постъпи веднага в санаториум, да се надяваме за кратко. Препоръката е уместна, но ако чакаме реда си според новите схеми, ще минат поне шест месеца, докато намерим легло за Дениъл. И то в най-добрия случай в Гремпиънс^[20], което, смея да кажа, не може да се сравни с твоите слънчеви Швейцарски Алпи.

Затова бе решено Кети да заведе момчето в Швейцария и да се посвети на лечението му. Двамата скъпи пътешественици предлагат да тръгнат от тук следващия вторник, седми октомври, и да кацнат на летището в Цюрих в 5:30 часа следобед. Тъй като нямат никакви познати и ще се чувстват загубени в този град,

разчитам на теб поне да ги посрещнеш. Ако не можеш да направиш нищо повече, моля те, упъти ги за Давос, където имат още един адрес, даден им от доктор Мур. Все пак, Лорънс, ако имаш възможност, не би ли могъл да се погрижиш лично за тях, не би ли могъл да намериш едно място за Дениъл в твоята клиника, да го излекуваш? Моля те! Заради момчето. Бог ще те благослови за това, Лорънс, а ние, всички твои добри приятели в Уинтън, ще ти бъдем вечно благодарни.

Отново и отново бавно препрочетох писмото, потръпвайки от думите „скъпите пътешественици“, после импулсивно го смачках на топка в юмрука си. Що за нахалство! Що за проклето натрапване! Да се лепва за мен, заради доброто старо време, предварително да ми благодари, да ми обещава Божията благословия. И, разбира се, да развали моя вторник в Цюрих, единствения ден от седмицата, в който нормално нямаше полети по шведските авиолинии „Svenska Ornflyg“.

И все пак не бих могъл да се отърва с един замах от Енис. Какво биха си помислили у дома? Трябваше да направя нещо. В края на краищата това нямаше да е за дълго. Щях да се справя, предполагам, но както винаги, трябваше да обмисля създамата се ситуация зряло, спокойно, безпристрастно.

[1] Старша медицинска сестра с административни функции. — Б.пр. ↑

[2] Довиждане (нем.). — Б.пр. ↑

[3] Специфичен за даден език израз, често непреводим или безсмислен в буквален превод. — Б.пр. ↑

[4] О, така ли? (нем.). — Б.пр. ↑

[5] По произношение английските думи „идиъм“ и „одиъм“ (омраза) са много сходни. Матроната Мюлер ги употребява неправилно и това води до комична игрословица. — Б.пр. ↑

[6] От благородно потекло (нем.). — Б.пр. ↑

[7] Младок (нем.). — Б.пр. ↑

[8] Кръшкач (англ. с немско произн.). — Б.пр. ↑

[9] Това не бе добро за вас (нем.). — Б.пр. ↑

- [10] Не, но това е проблем за новата му жена (нем.). — Б.пр. ↑
- [11] Улица в Централен Лондон, където се намират кабинетите на изтъкнати лекари специалисти. — Б.пр. ↑
- [12] Герой от „Макбет“. — Б.пр. ↑
- [13] Английско медицинско списание. — Б.пр. ↑
- [14] Но, господине, аз мога да говоря немския добре (непр. нем.). — Б.пр. ↑
- [15] Моя е вината, най-голямата вина е моя (лат.). — Б.пр. ↑
- [16] Приятни (нем.). — Б.пр. ↑
- [17] Бърза поща, препоръчано, господин докторе (нем.). — Б.пр. ↑
- [18] Много благодаря, господин докторе (нем.). — Б.пр. ↑
- [19] Свещеник, служещ в катедрален храм. — Б.пр. ↑
- [20] Планинска верига в Северна Шотландия. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ВТОРА

Стажантката донесе подноса с чая ми във всекидневната, уютна малка бърлога с кресло пред облицованата със сини и бели плочки печка. Беше свежо селско момиче от Валè, приятно ухаеща на мандра, с добре оформени млечни помпи. На излизане винаги ми отправяше през рамо един не съвсем кравешки поглед. Ала днес пропуснах да й отвърна, дори апетитният аромат на пърженото сирене от омлетчетата не оживи унилото ми настроение. Да, писмото беше неприятност, отвратителна неприятност! То ме бе разстроило, бе ме върнало в един ранен период от живота ми, за който нямах особено желание да си спомням.

Лично аз не мога да понасям завръщанията в миналото. Те просто прекъсват живота действие, забавят и охлаждаат порива. Все пак, за да се изясни картината, трябва да кажа, че петнайсетгодишен бях отишъл да живея при родителите на майка ми в Левънфорд. Месец преди това бях спечелил преждевременно за възрастта си стипендията „Елисън“ за Уинтънския университет, едно постижение донякъде засенчено, когато се разбра, че за да ме приемат в университета, трябваше да посещавам цяла година Левънфордския колеж, да издържа зрелостен изпит там и да получа съответната диплома.

Посрещането ми у Брюсови в къщата близък на Уудсайд авеню не бе особено възторжено. Любимата им дъщеря ги бе наранила дълбоко, забягвайки с моя баща католик. А сега, петнайсет години по-късно, у дома им се изтърсва едничкото оцеляло свидетелство на този злочастен брачен съюз.

Дядо ми Робърт Брюс, държелив, с достойна осанка старец, се бе пенсионираше като шеф на отдел в местната корабостроителница на братя Денисън. Монотонното му съществуване бе някак преобразено и оцветено от вярването, общо взето считано за пълна измислица, че дядо ми е пряк потомък на едноименния шотландски национален герой. Онзи Робърт Брюс, след като разцепил с бойната си брадва черепа на Бъун в лична схватка, повел шотландците към победата им

над англичаните при Бенъкбърн^[1] през 1314 година — дата, която никога не ми бе позволено да забравя.

Не си мислете обаче, че дядо ми бе глупак или служеше за посмешище и подигравки. Той имаше документи, родословни дървета, извлечения от протоколите на местното историческо дружество и бе проследил рода си в Левънфорд чак до петнайсети век и в тази история името Робърт бе най-широко застъпено. Нещо повече, замъкът Кардрос, в който през 1329 година умрял крал Робърт I, се издигаше над река Левън в покрайнините на града. Оттук е тръгнал сър Джеймс Дъглас^[2], за да отнесе сърцето на Брюс на Божи гроб, победен, уви, от маврите в Испания. Без да задълбавам по-нататък, достатъчно е да кажа, че манията на дядо ми или ако предпочитате, заблудата му, беше честна и така дълбоко бе заседнала в душата му, че всяка година отиваше на поклонение в манастира Мелроуз, където сега се съхранява урната със сърцето на крал Робърт I.

Част от това забележително родословие бе сякаш втрито в кожата ми и подходящо разкрасено, често пъти ме е представяло в удобна светлина пред обществото. Като оставим това настрана, Брюс винаги се отнасяше към мен с прилична толерантност и тънко чувство за справедливост. Баба ми — дребна, прегърбена женица, предана на дома си, макар и примирена със старостта, държеше главата си малко килната на една страна — недочуваше. Беше отдадена на Библията, силния чай, произведенията на Ани Суон и на навика — трогателен за мен — беззвучно да бърби сама на себе си. Устните ѝ се движеха със съпровод от леки кимвания, гримаси и други почти неуловими смени на изражението ѝ. Въпреки износения ѝ и изтощен вид, придобиван от шотландските съпруги, служили по войнишки вярно на силни мъже, тя си беше мила бабичка.

Левънфордският колеж, който по условията на стипендията бях задължен да посещавам, бе солидна, стара институция, издигаща се в центъра на града с превъзходството и всички пуритански предразсъдъци на истинското шотландско училище. В колежа бях посрещнат още по-малко възторжено, затова с облекчение открих, че в класа има още един, който принадлежеше към моята църква — Франсис Енис, син на доктор Енис. Като единствени католици в колежа ние неизбежно се привлякохме един-друг, отпърво не поради някаква естествена симпатия, а просто защото и двамата се намирахме

в едно и също положение — бяхме обект на подозрение и подигравки от страна на съучениците ни.

Франк бе единственият син на болезнено благочестивата си майка, която почти не излизаше от църквата — не само за да протрива коленете си пред иконите, изобразяващи мъките на Иисус, но се бе превърнала в нещо като женски свещенослужител. Тя кичеше, украсяваше и подреждаше олтара с особена грижовност, която устояваше на предупредителните намеци, обезсърчителните погледи и дори откровените забрани на пастора на църквата „Сейнт Патрик“ — легендарния каноник Дингуол. За лош късмет на Франк, баща му беше „петел“^[3] с груба перушина, не така пухкава като на майка му. Доктор Енис, може би най-добрият и най-търсеният лекар в града, бе едър, небрежно облечен мъж, с нецензурен език, силно пристрастен към чистото уиски и мерак да се натиска с краварките по фермите, които посещаваше. Нехаещ за общественото мнение, той правеше каквото си искаше и макар че се водеше католик, възгледите му върху религията като цяло бяха неправославни, често пъти драматично непредсказуеми. Затова рядко го виждаха да се мерне в църквата „Сейнт Патрик“, оправдаваше се с голямата си заетост с професията. Докторът бе този, който изпрати сина си в колежа, за да го подготви за влизане в Единбургския университет, където да завърши медицина и след това Франсис да се присъедини към практиката на баща си.

Франк беше предразполагащо към себе си момче с открит характер, приятелски настроен, при това забележително красив. Висок, слаб, с нежно момичешко телосложение и гъста кестенява коса, той имаше най-сините и с най-дълги мигли очи, които някога съм виждал. В училище не изпъкваше с особен интелект, по-скоро обратното, и плахо отбягваше физическите сблъсъци с по-грубите момчета. Макар че никога не се оплакваше от безцеремонните им закачки, той очевидно бе страдал от тях, докато аз не поех, така да се каже, ролята му. Едничкото изпъкващо у него качество бе просто това, че беше добър в най-точния смисъл на думата.

Една сутрин, през първата ни седмица заедно, той закъсня за училище, за което го глобиха.

— Какво се случи, Франк? — попитах го аз. — Да не би да се успа?

— О, не — усмихна се той. — Каноникът Дингуол се задържа при един болен. Виждаш ли, помагам му в отслужването на литургията в седем часа всяка сутрин.

— Какво? Ставаш... толкова рано?

— Много е лесно, щом веднъж придобиеш навика.

— Предполагам, Дингуол те е принудил да го правиш. Този човек ме плаши.

— Грещиш, Лорънс. Той само изглежда ужасно строг и мрачен. Щом веднъж го опознаеш, ще видиш, че е най-милият човек.

Отправих му поглед, изпълнен със съмнение. Каноникът беше мургав шотландец с внушаващо страх лице с остри черти, висок шест фута и два инча^[4] и сух като върлина, като изпостелял шотландски Савонарола^[5]. Фигурата му се извисяваше над амвона, докато бичуваше безкритичното си паство от ирландци имигранти със сардонични остроумия, по-дълбоки от баналните взривове на адския огън, с които проповедниците обичайно плашеха миряните. Това бичуване на греховете, прекъсвано почти ритуално от смръкване на енфие, през време на което би се чула и игла, паднала на пода, едва ли можеше да ме впечатли като източник на светлина и обич. Той неизменно стоеше до вратата преди литургията в единадесет часа, вече ме бе забелязал и несъмнено бе запознат със съмнителното ми старинно родословие.

— Винаги когато мина покрай него, с погледа си той сякаш ме отлъчва от църквата.

— Просто трябва да си дава такъв вид, Лорънс. За да има резултати. И той ги има. Всички най-видни протестанти, особено братя Денисън, имат много високо мнение за него, за начина, по който се справи с пиянството в града. Повечето наши едновеци прекаляват с пиенето. Освен това той е страшно интересна личност. Много начетен, културен, истински учен. Прекарал е пет години в Рим, където е преподавал философия в Шотландския колеж. Ти ще го обикнеш.

Поклатих глава, а той се усмихна и ме хвана за ръката.

— След литургията идната неделя ще те предам в ръцете му.

— Малка е надеждата — изрекох аз презрително. — Ще му се измъкна през страничната врата.

Въпреки това, макар че не бях от ранобудните, аз уважавах Франк за този неочаквано разкрит аскетизъм, както го уважавах и за

други несравними черти на характера му. Той например никога не обръщаше внимание на обикновените училищни мръсни вицове, драсканиците по стените на тоалетните, неприличните шеги. Ако пък някой разкажеше двусмислена история в негово присъствие, звездните му очи оставаха загледани в хоризонта, а действителният смисъл минаваше сякаш покрай ушите му.

Приемах, че всичко това е похвално, повече като показател на оригинална и по-съвършена нагласа на ума, отколкото като съобразяване с морала, тъй като аз вероятно бях покварен, както и момчетата, които той презираше. Един ден все пак се случи нещо особено.

Още имах велосипеда си, стар „Ръдж Уитуърт“, останал от подобрите дни, и тъй като Франсис, комуто майка му не отказваше нищо, също имаше съвсем нов „Хъмбър“, започнахме да правим разходки из околностите всяка събота.

Природата тогава все още беше девствена, със свободните и диви шотландски хълмове и степи. Идваше лятото, дните ставаха все по-топли и ние отивахме до все по-далечни места, до Мелък и покрай виещия се бряг на Лох Ломънд^[6] до Лъс, където се къпехме. Изглеждаше ми малко странно, че когато се разсъбличахме на топлия чакълест бряг, Франк винаги се отстраняваше на няколко крачки, скриваше се зад някоя скала и се появяваше добре покрит с цял бански костюм. Не му правех никакви забележки по този повод, тъй като си мислех, че той може би имаше бенка или друг белег по рождение, нещо, към което е чувствителен. Него ден бях забравил да взема със себе си банските си и без да се замисля, смъкнах дрехите си и гол-голеничък се втурнах в езерото.

— Влизай! — извиках. — Водата е чудесна.

Настана пауза, после той се обади:

— Днес няма да се къпя.

— Не се чувстваш добре ли?

Той не отговори.

Предприех дълго плуване до островчето. Водата беше по-топла от обикновено и съзнанието, че съм гол, без нещо, което да пречи на движенията ми, правеше усещането още по-приятно. Когато доплувах обратно до брега и се облякох, Франк се появи иззад скалата. Беше силно зачервен, с устни, присвити в твърда линия.

— Ти знаеш, разбира се — каза той обвинително, с каменен глас, — че е грях, почти смъртен грях да се разголваш така.

Зяпнах го в почуда.

— И че вкарваш и мен в грях, ако те гледам.

Избухнах в смях.

— О, хайде остави това, Франк. Не ставай толкова мамино момченце. Никой от другите момчета не носи дори гащета, да не говорим за цели бански костюми, а така е и далеч по-приятно. Трябва да опиташ.

— Не искам — извика той и затрепери. — Никога!

— О, за бога...

— Млъкни! — издума той с по-тих, но напрегнат глас. — Тъкмо заради бога е. Не ме е грижа какво правят другите. И не съм мамино момченце. Просто искам да остана чист. И ти трябва да се стремиш към това, Лорънс. Така че ако за в бъдеще не се покриваш прилично, изобщо няма да се къпя с теб.

Видях, че беше съвсем сериозен и бях достатъчно умен да прекратя разговора на тази тема. По пътя за дома и двамата бяхме твърде мълчаливи. От време на време се улавях, че скришом му хвърлям погледи. Когато пристигнахме, той спря, слезе от велосипеда си и каза:

— Все още сме приятели, нали, Лорънс?

— Разбира се, че сме.

— Дори повече отпреди. Наистина бих желал да дойда с теб в Уинтън, вместо да ме натикват в Единбург.

— Опитай се тогава да разубедиш баща си.

— О, не! — Лицето му се помрачи, както обикновено ставаше при споменаване на доктор Енис. — Опитвал съм и преди. Фактически винаги без успех съм опитвал да го разубедея да не ме насилва да уча медицина. Знаеш, че далеч повече бих предпочел да взема диплома по други хуманитарни науки.

Замълчах си, като се питах дали някаква неосъзната или поне неизявена антипатия към баща му не бе отблъснала Франк от идеята да се посвети на лекарската професия. Все още със случката от онзи следобед в ума си, рекох:

— Това, което ме изненадва, Франк, е, че не си избрал, и то решително, да станеш свещеник. Това е толкова... очевидно. Не само

майка ти ще бъде очарована, но и ти просто си едничкият на този свят, който, изглежда, има истинско призвание за това.

Той ме погледна и за моя почуда избухна в смях, много момчешки и непринуден.

— Не ще се наложи да чакаш дълго за отговор на въпроса си, момчето ми. Идната седмица искам да те запозная с един много специален човек. — Преди да успея да го разпитам, той ми се усмихна през рамо и натисна педалите. — Хайде да побързаме или ще пропуснем нашия половин час с твоя приятел, каноника.

Да, невъзможното се бе случило. Забавно за Франк изживяване, може би примесено с малко разочарование, но Дингуол ме бе одобрил.

Веднъж на връщане от училище попаднах на нещо като жива картина. Франк, страшно бледен, коленичил в канавката, а двама от нашите главни мъчители — братята Бюканън, надвесени над него. По-малкият държеше консервена кутия, пълна с рядка кал.

— Изповядай греховете си, Енис, или ще те кръстим с това тук. Хайде започвай: Свети Боже, аз убих една котка...

Интервенцията, колкото и неприятна, беше единственото възможно действие. Изтръгнах кутията с кал от по-малкия брат и го извадих от строя с точен удар, после налетях на по-големия. И двете воюващи страни понесоха тежки загуби, но аз като че пострадах най-зле и несъмнено ме очакваше голям бой. Изведнъж внезапно видение затъмни дневната светлина. Самият Дингуол, облечен като за града, с неизменната за свещениците строга установеност — в дълго черно палто, с черен чадър и прочутата си висока шапка, която го правеше да изглежда една миля висок. Ужасяваща гледка, същински призрак на католицизма, пред който, за голямо мое облекчение, братята Бюканън си плюха на петите, преди още чадърът му да бе влязъл в действие.

За момент каноникът не каза нищо, после се обърна към Франк, който, все още бледен, се бе облегал удобно на близката стена.

— Иди си вкъщи, момчето ми, и полегни, докато се възстановиш.

След това ме хвана за ръката и ме поведе към жилището си, после нагоре по стълбището към кабинета си. Все още без да проговори, той се зае да ме ремонтира. Устната ми бе зле разцепена, ухото ми бе отекло, окото неизбежно насинено, да не говоря за обелените кокалчета на юмруците ми и страхотното насиняване на лицето, където към края на битката ме бе ритнал младият Бюканън.

— Яки момчета са тези Бюканънови — промърмори каноникът, зает с памука и йодния разтвор и все още с шапка на главата си. — Да благодарим на Бога, че и ти имаш във вените си от същата шотландска кръв.

Когато приключи с мен, той ме накара да седна. Погледна ме, отиде до шкафа и извади малка тумбеста чашка и бутилка уиски.

— Една супена лъжица от това няма да ти навреди. Истинско оригинално „Гленливет“.

И на вкус беше изключително истинско.

— Е, Керъл — продължи той, — от няколко седмици много ловко ми убягваш, но все пак съм доволен, че се запознахме. И то при такива нежелани обстоятелства. — Отправи ми чаровна усмивка и продължи: — Тъй като вече не сме непознати, каня те да идваш тук, в кабинета ми, с приятеля си Енис, всеки петък следобед след училище, да обсъждаме проблемите на ежедневието, литературата, дори теологията. Приемаш ли?

Главата ми още бучеше от онзи удар по ухото. Приех.

— Добре. — Той извади часовника си. — Сега трябва да отида на заседание на училищното настоятелство, за което вече закъснях. Мога ли да те попитам как смяташ да обясниш на дядо си сегашния си вид?

Това наистина беше проблем, който вече ме безпокоеше.

— Бих могъл да кажа, че съм се сбил, за да защитя паметта на крал Робърт Първи.

— Хитра мисъл, Керъл. Идва от безчестната ирландска жилка в теб. Но не, няма да принизим една благородна постъпка с лъжа, към която, подозирам, ти имаш естествена склонност. Ще телефонирам на дядо ти от училищното настоятелство.

Това беше началото на връзката ми с една забележителна личност. Неговата крайна цел не ми беше ясна тогава. Проумях я едва когато не можа да се осъществи. Ала много месеци черпех и се облагодетелствах от неговия интелект, неговата начетеност и вътрешен чар. Те оставиха следите си и върху мен.

Днес обаче не бях така съсредоточен в обичайното ни събеседване. Питях се каква ли изненада ми готвеше Франк и кой ли можеше да бъде този специален човек, с когото искаше да ме запознае.

Бяхме в края на учебната година и следващия четвъртък Франк и аз заедно си тръгнахме за дома. Той живееше на Крейг Кресънт, недалеч от дядовата къща, и двамата се движехме обикновено по един и същ път през Левънфорд Комън. Все пак този следобед с небрежен тон, но със закачливо изражение той подхвърли:

— Хайде да минем този път покрай гарата. Трябва да посрещнем някого.

— Кого?

— Кети Консидайн.

— А коя е тя?

— Тя е моето момиче, Лорънс.

Изненадата ми, изглежда, е проличала. Той доволно се изсмя.

— Знаем се с нея още от деца. Израснахме заедно в количките си, така да се каже. Не бива да те изненадва, че сме влюбени един в друг.

Бях изумен и смаян. Всичките онези излияния за светото благодравие и целомъдрие и сега това... това ранно посвещаване на Венера. Бога ми, помислих си, странна птица си ти, Франк. И изведнъж страшно ми се прииска да я видя тази Кети Консидайн.

— Тя учи в конвента Далкеър^[7]. Идва си за ваканцията. Ще си прекараме чудесно. — Франк се затича по стълбището на гарата към горния перон. След като изплю новината си, сега бе обзет от желание да говори. — Сигурен съм, че ще я харесаш...

Влакът току-що бе пристигнал и почти веднага Франк изкрещя:

— Кети! Гледай, Лорънс, ето я!

Едно изумително красиво момиче се приближаваше към нас, усмихнато, размахало ръка в отговор. Не носеше училищната си униформа, но вероятно като по-голяма ученичка бе облечена с морскосин жакет с месингови копчета и плисирана пола. На главата си носеше леко накривена на една страна синя барета. Никога не бих могъл да забравя онова първо впечатление от Кети Консидайн. Тя беше със среден ръст. Фигурата ѝ бе гъвкава, движеше се с лекота. Лицето ѝ бе изпълнено с оживление. Очите ѝ бяха тъмни, почти черни, искрящи с жизненост на фона на топло оцветената ѝ кожа. Носът ѝ беше къс и малко сплескан, но устата ѝ, голяма, изящно изрязана, с много червени устни, разделени сега от широка усмивка, разкриваше съвършените ѝ зъби. Тъмнокестенявата ѝ коса, падаща свободно изпод баретата ѝ,

обграждаше като рамка бузата ѝ, където високо над ябълчната кост имаше малка тъмна бенка. Почувствах как сърцето ми подскочи, когато тя се спря при нас и сякаш без да ме съзре, взе в ръцете си ръцете на Франк.

— Кети.

— Франк.

Останаха така, загледани един в друг цял един дълъг момент, после тя ми отправи хладен изпитателен поглед.

— Кое е това дългокрако момче, избягало от Борстал^[8] и маскирано с колежански блейзър?

— Само един страничен наблюдател, любуващ се на тази болна от любов жива картина — отвърнах студено аз. — Съжалявам, че нямам фотоапарат. Толкова е трогателна.

Очите ѝ се присвиха.

— Радвам се, че ви харесва, защото и на нас ни харесва.

— Ами докато се налигавите един-друг, имате ли някакъв багаж? Да го взема.

— Куфар. Дала съм го в багажния вагон.

Оставих ги заедно. Намерих куфара ѝ и поехме към Крейг Кресънт. Франк предложи да носи куфара, който не беше от леките, опита се да ме въвлече в разговора, но без голям успех. Тя беше твърде заета с него и явно отдадена на това да ме изключи от компанията. Тази ваканция се очертаваше да бъде страшно забавна. В училището на Кети решили да се състезават коя ще донесе на връщане най-хубавия хербарий от изсушени диви цветя. Наградата била сребърна купа.

— Разбира се, не съм запалена по ботаниката, Франк, но бих искала да спечеля онази купа. Просто само за да избода очите на сестра Филомена, дъртата вещица, която постоянно ми забива нож. Пък и ужасно забавно ще е да поскитаме из горите.

Франк се съгласи с ентузиазъм и се обърна към мен:

— Ще идваш с нас, Лори.

— Е... може би — казах аз сдържано. — Ако ми остане време.

— Разбира се, че ще ти остане. Ето че пристигнахме. Сега идваш с нас да прием чай. Обща покана от Кети и от мен.

— Не, благодаря. Очакват ме у Девиганови — изтърсих аз спокойно тази отвратителна лъжа, защото мразех Девиганови, а синът

им Дениъл презирах.

— Е... — каза Франк със съмнение. — Щом е така...

Къщата на Консидайнови бе съседна до имота на Енис, постройка със същите размери, с принадлежаща неоградена градина, която предполагаше близки отношения между семействата. Оставих куфара пред входната врата. Кети ме разглеждаше с критично, не съвсем любопитно, но определено неприятелско око.

— Задължена съм ти, носачо. Тежък ли беше куфарът за крехкото ти телосложение?

— Дреболия. Какво има вътре? Въглища или стоманени корсети?

— И двете естествено. И монашеска риза, изтъкана от конски косми. Какъв да е бакшишът?

— Плати на Франк — казах аз. — Обикновено го замествам, когато се изисква каквото и да е физическо усилие.

Като си тръгнах, видях, че лицето на Франк се обля с руменина при този намек за няколкото случая, при които бях поработвал вместо него, и ми стана неудобно. Обвиних Кети, разбира се, и се заклев да си нямам повече никаква работа с нея. При все това, докато ядно крачех към къщи, умът ми бе изцяло изпълнен с нея и това ме вбесяваше.

Докато си пиех чая, зададох на баба няколко въпроса, небрежно, между другото. Да, познавала макар и не отблизо майката на момичето. Мисис Консидайн била вдовицата на покойния главен чертожник у Денисънови, добре осигурена с прилична пожизнена пенсия, отпусната от корабостроителницата. Сега смътно си я спомнях като едра, отпусната жена, облечена в черна, натруфена с мъниста рокля, запътила се бавно към предните редове в църквата „Сейнт Патрик“.

— Значи си срещнал дъщеря й?

— За пръв и последен път.

— Казват, че била много разглезена.

— Тя е празноглава и вятърничава донемайкъде.

Въпреки това, докато мислех, че мразя тази малка повлекана с месинговите копчета на жакета си, аз се бях влюбил в нея. Нелепото терзание на първата юношеска любов бе поразило и мен. Когато на другата сутрин Франк дойде у нас, без да спомене за лошото ми настроение предния ден, решимостта ми се пречупи и аз се съгласих да отида с тях да събираме растения същия следобед.

Нищо не би могло да бъде по-погрешно, по-фатално накърняващо самоуважението ми. Никога преди, дори и при най-горчивите разочарования на оскъдното ми детство, не бяха ме карали да се чувствам така нежелан, не, разбира се, от Франк, а от Кети. Няколкото думи, които си разменихме с нея, в началото нарочно дръзки, към края на малката ни експедиция станаха непоносимо обидни. Заклех се в моя любим светец — Августин, преди покръстването му, че никога повече няма да изляза заедно с тях.

За да им помага в техния идиотски лов на растения, те бяха впрегнали и онова момче — Дениъл Девиган, който от време на време ги придружаваше. Един нахален натрапник и дръвник и макар надраснал с две години възрастта, все още беше в енорийското училище „Сейнт Патрик“. Много пъти го бях обезсърчавал в раболепните му опити да се сприятелим. За мен това привличане на Дениъл на моето място беше горчив хап, а тъй като и по-късно ще стане дума за него, той заслужава по-пълнен портрет. На вид не бе привлекателен: плоско лице с неправилни черти, ръждивочервена коса, обезцветена бяла кожа и бледозелени очи, които обикновено вървят заедно с този цвят на косата. Сякаш всичката му пигментация се бе струпала в нискостебления хрусталак на главата му.

Обиждаше ме най-вече държанието му — смесица от агресивност и умилкващо се интимничене, с които се опитваше да ме спечели. Несъмнено бях предубеден. Франк не мразеше никого и бе готов поне да понася Дан, който също си имаше своите затруднения в обществото като най-голям син на дребен строител на акорд. Баща му беше нисък и космат като горила. Подиграваха го в целия град за това, че бе навъдил шестнайсет деца, единайсет от които бяха оживели. Веднъж, при едно от редките си посещения в дома на Девиган, бях зърнал брачната спалня с огромно, украсено с месинг легло, на което бяха заченати и родени толкова деца, че се оправдаваха редовете, посветени на мисис Девиган, чието моминско име беше О'Шейн. Тези редове всички приписваха на доктор Енис:

*Ох, ужасен е на Бриджит О'Шейн живота.
Три минути скука, девет месеца Голгота.
После две седмици почивка и пак същото,*

с усмивка.

Ужасен е на Бриджит О'Шейн живота.

За Дан положително не бе лесно да преглътне това и макар че го ревнувах заради привилегията да придружава Франк и Кети, той поне служеше като куче пазач. Всъщност започнах да искам той да бъде постоянно с тях, тъй като когато те излизаха сами, тогава страдах най-жестоко. В горещото си мрачно въображение ги виждах отдадени не само на най-нежни интимности, а впуснали се в най-невъздържана полова оргия. През много от онези летни следобеди висях около Крейг Кресънт, удобно скрит зад една стена, с напразната надежда да съзря някаква улика за неприлично поведение, която да хвърля в лицата им. Веднъж, когато ги видях да се връщат, не можах да се удържа и изскочих безочливо пред тях, взирайки се в лицата им за белези на вина и грях. Уви, те само бяха озарени от щастие. Кети — със светнали очи, поруменяла, излъчваща упоителния аромат, който бе само неин, весело възбудена, пълна с живот и напирало движение. Франк — спокоен и невъзмутим както винаги, с онова отвратително изражение на щастлива наивна невинност. Канех се да се въртна на петите си, когато той ми извика:

— Виж какво намерихме днес. Абсолютна рядкост. Един вид салеп. И между другото, Лори, утре следобед ще трябва да отида у пастора. Защо не заведеш Кети в гората?

Това ми се стори шансът на целия ми живот — да си разчистя сметката с нея. Докато тя ме наблюдаваше със странно изражение на лицето, полуподигравателно-полуочаквателно, рекох:

— Съжалявам, Франк, не бих искал да ме намерят мъртъв с твоята Кети в гората или извън нея.

И си тръгнах.

Отпърво нямах намерение да отида, убеден, че и тя не възнамеряваше да дойде на срещата. Въпреки това в два часа на следващия следобед изпитах неудържимо привличане към онзи омразен ъгъл на Крейг Кресънт. А като завих покрай ъгъла, видях я там, седнала до вратата, през която се минаваше по пътя към гората Лонгкрегс. Изненадата ме прикова на място.

— Значи реши да дойдеш — рече тя.

Успях да си поема дъх.

— Само исках да видя дали и ти ще дойдеш.

— Е, както виждаш, дойдох. Разочарован ли си?

— Не особено.

Тя се изсмя.

— Странно признание от потомъка на Брюс. Мислех, че ме мразиш.

— Не е ли обратното? Ти мене.

— Би трябвало да ми се гади от теб. Франк ме тъпчеше непрекъснато с всичките ти качества и добродетели, та чак ми се доповръща. Не знаеш ли, той смята, че си изумителен?

— Странна заблуда, нали?

— Започвам да се питам. Изглежда, че си направил някои забележителни неща. Имам предвид онова есе, което си написал на конкурсния изпит и с което си спечелил стипендията...

Нямаше какво да кажа на това и в настъпилото мълчание тя ме заразглежда с такова смущаващо внимание, че ѝ предложих:

— Ще продължим ли с твоето колекциониране?

— Нека само се поразходим.

Тя скочи на крака.

— Истината е, че ми дойде до гуша от всички тези папрати и билки. Пък и благодарение на Франк събрах вече достатъчно, за да избия изкуствените зъби на сестра Филомена.

— А искаш ли да ги избиеш?

— Често.

— Какво не ѝ харесваш?

— О, просто това, че е такава, каквато е. — Навлязохме в гората и тя продължи: — Вечно натяква за благоприличие и целомъдрие и все от този сорт, кара ни да носим ризи, докато се къпем, и постоянно ме оглежда, като че ли ще имам бебе.

Тя замълча, после додаде:

— Нека я забравим. Достатъчно ще ми напомня за себе си, като се върна в училището.

Повървахме смълчани под високите букови дървета, през които като през плетеница се процеждаше слънчева светлина и шареше виещата се зелена пътека. Гората бе топла и потънала в дълбока тишина. Не можех да повярвам, че бях заедно с нея тук, физически

тук, на това потайно място. Може би и тя чувстваше същото, защото разкърши някак неспокойно раменете си и изведнъж се изсмя.

— Забавно е, че сме заедно! И че се погаждаме. — Тя ми хвърли изкосо бърз поглед. — Наистина дължа ти извинение, че се държах толкова отвратително.

— Все пак и двамата не започнахме добре, нали?

— Моя е вината, че бях такава драка на гарата. Струва ми се, че исках да ти направя впечатление.

— И го направи — изрекох аз с внезапно присвиване на сърцето. — Помислих си, че ти си най-хубавото момиче, което съм виждал някога в живота си.

Тя порумения и сведе поглед надолу.

— Виждаш ли, Лорънс — започна тя и замълча за малко, неподозираща вълнението, възбудено у мен от това, че ме назова по име, — това се получи просто защото съм свикнала аз да бъда винаги с Франк и някак не можех да приема, че той е привързан толкова много към някой друг. Но сега не мисля така. Ако означава нещо за теб, а не допускам да означава, нека ти кажа, че наистина те харесвам много. — Тя се поколеба и продължи, без да ме погледне: — Само мога да се надявам, че и аз ще ти се харесам.

Сега вече сърцето ми така се разшири и изпълни гърдите ми, че едва можех да дишам. С цялото терзание на непорочното си юношество успях да издумам:

— Ако искаш да знаеш, обикнах те в мига, в който те видях.

Тя някак нервно се изсмя.

— Разбира се, не го казваш сериозно, но много мило от твоя страна, Лорънс. Облекчение е за мен. Бях разстроена и може би изнервена заради недоразумението между нас. Предполагам — добави бързо тя, — че това разстройваше и Франк. Той е толкова... толкова внимателен и коректен за всичко.

— Да, такъв е.

— Не мислиш ли... че може би той малко прекалява?

— В какъв смисъл?

— Ами... взискателен е и към дребните неща. Строг пуритан. Помисли си само, ако можеш да повярваш, през цялото време, докато бяхме тук съвсем сами в тази прекрасна гора, той нито веднъж не се

опита да ме целуне. Казва, че би трябвало да почакаме да се сгодим, както му е редът.

— О, само да съм имал неговия шанс.

Бях ли изрекъл тези думи и ако бе така, защо тя не протестира? Сърцето ми сега блъскаше като с механичен чук в гърдите. Тя беше тъй близо до мен, че ръцете ни се допряха, докато се изкачвахме бавно по хълма. От този внезапен допир електрическа тръпка пробяга по всеки нерв от тялото ми. Тя не направи опит да се отдръпне. От всичко най-много ме вълнуваше странното усещане за ответна емоция у нея, за едно излъчване, което разлюляваше всичките ми сетива, за един дълго потискан стремеж, който буйно напираше към осъществяването си.

— О, Лори! — Тя почти въздъхна. — Толкова е топло. Нека си починем малко! Тук е сухо и уютно.

Тя се отпусна на тревата до един храст дива азалия^[9]. Лицето ѝ, зачервено от слънцето, бе обърнато към моето, очите ѝ — тъмни и смутени. Седнах до нея и взех ръката ѝ в моята, малката ѝ ръка, гореща и влажна. Пръстите ѝ силно, неочаквано силно, стиснаха моите.

Главата ми се въртеше, но все пак в мен оставаше някакво чувство на лоялност към приятеля. Това беше момичето на Франк, можех ли да бракониерам в неговия резерват? И още нещо: под влиянието на Франк и от многото събеседвания в кабинета на Дингуол аз бях постигнал едно похвално равнище на добродетелност, дори дотам, че понякога участвах в литургията на каноника в единайсет часа. Уви, в това земно пресъздаване на сценката от райската градина Змията съскаше в ушите ми и всеки момент ябълката можеше да тупне изневиделица в скута на компаньонката ми. И наистина, тя сякаш приемаше тази неизбежност, миглите ѝ бавно се спуснаха надолу. Тогава, тъкмо докато слепешката се навеждах над нея, някъде отдолу долетя вик, серия от викове, почти дивашка шумотевица и ние, едва скочили на крака, стреснати и разтреперани, видяхме как през храстите си проби път една фигура. Девиган, запотен, задъхан, подкупващо усърден и все пак някак подозрителен.

— Помислих, че съм ви изгубил. Срегнах Франк на Чапъл стрийт. Реших да ви потърся, искам да ви помагам в работата.

Той стоеше пред нас, ухилен, малоумен урод и стискаше в ръката си някаква китка, отскубната с корена, докато ние все още се олюлявахме на краката си.

— Вижте какво съм донесъл. Не зная какво е, но ми изглежда подходящо за хербария.

Кети, с поглед, сведен надолу и встрани, бе страшно бледа. Сърцето ми туптеше по гръдната кост като по кожа на барабан. Хвърлих мрачен поглед към Девиган и трофея му.

— Това е вонлив корен от копър, дръвнико. Защо не го изядеш?

Ала нищо не можеше да обезсърчи Девиган. Той се мъкна с нас през целия следобед, а когато не можех повече да го понасям и си тръгнах сам, той остана с Кети.

Можете да си представите състоянието на духа ми, докато пресичах Крейг Кресънт на път за дома. На ъгъла, излязъл от страничната врата на кабинета си, се появи доктор Енис. Носеше въдичарски прът и рибарска кука. Повика ме:

— Как премина охраната на влюбените днес?

Макар че не се решавах да заговоря, насилих се да се усмихна.

Той ме изгледа изпитателно.

— Искаш ли да дойдеш с мен за риба?

Досетих се, че добродушният стар мераклия ми съчувстваше, че явно напразно си губех времето във въздишки по Кети. Би трябвало да откажа на поканата му, ако исках да запазя самоуважението си. Ала имах нужда от компания, пък и обичах да ходя за риба. Често бях ходил с баща ми преди заболяването му.

Настанихме се в стария черен форд, без да продумахме повече. Както можеше да се очаква, доктор Енис подкара колата с дива, неразумна скорост. Скоро бяхме в Мелък, на отгатышната страна на езерото, където докторът имаше лодка. До късно следобед здравата гребах, сякаш за да прогоня заедно с потта и желанието от себе си, докато той изреди с въдицата си всички подходящи места за замятане. Изглежда, този ден рибата не кълвеше, но щом докторът смени стръвта, още при първото хвърляне се закачи една. Десет минути по-късно с помощта на куката изтеглих в лодката едра съомга.

— Има дванайсет фунта^[10], че и отгоре — ухили се доволно докторът. — Добре се потруди с нея, момчето ми. Също и с греблата. Това си заслужава едно питие.

Пристигнахме на брега, привързахме лодката и заключихме синджира с катинар. После по ситния чакъл се запътихме към кръчмата „Блермор Армс“. Докторът размаха рибата, хлапашки се похвали с улова и си поръча двойно уиски.

— Какво ще пиеш, Лорънс?

— Бира — казах аз решително. По-скоро бих умрял, отколкото да поискам лимонада.

Той се засмя.

— От теб ще стане добър студент медик. Нaley му от погорчивата, с по-малкия градус.

След около един час и три двойни уискита Енис вече измъчваше лоста на скоростите, докато колата се носеше в топлата нощ. Чувствах се уютно след втората чаша не толкова слаба бира, а докторът бе в отлично настроение. Той обичаше да има публика и в бара се бе представил с целия си репертоар от вицове. И в колата продължаваше да се киска, да кашля и ръмжи нещо на себе си. Изведнъж рече:

— Керъл, ти си момче по сърцето ми. Какво мислиш за тази проклета връзка на сина ми с онова момиче Консидайн? Започнали са я още от времето, когато се напикаваха в пелените си.

— Какво да ви кажа, сър — отвърнах предпазливо. — Мисля, че извънредно много са привързани един към друг.

— Искаш да кажеш, че са влюбени? На тяхната възраст?

— Положително имат намерение да се оженят, когато пораснат още.

— Всемогъщи боже! А сега какво правят двамата заедно в гората? — Когато биваше възбуден, докторът винаги се отплесваше да говори на простолюден шотландски диалект.

— Нищо не правят, сър.

— Дрън, дрън. Разправяй ги тези на задника ми! — избухна той.
— Трябва да правят нещо.

— Берат цветя, сър.

— Всемогъщи боже! — Той замълча. После добави: — Слушай момко. От онова момиче просто капе секс, както от айршайърските крави на Маккей капе мляко. Да не би да искаш да ми кажеш, че сами двамата, в онази гора без жива душа наоколо, и Франк не би... знаеш какво?

— Кълна се, че не. Познавам Франк. Добро момче е. Абсолютно добро. — С два пинта^[11] хубава бира в стомаха си аз се чувствах благороден защитник на моя най-добър приятел. Така е. Дори проличава и влиянието му над мен самия. — Неспособен е на такава мерзост!

— О, господи — изпъшка докторът. — Искаш да кажеш, че дори не я е понатиснал?

— Положително не, сър. Мога да се закълна.

Той отново помълча, после промърмори на себе си:

— Само берял цветя. Какъв светец!

Светлините на Левънфорд се показаха и преди той да проговори пак, стигнахме Крейг Кресънт.

— Ела вкъщи да ти дам твоята половина от рибата.

— О, няма нужда, докторе...

Въпреки протестите ми, той настояваше и ми даде по-хубавата половина, откъм опашката, която предизвика такова умиление у баба ми, че тя не се сети да помирише дъха ми. Въздържах се да спомена и последната забележка на доктора.

— Ще я приготвя с бенъкбърнски сос — рече баба.

Преди да си легна, изрекох няколко извънредни молитви, за да ознаменувам избавлението си от проклятието на Адама. Ала едва ли можах да дремна повече от час през тази нощ.

[1] Град в Шотландия. — Б.пр. ↑

[2] Шотландски пълководец, наричан още Черния Дъглас (1286–1330). — Б.пр. ↑

[3] В английския език думата „петел“ има и нецензурен смисъл. — Б.пр. ↑

[4] Над 185 см. — Б.пр. ↑

[5] Джироламо Савонарола (1452–1498) — доминикански монах, църковен и политически реформатор. — Б.пр. ↑

[6] Езеро в Шотландия. — Б.пр. ↑

[7] Светско училище към девически манастир. — Б.пр. ↑

[8] Изправителен дом за малолетни престъпници. — Б.пр. ↑

[9] Цветен храст от рода на рододендрона. — Б.пр. ↑

[10] Около 5 килограма. — Б.пр. ↑

[11] Мярка за обем, равна на 0,56 литра. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРЕТА

В планините на Швейцария се съмва рано. Сутринта на седми октомври, макар и неохотно, станах с изгрева. Минах набързо на визитация в отделението. Имахме само пет случая и нито един сериозен: двама, оставащи за наблюдение след прекаран плеврит; един с аденит; друг със синовит на коляното или така наречения „бял оток“; и двата случая сигурно причинени от говеждия тип туберкулозни бактерии. Петият случай беше начално изкривяване на туберкулозна почва, което бях сложил в гипс.

Към осем и половина часа вече бях закусил и давах допълнителни инструкции на матроната, която предварително информирах накратко. За моя изненада тя прояви твърде голям интерес към очакваните гости. След това подкарах опела на клиниката към Цюрих. Защо толкова рано, Керъл? Защо е тази неоправдана припряност? Моралното ти задължение да посрещнеш и поздравиш „скъпите пътешественици“ не можеше да се осъществи преди пет и половина часа. Дали не си бе поставил определена цел, преди да проведеш онзи телефонен разговор снощи, след като добрата матрона си бе легнала, и дали ти пак не поставяш удоволствието преди работата?

Планинският път е стръмен, тесен, с много завои, но след Йеназ се разширява и навлиза в долината Коар. По това време на деня, освен няколкото фермерски камионетки, по пътя няма голямо движение. Карах бързо и малко след единайсет часа навлязох в Тилщрасе, като се оглеждах за неплатен паркинг.

Често пъти заклеяват Цюрих като град на тайни, задкулисни банкери. Аз нямам нищо против банкерите, тъй като не съм срещал никой от тях и искрено обичам този красив, богат град, господстващ над широката река и Цюрихското езеро с достойнството на мъдър държавник. В Цюрих никога не се струпват заляпали се туристи, тъй като повечето чужденци идват съвсем безшумно, просто за да посетят парите си. Една разходка по Банхофщрасе, където се отбих в магазина

на Гридер, за да си купя няколко връзки, ме отведе в „Бор-о-Лак“ тъкмо преди дванайсет. Влязох в градината и си поръчах сухо мартини. Питието пристигна веднага, неподправено и истински сухо, с тънко резенче лимон, което потвърди безпристрастното ми присъждане на пет звезди за този превъзходен хотел. Естествено тук беше скъпо, но тъй като сега имах известен доход, правеше ми удоволствие да го харча, още повече че посещенията ми тук не бяха чести. Освен това струваше си да глезя Лоте, която обичаше всичко от класа „де лукс“.

Тя се появи в същия момент, гологлава и усмихната, облечена с вкус, с обикновен, но ефектен светлокафяв костюм, който точно отиваше на сламенорусата ѝ коса. Трябва да обясня, че Лоте е шведка с цвета на расата си. Не както обикновените, недоносени блондинки, а едро, безгрижно и хубаво момиче с непринудено държание, с атлетичното тяло на шампионка дискохвъргачка и засмени очи с цвят на мед, които никога не помръкват. Разбира се, тя не хвърля диск. Сега е бивша стюардеса, повишена е в представителка на голямата шведска авиокомпания в Цюрих „Svenska Ornflyg“. С богат опит в това изкуство, двамата с нея взаимно се бяхме свалили в бара на аерогарата преди около четири месеца, когато изпращах група момчета за Бирмингам. Оттогава се привързах към Лоте и дори насмалко не се влюбих лудо в нея. Сега целият се подпалих, когато тя седна и кръстоса крака изпод късата си пола. Келнерът вече стоеше изправен до лакътя ми.

— На едно повече съм от теб — казах ѝ на немски.

Като част от работата си, тя говореше пет езика и, обучавайки ме по най-добрия начин, беше довела моя немски до равнище, което с право бихме могли да наречем „върха“. Често се смеехме заедно за начина, по който бях обработил комисията с моето „Entschuldigen Sie, mein Herr, können Sie mir zeigen, wo der nächste Abort ist?“.

— Можеш ли да се справиш с двойно? — продължих аз.

— Ако пиеш и ти едно.

След като келнерът се отдалечи, наведох се към нея.

— Изглеждаш непоносимо привлекателна, скъпа.

— Благодаря ви, сър.

— Посрещала ли си много важни^[1] личности напоследък?

— Купища. Много и много. Все красиви мургави мъже.

— Х-м-м. Африканци или бирманци?

— Не, не. Един италианец, един французин.

— О-о! Смесен вермут.

Тя се изсмя късо и присви котешките си очи.

— Наистина сериозно говоря, Лорънс. Двама разкошни мъже.

— Лъжкия. Само недей спа с тях, че ще ти счупя шведския врат. Случайно да си свободна този следобед? — додадох аз с лека тревога в гласа. — Снощи, когато ти се обадох по телефона, не беше много сигурна.

— Какви ще са твоите медицински занимания?

— Заедно ще работим по тях.

За момент тя ме задържа на ръба на неизвестността, после кимна дружелюбно.

— Свободна съм до пет часа.

— Чудесно. Аз самият трябва да съм по това време на аерогарата. — Обясних ѝ накратко, че посрещам един пациент и майка му.

Келнерът ни донесе два листа с менюто и напитките. Мълчаливо ги разучихме, поръчахме си и след половин час влязохме в ресторанта — остъклена пристройка с изглед към градината и реката от другата страна.

Добре си спомням изискания обяд, последния, преди да започнат неприятностите ми. И двамата започнахме със замразен пъпеш, златист, много зрял и леденостуден. Лоте, която, изглежда, никога не се замисляше за последиците или може би не се нуждаеше да ограничава допълнително своята жизненост, избра за главно ястие калкан в холандски сос и пресни картофи vareur^[2]. Аз си взех дебел резен филе миньон au point^[3] със спанак и ябълки. Пихме две от най-добрите и все пак сравнително евтини швейцарски вина. Тя взе лекото „Дьоле Йоханесбургер“, аз — червеното „Пино Ноар“. Не говорехме много. Само се наслаждавахме на храната и се гледахме един друг. След като не ни остана да си пожелаем друго, освен кафето, ние го изгълтахме подозрително бързо.

Апартаментът на Лоте беше в един нов блок в Клотен, съвсем близо до аерогарата. Отидохме дотам с колата, паркирах зад сградата и вече бях до нея пред входната врата тъкмо когато превърташе ключа в бравата. Обстановката ми бе добре позната: всекидневна с малка кухня, спалня и баня с красиви плочки, всичко мебелирано просто и

функционално, в съвременен скандинавски стил и изключително чисто. Когато и да влезехме, тя придърпваше завесата в спалнята, даряваше ме с широката си топла усмивка и със свършена естественост, без да отмества погледа си от мен, започваше да сваля дрехите си. Скоро бе вече простряна на леглото.

— Ела бързо, Лорънс. Толкова време мина от последния път... Искам много и много любене.

Съвсем гола, с тяло, светнало от проникващата през завесата дневна светлина, тя предлагаше физическия акт непринудено, естествено и с неподправено желание.

След това, загледана в мен, тя внимателно изучаваше лицето ми. Това, изглежда, я забавляваше.

— Трябва да си запалим по една цигара. — Тя се претърколи като голяма, ленива, хранена със сметана жълта котка и протегна ръка към нощното шкафче, говорейки на английски, който знаеше средно добре. — След това пак ще го направим както си знаем.

Точно в това беше бедата ми с Лоте. Потапяше ме в блаженство, докато се любехме, а после — нищо. Никаква нежност, никакво трайно чувство за принадлежност, нищо от онзи копнеж, който извира не от тялото, а от душата. Разбира се, излишъкът от копнеж би могъл да бъде опасен. Бях вече платил цената, за да узная колко трудно е да се отървеш от някоя копнееща, особено от сантименталния тип. Ала, казвах си, положително би трябвало да има нещо, някаква сърдечна връзка, по-трайна от временната възбуда на надбъбречните жлези, нещо, което да продължи и след екстаза на сливането. Не исках ли прекалено много? В този случай — може би. Шведките, мислех си тъжно аз, бяха известни като неизтощими в леглото. Те подхождаха към секса като атлетки, като към гимнастическо упражнение.

Лоте смучеше цигарата си с мисли, вече отклонени към земния живот.

— Кои са тези хора, които ще посрещаш?

— Казах ти, скъпа. Едно малко момче с майка си. Интересно, но... преди години си въобразявах, че съм влюбен в нея. Всъщност почти я мразех по един странен начин.

— Гледай да продължиш с омразата. Да няма повече от другото.

— Можем да се обзаложим за това... но, Лоте, ти в действителност не ме обичаш.

— О, ти искаш да бъдеш обичан? Сърце до сърце. И червени рози наоколо.

— Не се присмивай, Лоте. Имам предвид нещо по-дълбоко... нещо, на което можеш да се уповаваш, когато ти е нужно... когато не си на върха.

Тя избухна в смях.

— Когато кучето те лае в твоята тъмна улица.

Веднъж, без да преценя, бях опитал да ѝ се доверя. Сега замълчах. Може би тя усети, че ме е наранила и каза бързо:

— Ох! Какво е любовта, освен да си навлечеш неприятности? Аз много те харесвам. Даваме си един на друг много наслада и удовлетворение. При това аз не съм златно кюлче.

— Златотърсачка^[4] — поправих я аз.

Тя повтори думата, изсмя се, после ме обгърна с ръце.

— Хайде. Забравихме да се любим и наслаждаваме един на друг.

Беше пет без четвърт, когато тя стана от леглото и се облече. Подложил ръце под главата си, аз я наблюдавах с едно око. В комедията на живота няма нищо по-красиво от младо момиче, което измъква нозете си от къси, чисти бели гащички — задръжте за вас всичките начини това да се изрази по-прилично. В обратния процес, обуването на гащичките, което в момента се разиграваше пред очите ми, има нещо буржоазно. Като че ли собственически спускаш кепенците или затваряш магазина. Ала в нейната съвършено прилепнала светлосиня униформа, в шапчица с кокарда — семпла, не от обикновения, натрапващ се тип, а елегантна — тя изглеждаше опустошително привлекателна. Следобедът, който леко потъмни собствения ми блясък, я направи да разцъфти още повече.

— Трябва да бързаме, ще закъснея.

Аз въздъхнах и скочих от леглото. Коленете ми изхрущяха. Вече не бях толкова млад и здрав.

— Наистина мразя да те напускам така бързо, Лоте. След като бях тъй близо до теб... това си е жива раздяла.

Тя поклати глава.

— Ти си мил човек, Лорънс, към който много съм привързана. Никога не съм предполагала, че мога да изпитвам такива чувства към един англичанин. Не разваляй всичко с твоя сантиментализъм.

— Сантименталност — поправих я тъжно. — Освен това съм шотландец.

Докарах колата до предния вход и потеглихме към Клотен. Можете да ме обвините, че съм прекалено прехласнат по Цюрих, след като препоръчвам аерогарата Клотен като най-добрата в Европа — уредена, безупречно чиста, с първокласен ресторант и закусвалня, които сервират най-хубавото кафе, което някога съм пил. Изпихме по едно кафе на крак. Типично, нямаше никой зад щанда на „Бритиш Юропиън Еървейс“^[5] но Лоте се завърна от дългата редица швейцарски гишета от другата страна с лоша новина.

— Твоят полет закъснява със седемдесет минути.

— По дяволите!

Тя показа всичките си красиви зъби в една дразнеща усмивка.

— Ще трябва да седнеш в бара и да си помечтаеш за мен, *liebling*^[6]. С твоето тъй нежно шотландско сърце. Не се безпокой, когато приятелите ти пристигнат, ще ги преведа бързо през митническата проверка.

Слязох в долния бар, намерих си тихо кътче и поръчах един кирш^[7]. Изведнъж се почувствах уморен и необяснимо потиснат. Не, не бе необяснимо — беше старото съжаление след полов акт. Сетих се за баналната фраза на Августин: „*Post coitum omne animal triste est*“. Колко вярно, колко неизменно вярно! Обикновено мога да я пренебрегна, но днес не успях да се отърся от тази потиснатост. Подмятането й за моята тайна халюцинация ме бе разстроило. Какъв глупак бях да си губя времето, че и себе си, фактически да пропилявам живота си с тези незначителни, елементарни интимни връзки. Лоте не беше лошо момиче, но какво всъщност означавах аз за нея? Партньор в леглото. И макар че не беше от онези, които се отдават безразборно, имах мрачното чувство, че не бях единственият, с който тя споделяше подозрително широкото си, със здрави пружини легло. Ала това бе най-малката причина за внезапно обзелото ме униние. Връщаше се онова познато, проклето настроение, епигастралният синдром или по-просто казано, онзи психологичен юмручен удар в стомаха. Не можех да избягам от себе си. Никога. Дори като отстъпник не можех да се отърва от чувството за вина. Бях израснал в грях и от двата вида — и простим, и смъртен, а ако последният не ми бе опростен, той ставаше

прелюдия към проклятието. О, господи, какво всъщност беше Доброто и как тази всеобхватна дума се изплъзваше от всякакво определение.

Я стига с това, Керъл. Не ставай дете. Ти отхвърли онези глупости още преди години. А сега кой, дори за миг, би си помислил за тях? Ако пък искаш да спорим, няма последният събор на християнските църкви не освети практически всички форми на предбрачния секс, че като десерт притури и някои начини на самообслужване. После извика сърдечно, по християнски: „Три пъти ура за «Любовника на лейди Чатърли!»!“.

С усилие насочих мислите си към предстоящата среща, която колкото и нежелана, очаквах с определен интерес. В известен смисъл интересно ми бе все пак да видя Кети и да узная дали бе съхранила нещо от юношеското си чувство към мен. Тази вероятност раздвижи смътни спомени и насърчен от още един кирш и питателен сандвич, аз отплавах в мислите си обратно в Левънфорд, към онзи паметен ден и събитията, довели до него. Тогава за последен път видях Кети Консидайн и Франсис Енис. Беше денят на ръкополагането на Франк за свещеник.

[1] Игра на думи. На големите аерогари има отделно помещение за „много важни личности“ — Ви Ай Пи (VIP). — Б.пр. ↑

[2] На пара (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Добре опечено (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Жена, която се облагодетелства от връзки с богати мъже (англ. жаргон). — Б.пр. ↑

[5] Английска авиокомпания. — Б.пр. ↑

[6] Любими (нем.). — Б.пр. ↑

[7] Черешова ракия. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Лятото нея година беше изключително хубаво и слънцето благосклонно грееше от безоблачното небе.

Влакът беше „локален“ и докато пътуването бавно се точеше с престои на няколко гари, имах предостатъчно време да размишлявам върху събитието, което ме отвеждаше в Левънфорд. Това пътуване бе свързано с известно неудобство за мен. Предния месец бях завършил университета с бакалавърска степен и постъпих като корабен лекар на парахода „Тасман“ — един товаро-пътнически лайнер, който правеше курсове между Ливърпул и Сидни. Корабът трябваше да отплава вечерта на следващия ден след церемонията, но аз бях обещал на Франк да съм до него за големия му ден, макар че след като бях напуснал Левънфорд, за да постъпя в университета, връзките ми с него, да не говоря за посещенията, се бяха разрешили. Внезапното решение на Франк да се посвети на свещеничеството, много логично в известен смисъл, ме бе изненадало. Никога не ми бе говорил за такова призвание, макар че отдавна го предусещах. Досещах се, че едно подсъзнателно отвлечение от начина на живот на баща му го бе отклонило от мисълта да продължи практиката на доктор Енис. Вярно, че Франк никога не го призна, а може би и не го съзнаваше. Ала той наистина искаше да стане учител и усърдно се бе заел да придобие магистърска степен в Единбург. Но преди всички други съображения в центъра на бъдещето му стоеше Кети и женитбата им бе нещо предопределено и очаквано. Какво би могло да обърка този план? Внезапен зов да се отдаде на Бога ли? Може би му бе повлиял и вечният Дингуол. В това бях склонен да се съмнявам, спомняйки си един случай, когато каноникът ме задържа след една от нашите петъчни сесии, хвана ме за яката и ме разтърси така, че зъбите ми изтракаха.

— Тебе искам аз, твоята силна протестантска кръв. Каква полза за енорията от Франк? Сложи му молитвената броеница в едната ръка и стрък бял крем^[1] в другата и с него е свършено.

Дали пък някаква по-дълбока, психологична причина не го беше тласнала към безбрачие? Спомням си един случай, когато — бях студент медик трета година — в един разговор Франк изведнъж възкликна:

— Не е ли отвратително, Лорънс, че органът, който служи за продължаването на рода, едновременно служи и за канал, през който се изхвърлят половината от мръсотииите на тялото?

А когато се изсмях, изражението на лицето му сякаш замръзна.

— За това ще трябва да виниш Създателя, Франк.

— Няма място за обвинение, Лори — каза той мрачно. — Това е било направено с цел. От един всезнаещ Разум.

Той беше интересна загадка, по която още можеше да се размишлява! По неznайни причини, които си останаха и необясними, Франк внезапно се бе отметнал от ангажимента си към Кети и бе постъпил в семинарията.

Влакът закъсня и макар че пътя от гарата до църквата „Сейнт Патрик“ изминах бързо, когато заех незабележимо място до една колона, службата вече бе започнала. От убежището си виждах добре олтара и предните две редици пейки, където между многото други разпознах мисис Енис, Кети и — както изглеждаше — цялото многобройно семейство Девиган.

Тази церемония винаги впечатлява и признавам, че малко развълнува и мен. Примиреният вид на Франк, облечен от глава до пети в бяло, заел поза на робско покорство, можеше да те поболи. Откакто се бях откъснал от Левънфорд, и аз нерядко бях изпадал в подобно положение, само че по съвсем различни причини.

След финалната благословия зачаках отвън, докато покрай мен се изнизваше многолюдното молитвено събрание. Осъзнал, че не би трябвало веднага да се видя с Франк, аз се надявах, че мисис Енис и Кети може да ме информират за плановете му за деня. Така или иначе Дан Девиган беше този, който ме откри и разтърси ръката ми, потупвайки ме по гърба с нетърпимо нахалство, сякаш ми бе приятел за цял живот.

— Добра среща бе, човек! Видях те, като се вмъкна в църквата. През цялото време те наблюдавах. Защо не дойде по-напред, както му прилича, на мястото, което ти бях запазил? Сега съм помощник на клисаря в „Сейнт Патрик“ и се перча наоколо. Както и да е, намерихме

се! Имам покана за теб. Ще отпразнуваме ръкополагането в дома на Енис в шест часа. Ще дойдеш ли?

— Ще видя.

— О, трябва да дойдеш, иначе Франк никога няма да ти прости. Името ти е все на устата му.

Огледах се неспокойно около себе си. Все още се надявах, че ще мога да разменя някоя дума с Кети, но тя или се бе скрила в тълпата, или пък си бе отишла. Вече се бях запътил за дома, когато Девиган възкликна:

— Имам поръчение за теб от каноника. Иска да те види в ризницата^[2]. Бедният страдалец, и неговата свърши. Ще се оттегли при сестрите идния месец. Отивай, ще те чакам тук.

Нямаше какво друго да правя. Трябваше да отида. Старият деспот седеше в инвалидната си количка, но изпъчен, с книга на коленете си. Очите му, хлътнали в орбитите, но все още горящи и живи, се втренчиха в мен.

— Така — каза той. — Имах хрумването да те видя, преди да са ме отнесли на бунището. — Без да отмества погледа си от мен, потърси със здравата си ръка кутията с енфие под расото, умело измъкна щипка прах и смръкна. — Усещам, че си се подхлъзнал, Керъл. Лошо си се подхлъзнал. Изписано е на челото ти.

Почувствах как кръвта нахлу в лицето и врата ми.

— Поне ти е останало приличието да се срамуваш от себе си. Не трябва да ти напомням, че исках ти да си там, на мястото на Франк. И здраво поработих над теб. През всички онези петъчни следобеди. — Той кимна встрани. — Но с тази хитра ирландска жилка у теб ми се изплъзна. Не си мисли обаче, че ще избягаш от себе си. Семето е у теб и никога няма да се отървеш от него.

Настана пауза. Бях благодарен, че ми спести кръстосания разпит за греховете ми, но кой знае защо изпитвах срам и тъга, че го бях разочаровал.

— Надявам се, че се чувствате по-добре, отче — смотолех аз.

— Аз съм добре, както винаги, само дето не употребявам едната си лапа, но ще изкарам поне още десет години. Ще те държа под око, Керъл.

— Винаги съм ценял вашия интерес към мен, отче, и всичко, което направихте за мен.

— Зарежи това подмилкване, Керъл. Само не забравяй някои от нашите петъци.

Друга пауза. Той взе книгата от коленете си.

— Като набеден литератор, особено есеист, четеш ли понякога поезия?

Поклатих глава.

— Е, вземи. Това е наградата, която получих преди много години в Блеър. Отбелязал съм едно стихотворение. Сякаш е било написано специално за теб.

Взех книгата, а той затвори с щракване кутията си с енфие.

— Коленичи, грешнико! — Трябваше да се подчиня. — Ще те благословя, Керъл, ще го сторя с лявата ръка не само защото такава е волята Божия, но защото в твоя случай е много подходящо. Ако някога постигнеш спасение за душата си, пред Бога ще попаднеш по обратния начин, вървейки заднишком и през страничната врата.

На излизане от ризницата, силно разстроен, схванах, че там едва ли съм изрекъл и една свързана дума. За да дойда на себе си, седнах на една пейка в празната сега църква и разтворих книгата, която ми бе дал. „Стихотворенията на Франсис Томпсън“^[3]. Никога не бях чувал за него. На корицата бе отпечатана снимката му. Слабо, измъчено лице с редки мустаци. Втикнато листче отбелязваше страницата със стихотворението, към което бе насочил вниманието ми. Хвърлих поглед към началната строфа. Започнах да чета. Умът ми, изпълнен с току-що привършилия разговор и със загадката на Франк и Кети, не възприемаше думите, но исках да се отърва от Девиган и продължих да чета, всъщност без да възприемам прочетеното, докато стигнах до края. Но ето че отвън все още ме чакаше Девиган.

— Не мислех, че толкова ще се забавиш. Може би е искал да *изслуша и теб*. Къде отиваш сега?

— Да видя дядо и баба.

— И аз съм натам. Ще ти правя компания по Рентън Роуд.

И при други срещи, особено след онова незабравимо натрапване в гората, антипатията ми към Девиган не се бе уталожила. Усещах, че и той ми отвръщаше със същото чувство, скрито под обичайното му умилкване. А сега бе въоръжен с по-голяма увереност, излъчваше показно охолство и таеше в себе си някакво тайно удовлетворение. Това правеше лицемерно ухиленото му лице още по-противно. Беше

облякъл бяла риза с висока твърда яка, торбести панталони и сако с широки ревери, които съставляваха служебната му екипировка. В това облекло той придружаваше възрастните богомолци до местата им в храма и събираше волните пожертвования за църквата. Тази шивашка елегантност бе доведена до ръба на смешното от едно бомбе, кацнало на ушите му, които така стърчаха повече. Несъмнено предубеждението ме караше да го оприлича на виночерпец от сцената на второразреден фарс. Избягнах жеста, с който той се опита да ме хване под ръка, като се отправяхме към Рентън Роуд.

— Божествена работа! — започна той. — Колко много хора присъстваха! Ти малко закъсня, Лорънс.

Това, че Девиган ме назова с малкото ми име, не намали негодуванието ми, но аз не изразих протеста си, освен с мълчание.

— Забелязах, че не се присъедини към нас пред олтара. Щеше да видиш, че всички взехме причастие. О, не се съмнявам, че ти и така не си лишен от Божията милост. Разбира се, доктор Енис отсъстваше. Няма полза да се преструва, че е бил при болен. Той всъщност вече не е един от нас, Лорънс. Не, не е. Отпадна за съжаление. Ах, каква мъка за младия свещеник. Но майка му, о, майка му беше радостна, макар че сълзи се стичаха по лицето ѝ. Светица. Ето откъде черпи Франсис, да ме прости, отец Франсис исках да кажа, черпи своето благочестие. Казват, че каноникът не го е определил още за „Сейнт Патрик“, но майката ще настоява, аз също ще се застъпя. Макар да казват, че младият отец не говорел толкова гладко и убедително на проповедите си.

Последва мълчание, сетне с лукав кос поглед той подхвърли:

— А как намираш мис Консидайн, Лорънс?

— Кети? Стори ми се, че изглеждаше много тъжна.

— Ех, не бяхме ли всички повече или по-малко тъжни днес? Един хубав млад мъж се отказа от света заради Бога. Ала иначе Кети изглеждаше добре, нали? Разхубавила се е още повече.

По време на литургията бях открил, че наблюдавах Кети, като си мислех, че се бе променила по някакъв начин, но каквато и да беше промяната, тя ѝ придаваше нещо ново, неуловимо, нещо, което липсваше преди.

— Кети е изключително привлекателна и интересна млада жена — казах сдържано аз.

— Да, такава е, че и повече — съгласи се той пламенно. — Разбира се, губи от това, че цялата е облечена в черно поради смъртта на майка си.

— Какво! — възкликнах аз. — Нима мисис Консидайн почина?

— Да. Истина е. Преди два месеца. След дълго, мъчително боледуване, Бог да я прости, бедната. Нека почива в мир!

Той килна малко бомбето си и се прекръсти.

— Трудно е за Кети, защото, разбираш... — той ме погледна, — пенсията умря заедно с нея, с майка ѝ, искам да кажа. Все пак милото момиче има приятели. Просто за да ти посоча пример, онази хубава испанска пелерина с дантелите, която бе облякла, ѝ беше подарена от моята майка.

Сега вече той привлече вниманието ми.

— Но какво ще прави Кети? Работи ли нещо? Тя ще трябва да се откаже от голямата къща.

— А, не. — Лицето му придоби замислено изражение, което направи хиленето му още по-глупаво. — Не ѝ е давано предупреждение да напусне. Виждаш ли, Лорънс, моят старец сега е в строителния бизнес и купи къщата. Тя е солиден и съблазнителен имот и може да свърши добра работа в недалечно бъдеще.

— Защо? — попитах рязко аз.

Глуповатата усмивка изчезна от лицето му. Сега той ме погледна с предизвикателно и тържествуващо хилене.

— Всъщност и сега можеш да узнаеш това, Керъл. По-добре порано, отколкото по-късно. Още не се е разчуло заради другото събитие — ръкополагането на Франк. Ала когато говориш за мис Консидайн, ти фактически говориш за бъдещата мисис Девиган. Кети и аз, твоят верен приятел, сме сгодени и ще се женим.

Заковах се на мястото си.

— Шегуваш се, Девиган.

— По дяволите шегите, Керъл. — Хиленето му бе станало подигравателно. — Мина времето, когато ти и твоите надуги протестантски роднини навеждахте надолу дългите си носове и ни гледахте отвисоко. Ние вече сме богати и се издигнахме в обществото. Я хвърли един поглед натам!

Бяхме стигнали до края на Рентън Роуд, където пътят се разклоняваше към Крейг Кресънт и Уудсайд Драйв. Девиган сочеше

към полите на хълма Лонгкрегс, видими сега зад Крейг Кресънт. Това беше онзи горист хълм, където гнездяха дроздове и растяха диви цветя, най-красивото кътче на града, същата гора, където Кети и аз почти бяхме намерили своя Рай. Сега дърветата бяха изсечени и сред пъновете, като обриви от злокачествена болест, стърчаха бунгала, набързо построени с явно спекулативна цел.

— О, господи, каква отвратителна каша са забъркали!

— Така си мислиш. Нека ти кажа, Керъл, че това тук е жилищният комплекс „Девиган“. Нашата финансова империя! Тя ще ни направи още по-богати. Набий си това в главата, недопечен сноб такъв!

След този последен залп той ме остави. Дълго разглеждах срамната и грозна картина пред себе си, после бавно се запътих към дядовата къща на Уудсайд авеню.

Тук цареше друга атмосфера. Старците се радваха да ме видят. Най-сетне дипломиран лекар — резултат, който донякъде компенсираше в техните очи посредствения ми старт в живота. Дадох ми прост, но вкусен обяд — любезност, на която можах да отвърна, като предписах на баба лек за ревматоидния ѝ артрит. Самият дядо Брюс бе поостарял и тъй да се каже, позабавил темпото, но духът му все още обитаваше бойното поле при Бенъкбърн. Цял час ми показва и цитира избрани пасажии от един стар енорийски регистър, който напоследък бе открил в Левънфордския архив. Настроението, в което бях сега, ме правеше толерантен към старата му мания. Дори вече не ми изглеждаше мания, а по-скоро трогателна самоизмама на един старец. При все това мислите ми бяха другаде, докато го слушах търпеливо. Разсъдъкът ми все още се бореше да възприеме онази невероятна ситуация в Крейг Кресънт, на по-малко от половин миля отгук. Кети и Девиган... това просто не можеше да бъде! Трябваше да узная всичко, да достигна дъното. Макар че не смятах да отида при Франк преди шест часа, още в пет се сбогувах с дядо и баба и тръгнах по страничния път към Полумесеца^[4].

Докато вървах през градината пред къщата, не се забелязваха видими признаци на живот зад спуснатите пердета на Консидайнови. Когато позвъних, трябваше доста да почакам, преди да се появи Кети, все още облечена в черната рокля, която Девиган не одобряваше. Правеше я да изглежда някак по-възрастна, но според мен и по-

красива. Как трябваше да се обърна към нея? Не ми беше лесно. Усмивнах ѝ се приятелски:

— Мога ли да вляза? Много съм подранил за гощавката у съседите.

Тя протегна ръката си без изненада.

— Здравей, Лорънс. Знаех, че ще се обадиш.

Гостната беше такава, каквато я бях запомнил от времето на редките ми посещения в миналото. Същите мебели, педантично подредени, полирани и безжизнени, досущ като изсушените цветя във вазата върху бюфетчето. По лицето на Кети почти не се забелязваше оживление, докато сядяхме един срещу друг върху твърдите столове в тази мъртва стая. Очите ѝ бяха замъглени, без блясък. Изглеждаше някак замаяна. Може би прочете мислите ми, защото каза:

— Опитвах се да подремна. Взех една от таблетките, които доктор Енис ми дава. Напоследък, съвсем сама в къщата, не спя добре нощем.

— Моите съболезнования за майка ти.

— По-добре стана, че си отиде. Ракът не е нещо забавно.

— Трябва да е било тежко и за нея, и за теб.

Между нас се спусна мълчание, подчертано от бавното „тик-так“ на големия стенен часовник в хола.

— А сега, Кети — рекох аз, опитвайки се да говоря с по-лек тон, — кажи ми какво означава това, което чувам за твоя годеж с Девиган?

— Не е клюка — отговори тя веднага, сякаш бе подготвена за този въпрос. — Още нищо не е решено за датата, но Дан иска да се ожени за мен.

— А ти?

— За мен ще е по-добре да се омъжа.

Каза го с равен глас, без заобикалки, после, след кратка пауза, додаде:

— Дан не е съкровище, но се държи мило и ми помага. Неговите родители също. След като мама почина, все едно че нямам почва под краката си, Лорънс. И, разбира се, без пенсията ѝ, остават ми само дългове. Не бих могла да живея в тази къща, ако не бяха Девиганови.

— Кети, ти не си момиче, което би се отчаяло и отстъпило. Ще превъзмогнеш тази... тази беда и ще си намериш подходяща работа.

— Като каква? В действителност аз нямам никаква професия.

— Поне би могла да опиташ... да подкараш сама живота си.

— Сама? — Тя внезапно ме погледна право в очите, после отмести погледа си. — Всъщност ти май не ме познаваш, Лорънс. Или все пак може би поне малко ме познаваш?

Познавах я, разбира се, но как бих могъл да ѝ говоря за това. Смътно очертана на фона на тъмнеещия вече прозорец, с глава, леко сведена към шията като тъжен профил на Росети^[5], позата ѝ излъчваше нежност, усещане за копнеж и загадка, които дълбоко трогнаха сърцето ми. Всичко, което можах да кажа, беше:

— Нещата не се развиха добре за теб, нали, Кети?

Тя не отмина въпроса ми и готовността, с която последва отговорът ѝ, го направи да прозвучи пресилено и някак нереално. Като предварително подготвено изявление.

— Ти знаеш, че от години се пазех за Франк, надявах се, чаках, дори си мислех, че той ще зареже семинарията. Ти си лекар, Лори. Знаеш, че не мога да продължавам така, да потискам себе си... против природата ми е. — Тя ми се усмихна унило. — Ако искам да остана почтена, трябва да се омъжа.

Мълчах, убеден не толкова от очевидната ѝ прямота, а по-скоро обладан внезапно от чувство за болка, загуба, а също завист. Виждах я в мислите си омъжена и *притежавана* тялом и духом от помощник-клерика на „Сейнт Патрик“. Инстинктивно поисках да я утеша. Пристъпих към нея и взех ръката ѝ в своята. Не смеех да заговоря за Франк. И все пак моето съчувствие бе примесено с едно силно, похотливо любопитство.

— За теб трябва да е било голям удар, когато... — не се доизказах.

— ... когато той предпочете Бога пред мен, нали? Не се заблуждавай, Лорънс. — Тя бавно поклати глава. — Никога не би се получило. Защо да маскирам истината с красиви думи пред теб, млади ми докторе? Франк просто не е създаден за женитба.

Трябва да е съзряла съмнение в лицето ми. Всичките ѝ момински тревоги от миналото, цялото ѝ унижение сега се изляха в краткия ѝ горчив смях.

— Гадеше му се от самата мисъл за любене.

— Психологична задръжка. Би могла да я преодолееш с търпение.

— Безполезно би било да опитвам. Разбрах го още преди години, когато ние... — Тя изведнъж млъкна, избягвайки погледа ми, после продължи: — Не, не! Франк ще се чувства по-добре с нашияника^[6] си. Така че защо да не опитам с Девиган? — Тя ми отпрати странен, изпитващ поглед. — Той не е толкова лош, напоследък се замогнаха, поне ще ми топли леглото.

Настана продължително мълчание. Какво искаше да ми каже? Какво бе разбрала „още преди години“? Дори недоизречено, то противоречеше на измъченото ѝ обяснение и го правеше някак фалшиво. Тя не дърпаше ръката си. Пръстите ѝ бяха безволеви и не се противяха. Онова старо тупане под реброто ми отново бе започнало.

— Предполагам, знаеш, че бях луд по теб, Кети? Ала винаги си мислех, че ми имаш зъб.

Тя отмести погледа си, внимателно подбирайки думите:

— Да, в известен смисъл ме беше яд на теб, Лори, но то бе, защото в тебе имаше нещо, което не можех да взема. Както и да е, много вода изтече оттогава, нали?

Тя замълча и по лицето ѝ премина сянка от старата предизвикателна усмивка:

— Нима ще се опитаме да я върнем?

Настъпи друга, по-дълга пауза, сякаш ме изчакваше, после, докато аз се препъвах в мислите си и търсех подходящи думи, тя изведнъж се изправи и светна лампата.

— Времето напредва. По-добре да отида и да сменя роклята си, да се постегна. Не мога да отида на празненството като плашило. Ще се върна след минута.

Когато излезе, станах и закрачих нервно из стаята. Отидох в хола, върнах се. С изострен слух чувах стъпките и движенията ѝ горе. Цялото чувство, което бях изпитвал към нея, отново се бе пробудило, но този път усилено и от едно необикновено състрадание. Изгарях от желание да се кача горе, да я прилаская и утеша, но нямах сърце, нито смелост да рискувам с една чудовищна грешка и нежелан да ѝ се натрапя в сегашното състояние на нейния дух. Задържа ме и чувството за приличие, несъзнавано, може би пробудено от срещата ми с Дингуол същата сутрин. Защо трябваше да усложнявам и без това така печално объркания ѝ живот?

Докато размислях какво да правя, стъпки по стълбището ме накараха да погледна нагоре. Тя слизаше, облечена в бяла рокля от шифон, с червена кадифена кордела в косата. Беше сложила малко руж на бузите си. Крехка и нежна, тя някак не приличаше на себе си. Хвана ме леко за ръка и сякаш с остатъка от свойствения ѝ преди дух, избъбри:

— Хайде. Можеш да въведеш невестата. Те вече ни очакват.

Влязохме в съседната къща, във всекидневната на Енисови. Тук, в добре затоплената, със застоял въздух стая, се бяха разположили сякаш у дома си Девиганови. Нашето появяване заедно накара Дан да трепне и го изпълни с подозрение. Той стрелна с многозначителен поглед родителите си: майката — мършава жена с едър кокал, незаличимо белязана от шестнайсетте последователни примирявания със законите на природата; бащата — нисък, дебел и кривокрак, с глупаво, тухленочервено лице и вид на жертвен овен.

Госпожа Енис, упоена от щастие, сервираше напитките — уиски „Пауърс“ за мъжете и шери за госпожа Девиган. Последната, поемайки чашата си, се обърна към Кейт:

— Голям ден и за теб, Кейт — забеляза тя, като че ли казваше нещо, научено наизуст. — Голям... свят ден!

— Бог знае, че е така. Какво ще пиеш, Лорънс? Днес имаме повод. Очакваме само Франсис. Много ще се зарадва да те види тук.

— Младият отец на молитва ли е? — попита старият Девиган.

Помислих, че това е шега, но той остана напълно сериозен, макар че вероятно си бе пийнал.

— На разговор с каноника е.

— Аха, със самия Дингуол. Сигурно за мястото на помощник. Надяваш ли се да успее, Кейт?

— О, да. Молила съм се на Бога за това. Би било ужасно да се разделим.

— Ела и седни тук до мен, Кети — обади се младият Девиган сред настъпилата кратка пауза.

— Добре ми е където съм. — Тя беше полуседнала върху перваза на прозореца. — Никой ли няма да ми предложи напитка?

— О, разбира се, мила — каза хладно госпожа Енис. — Ще пиеш малко шери, нали?

— Ако нямате нищо против, предпочитам бира. Доктор Енис ми я препоръчва преди лягане.

Госпожа Девиган повдигна вежди.

— Добре, добре — каза тя с тон на бъдеща свекърва.

— А докторът, дали ще го задържат за дълго при болния му? — попита многозначително старият Девиган в настъпилата пауза.

— Сега той е в кабинета си. Знам, че ще ходи и при една родилка, но обеща да надникне в промеждутъка.

В този момент отвън се чува бързи стъпки и Франк — изглежда бе тичал — се втурна в стаята. Усмехнат, весел, излъчваше нещо, което само бог знае как да нарека: проста, естествена или може би свръхестествена доброта, с една дума — ако трябва да бъда циничен — попщина.

Да, Франк вече бе завършен духовник — спретнато облечен в расо с ред черни копчета, той пристъпваше на пръсти, гладко избръснат, с готова усмивка, идол за застарелите стари моми в енорията. Дойде право при мен и взе двете ми ръце.

— Така се радвам да те видя, Лорънс. Благодаря ти, че дойде! — После се обърна към другите: — Съжалявам, че закъснях — извини се той. — Разговаряхме дълго... фактически Дингуол ми изнесе цяла лекция. Но ще остана в „Сейнт Патрик“, мамо.

Поздравленията от всички присъстващи заглушиха възторжената въздишка, която се изтръгна от гърдите на госпожа Енис. След като Франк стеснително каза молитвата, всички седнахме на обилната трапеза, на която имаше всичко най-лошо от онова пагубно за здравето шотландско хранене, съчетаващо следобедния чай с вечерята, което обикновено сервира в шест часа. Госпожа Енис — една по шотландски пестелива домакиня, този път бе зарязала всякаква умереност и бе отрупала масата с лакомства: варен бут и симид, суджуци, плодови салати с бишкоти и крем, шунка, език и черешова торта. Ала въпреки това богато разнообразие и благочестивото оживление, обзело всички, вечерята вървеше някак трудно и напрегнато. Невидими, подмолни течения извираха от обстоятелствата, които ни бяха събрали на една маса. Не ставаше въпрос за самия Франк. Каквото и да беше настроението и самочувствието му, държанието му бе безупречно: спокоен и малко надменен, внимателен към майка си, толерантен към честите отклонения на Девиганови от

добрия тон, мил и предан към Кети, освен на моменти, в които проличаваше напрежение. Изведнъж го видях такъв, какъвто беше в действителност: обречен от рождение на безбрачие, от първите си проблясъци на съзнателен живот обучаван, възпитаван и поставен при условия да спазва фанатично целомъдрие като най-важна цел на съществуването си. Сърцето му пламенно бе откликнало на драматичното заключение в една Дингуолова проповед: „Посочете ми чист мъж и чиста жена и аз ще ви покажа какво е светец“. Това убеждение бе така болестно преувеличено в съзнанието му, че самата идея за физическа връзка му беше отвратителна и вулгарна. За него това бе оскверняване, което веднага изхвърляше от мислите си. Разбира се, той обичаше Кети, но с чувство, изцяло пречистено от секс. Едно идеализирано разбиране за брака, дотолкова неосъществимо, че щеше да бъде смешно, ако не бе тъй трагично.

Като съзнавах моята заробеност от всичко земно, не можех да не уважавам, дори почти да завиждам на това целомъдрие. При все това съжалявах Кети. Жлезите ѝ не можеха да бъдат осветени и изчистени от греха. Тя беше разочарована и унижена. Мразеше това целомъдрие, а вероятно мразеше и Франк, защото до края на вечерята тя остана без настроение — унила, мълчалива и неотзивчива. Дали не искаше, заради постъпката му, да нарани Франк, като се омъжи за Девиган? Но дори и да беше така, все пак, питах се, дали наистина щеше да го стори — да се омъжи за този недодялан простак, който, запален от няколко двойни уискита „Пауърс“, а накрая с плодовата салата и от едно „Гинес“, ставаше собственически настъпателен. Искях да ѝ кажа: „Заради теб самата недей, Кети!“, но тя неспокойно се раздвижи в стола си и предизвикателно си наля още едно питие, без да яде. Не идваше удобен момент, а времето напредваше. През цялата вечеря се питах: „Какво, по дяволите, правя в тази робска галера?“. Чувствах се като риба на сухо. Погледнах часовника си. Почти осем без четвърт. Скоро трябваше да тръгна към гарата, за да не пропусна влака си.

Бях се надявал да видя доктор Енис и тъкмо се надигнах да си ходя, когато рошавата му глава се показа на вратата. Беше напълно трезвен. Това трябва да му е струвало значителни усилия на волята, тъй като обикновено по това време преполовяваше бутилката. Опасявах се да не направи някоя сцена, защото знаех колко силно бе желал Франк да го наследи в професията. Но докторът се владееше

напълно. Говореше прилично и цивилизовано, пусна няколко невинни шеги, поздрави ме с „добре дошъл в професията“. После се запъти към другия си болен. Но на излизане хвана Кети за ръката:

— Ела с мен, детето ми. Време ти е да си лягаш. Ще те изпратя до вкъщи. Няма да можеш да танцуваш на собствената си сватба, нито пък да родиш цяло люпило хубави момчета, които да прислужват на Франк в олтара, ако не те направим здраво и силно момиче.

На изхода аз се отместих, за да я пропусна.

Тя протегна ръката си.

— Е, сбогом, Лори. Много време ще мине, преди да те видя отново... ако изобщо се срещнем пак някога.

— Сбогом, Кети!

Болезнено остро усещах присъствието ѝ, застанала там, тъй близо до мен, вперила поглед право в очите ми. Това беше поглед, по-продължителен, отколкото би трябвало, изпълнен с напрежение, тревога и с нещо друго, което проникваше право в сърцето ми. После тя се обърна, а аз продължих да я гледам как излиза със стария лекар. Сега вече исках само да се махна и въпреки настояването на Франк да изчакам по-късния влак, набързо се сбогувах.

Отвън в ясната суха нощ застанах неподвижен, заслушан в заглъхващия шум от форда на Енис и загледан в тъмната къща на Консидайнови. Един от горните прозорци светна, после се спусна завеса. Това изтръгна от гърдите ми въздишка, но не възторжена като онази на госпожа Енис, а тъжна и оплакваща загубеното щастие, сега вече отминало завинаги. Какъв бях аз? Пламенен Ромео или кокетен любовник? Нито едното, нито другото! Просто бях заместникът на корабния лекар на път за Австралия. С възклицание, което Франк не би одобрил, вдигнах яката на палтото си и с издадена напред брадичка закрачих с твърда стъпка по пътя към гарата.

[1] Символ на чистота и непорочност. — Б.пр. ↑

[2] Помещение в църквата, където се съхраняват църковни одежди и утвар. — Б.пр. ↑

[3] Английски поет (1859–1907). — Б.пр. ↑

[4] Кресънт — полумесец — често срещана в Англия постройка, жилищен блок или редица къщи с форма на полумесец, нерядко в паркова обстановка. — Б.пр. ↑

[5] Данте Габриел Росети (1828–1882) — английски художник.
— Б.пр. ↑

[6] Висока твърда яка, закопчаваща се откъм тила, която носят свещениците (жаргон). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ПЕТА

Нечия ръка разтърсваше рамото ми ненужно енергично. Това, както и ревят на излитащ реактивен самолет, ме върнаха на цюрихското Flughafen^[1]. Стреснах се, обърнах се рязко и в бара на аерогарата видях Лоте, надвесена над мен, до нея една жена с малко момче.

— Ти май отново заспа, а? — Лоте се засмя със смущаващо натъртване на последните думи, сложи на земята куфара, който носеше, после се обърна към другите: — След като ви доведох тук, сега всичко е наред. Но не се доверявайте много на този човек, госпожо Девиган. Не е толкова простодушен, колкото изглежда.

Кети измърмори някаква благодарност. В пълно неверие продължих да се вирам в нея като идиот. Едва ли щях да я позная от пръв поглед. Образът ѝ в съзнанието ми не бе остарял с повече от осем години, ала сега пред мен стоеше жена, която изглеждаше много по-възрастна, с уморен, почти сломен вид. Изражението ѝ бе сурово, устните, макар и пълни, вече не бяха нежни, а очите ѝ — онези чудни тъмни очи, ме гледаха изнервено и изпитателно, сякаш ѝ беше трудно да се усмихне. Носеше поомачкана касторена шапка и кафяв костюм, евтин на вид и износен, но достатъчно спретнат, за да подчертае едничкото у нея, което не се беше променило — нейната гъвкава, плавна фигура и естествената грация, които без значение дали стоеше, или се движеше, имаха същото магнетично привличане, което някога бе карало сърцето ми да се преобръща от желание. Ала сега не изпитвах нещо повече от една странна, почти болезнена неловкост и съжаление към нея може би.

— Боя се, че полетът е бил доста уморителен — казах аз, след като Лоте се отдалечи. — Мога ли да ви поръчам нещо?

— Не бих могла да ям нищо. Но — тя се поколеба — не бих се отказала от нещо за пиене.

— Кафе?

— Предпочитам бренди, ако нямаш нищо против.

— А за момчето? Сандвич?

— Той хапна от обяда си в самолета. Навярно е твърде уморен, за да яде.

Поръчах коняк за нея и сандвич с кока-кола за момчето. То ми благодари. Досега не бяхме си разменили и дума, макар че ме изучаваше с наблюдателно око.

Беше извънредно блед, с твърде слабо телосложение, със съдържано, но пронизателно изражение на лицето си. Можеше да мине за деликатен, почти нежен на вид, ако не бе това изражение на спокойна улегналост. Челото заемаше по-голямата част от лицето му, което изтъняваше и се удължаваше към брадичката, черта, напомняща за баща му, който имаше удължена долна челюст. Момчето носеше къси сиви панталони, чорапи до коленете и плетена на ръка сива блуза. Как ли беше името му? Разбира се... ужасно, но неизбежно... би трябвало да е Дани младши. При спомена за Девиган у мен се надигна неприязън, но аз я усмирих с престорена любезност:

— Ако не ти се яде, не изяждай докрай сандвича си, Дениъл.

— Ще си оставя това парче за после. — Той уви половината сандвич във восъчната хартия, в която бе сервиран.

Мълчанието на майка му бе толкова неловко и наистина тъй възпиращо, че трябваше да продължа да разговарям с него.

— Това беше първият ти полет, предполагам? Добре ли го понесе?

— О, да. Благодаря. Играех си през по-голямата част от времето.

— Играеше си?

— Да. На шах.

Усмигнах се и опитвайки се да разведря още положението, се пошегувах.

— С кого играеше? С пилота?

— Той играе сам срещу себе си — намеси се майка му с почти остър тон, сякаш моята шеговитост ѝ беше обидна. — Има джобен шах.

След малко, все още с едно неестествено и отнесено държание, тя попита:

— Ще ходим ли в Давос, или не?

— Решително не. В „Мейбел“ всичко е приготвено за вас.

— „Мейбел“?

Имаше ли подигравателна нотка в гласа ѝ?

— Смешно име, нали? Но мисля, че там ще ви хареса.

— Далеч ли е?

— Длъжко пътуване, страхувам се, но ще тръгнем веднага щом сте готови.

Тя доизпразни чашата си, сложи я на масата и ние излязохме на паркинга. Както някога, понесох куфара ѝ. Този път беше лек. Настаних момчето на задната седалка.

— Ще може да се изтегне там и да поспи.

След моментно колебание тя седна отпред, до мен.

Известно време карах, без да проговоря, като поех по обиколния път покрай езерото, за да избегна центъра на Цюрих. Надявах се, че тишината и тъмнината може би щяха да отпуснат изопнатите ѝ нерви. Но каквито и да бяха очакванията ми за нашата среща или, да го наречем, повторно събиране, очаквания, породени от носталгични спомени за миналото, сега те бяха обезсърчени от суровото ѝ държание. Не пропуснах да забележа, че и физически тя се държеше дистанцирано, плътно в нейната страна на седалката.

Дали пък забележката на Лоте не я бе разстроила, както разстрои мен? Направих още един опит да започна разговор.

— Дължа ти извинение, че не бях на входа, за да те посрещна, Кети.

— Да — каза тя, — ако не беше приятелката ти, щяхме съвсем да се изгубим.

Приятелката ми значи. Така! Това я бе жегнало. Усмяхнах се в тъмнината.

— Едничкото ми оправдание... ако щеш вярвай... е, че мислех за теб. Да, докато киснех в бара, се бях замечтал по старото време с Франк и теб и пренесен в миналото, загубих всякакво чувство за настоящето.

— Напоследък трябваше да мисля за много по-важни неща.

— О, разбира се — казах аз помирително. — Не знаех, че си загубила Дан, докато не получих писмото на Франк. Съжалявам. Внезапно ли почина?

— Да, много внезапно.

— Лошо, много лошо — издумах, опитвайки се гласът ми да прозвучи съчувствено.

Но явно тя не искаше да говори за това, така че потиснах любопитството си и рекох:

— Освен това тревожила си се и за момчето. От колко време е... да кажем... загубил цвета си?

— От около пет седмици. Тогава забелязахме и туберкулозната жлеза на шията му.

— Е, не се тревожи, Кети. Мисля, че сме в състояние да го оправим. Не е необичайно състояние за деца на неговата възраст. Просто инфекция, причинена от говеждия тип туберкулозни бактерии. Не е от белодробния тип. Няма да го приемем в отделението, за да не го притесняваме излишно. Уредих с матроната да ви настаним и двамата във вилата за гости. Много е уютна... обикновено я държим за членовете на комитета, когато дойдат на посещение.

— Матроната? Много ли е взискателна?

— Въобще не е лоша, ако я подхванеш както трябва. О, между другото, трябваше да я забаламосам малко... за да можете да бъдете заедно с Дениъл и заради всички подробности, свързани с това. Виждаш ли, обикновено не се разрешава да вземаме и родителите. Така че измислих някакво роднинство. Казах ѝ, че си ми братовчедка. Ако желаеш, можеш да ме разобличиш пред нея.

Тя помълча известно време, после рече:

— Все още си играеш с истината, Керъл. Винаги си го правил много добре.

След тези думи оставих на мира всички опити за разговор. По дяволите, та аз бях изиграл тази пиеса само заради нея, за да ѝ дам благоприятен тласък пред матроната и да ѝ осигуря привилегията да бъде в шефската вила. Продължих да карам колата мълчаливо и бързо. Сега, след като оставихме Цюрихското езеро зад гърба си, започнахме изкачването. Минахме като светкавица през селата Ландкварт и Йеназ почти безлюдни по това време. Надвисналите планини усилваха вечерния мрак. Ръмеше ситен дъжд, но нямаше мъгла. Включих радиото, исках да чуя последните новини и прогнозата за времето. Поредно произшествие на пътна детелина. Двама убити в Гризон. Конференцията по разоръжаването отново е свикана в Женева. Нови безредици в Йемен. „Сервет“ бие „Люцерн“ за футболната купа с два на един. Предстои подобрене на времето.

От бързите погледи, с които я стрелках, докато минавахме под осветените пътни табели, видях, че тя седеше изправена, със затворени очи. Дениъл бе заспал на задната седалка. Чувах равномерно му похъркване в синхрон с ритъма на чистачките върху предното стъкло. Включих отоплението. От искрено приличие и добросърдечие се бях опитал и за трима ни да разведря атмосферата в малкия опел, но явно не бях успял и това правеше пътуването двойно по-дълго.

Накрая, към единайсет, най-сетне стигнахме и докато се изкачвахме по алеята, с облекчение забелязах, че във вилата за гости лампите светеха. Не бях сигурен в матроната, но за моя изненада тя бе останала будна доста след обичайния си час за лягане и ни устрои малко посрещане.

— Ach, so! Вие сте уморени. Толкова е късно. Толкова дълго сте пътували! — С ръка около Кети, тя ѝ помогна да слезе от колата. — А малкото момче? Спи. Добре, нека спи. Колко е бледичък. Можете ли да го вземете, хер доктор? Всичко сме приготвили.

Вътре вилата светеше от буйния огън, напален в малката всекидневна, който се отразяваше от прясно полираните мебели и позлатяваше вазата с бели циклами, несъмнено дошли на масата от селския Blumengeschäft^[2]. Наблизо на един поднос имаше термос с мляко и до него чиния с бисквити. Чисто, топло ухание на горящ бор се отделяше от дървата в камината. Засенчените светлини в по-голямата и в съседната ѝ, по-малка спалня, бяха включени. Покривките и на двете легла бяха отметнати и на всяко от тях бе постлан по един лек като лебедов пух и неповторим носител на нощно удобство, швейцарски Steppdecke^[3].

Какво уважение ми бе засвидетелствала матроната, заемайки се с това топло и впечатляващо посрещане! Кети, уморена и изтощена до степен сякаш не ме познаваше, сега се оглеждаше с изражение на изненада и обърканост. Явно не бе очаквала прием, толкова привлекателен и стоплящ сърцето.

— Харесва ви, да? — каза доволно матроната, изучавайки я с поглед.

— Чудесно е... много е хубаво... удобно. Не... не зная как да ви благодаря.

— Добре, добре! Сега трябва да си изпиете топлото мляко, докато аз сложа детето да легне. И за вас, хер доктор, има горещо

мляко с бисквити в стаята ви. И така gute Nacht^[4].

И тя се разшета в малката спалня, в която бях отнесъл Дениъл. Кети стоеше неподвижна и мълчалива, с наведени очи. Аз отворих термоса, налях чаша мляко и я плъзнах по масата към нея. Не знаех какво да кажа, каква струна да засегна, как да разчупя леда, сковал пространството между нас. Ала тя заговори първа. Явно имайки предвид матроната, почти на себе си каза:

— Жена с добро сърце.

— Наистина, такава е — потвърдих аз усърдно. После с оправданото чувство, че и аз имам дял от заслугата, добавих: — Ние двамата, тя и аз, знаехме, че заслужаваш най-доброто.

— Защото бях твоята братовчедка?

— Е — вдигнах рамене аз, — това беше само за да се подпомогне развитието на нещата.

Тя не ми отговори, но остана така — с глава, извита встрани, без да ме погледне. При вида на тази повехнала фигура, повехнала, но все още стройна, дори младежка, ме обля нова вълна на съжаление. Явно това държание не се дължеше само на пътуването, колкото и уморително да е било, но и на някакво друго, мъчително изпитание, тревога за хлапето може би, все още не можех да открия скритата причина, но каквато и да беше тя, това я бе сломило.

— Не се безпокой, Кети. Ще оправим момчето, пък и теб. Утре първата ми работа ще бъде да го прегледам и да направя всичко, което мога, за да ти помогна.

Приблжих се към нея и ласкаво и утешително я хванах за ръката. Тя изведнъж се смрази на мястото си. С тих, но изпълнен с пареща емоция глас и гледайки ме право в очите, изсъска:

— Махни си мръсните пръсти от мен... Ти... ти, лъжлив преследвачо на жените!

Онемях! След всичко, което бях направил — бях я поканил, посрещнал и карах с часове в адската тъмнина по високите планински пътища, за да я доведе дотук — всичко това, само за да бъда запратен по дяволите като някакъв мръсен сексманиак. Изведнъж всичко ми стана ясно. Едва сега разбрах, че тя бе много по-огорчена от мен. Не само от това, че ме бе видяла с Лоте. Но разбира се, едрата шведка ме бе предала. Трябваше да се досетя, че на нея не можеше да се разчита да държи устата си затворена. А Кети, очакваща с нетърпение да ме

види отново, е била наранена. Е, това щеше да й мине. Скоро щях да поставя нещата по местата им. Засега нямаше да се обиждам, щях да остана спокоен и изпълнен със съчувствие, а времето щеше да излекува раната. Любезно, но с лека обида в гласа рекох:

— Виждам, че си уморена, Кети. Така че да ти пожелаая лека нощ. Надявам се, ще спиш добре.

Излязох на пръсти от стаята, точно както Франк, и тихо затворих вратата.

[1] Летище (нем.). — Б.пр. ↑

[2] Цветарски магазин (нем.). — Б.пр. ↑

[3] Юрган (нем.). — Б.пр. ↑

[4] Лека нощ (нем.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ШЕСТА

След напрежението от предния ден, на следващата сутрин спях до късно. После изядох кифличките и изпих кафето си, което винаги се държеше горещо в термоса във всекидневната и без да бързам се запътих към офиса. Матроната, седнала зад бюрото си, хвърли многозначителен поглед към часовника, докато й казах guten Morgen^[1], но все пак й личеше, че бе в много добро настроение.

— Ах, хер доктор — започна тя със светнало лице. — Много харесвам вашата братовчедка Катерина. Да, тя вече ме помоли да я наричам така. Стана толкова рано, облечена, готова, а като разбра, че персоналът е недостатъчен, започна да ми помага в работата.

— Много се радвам, сестро — успях да издумам, макар и слисан.

— Аз също. Това е най-добрата и приятна жена.

Тези суперлативи ме свариха неподготвен, но продължих да се усмихвам.

— Къде е тя сега?

— В Küche^[2], така че не я смущавайте. — Тя заплашително повдигна пръста си, после кимна с одобрително кискане. — Приготвя за Mittagessen^[3] шотландско ядене... задушена гадост^[4].

По дяволите, старата бойна брадва ме убиваше с двойно изопачения си жаргон, каквото и да искаше да каже с него. Ала все още бях малко поразглобен от вчера, както винаги след среща с Лоте. Мислите ми бяха лениви, не си бях отпочинал напълно и от нощното шофиране. Така че дори не се разсмях, а само можах да й отвърна с усмивка.

— Е, тогава ще я оставя на мира. Ужасно съм доволен, че вече сте приятелки. Сега, преди визитацията ми в отделението, ще отида да видя момчето.

Бавно се запътих към вилата за гости, като се питах какво, по дяволите, бе намислила тази Катерина. Да разиграва пиеси, за да спечели Хулда? Би могла, за да удължи престоя си. Или пък, след годините, прекарани с Девиган, дали просто не се бе превърнала в

опитомена и напласена малка къщовница? Задушена кълцана гадост. Това би разсмяло дори и кон!

Отворих вратата на вилата, надявайки се да намеря детето в леглото, но и той като милата си добра мамичка вече бе станал, облечен в къси панталони и блуза, наведен над някаква абсурдна, шарена дъсчица на масата във всекидневната.

— Добро утро — казах с достъпната ми непринуденост, която прилагам към всички деца. — Приемаш ли посетители, Дениъл?

Той вдигна поглед и се усмихна.

— Заповядай в бърлогата на лъва^[5].

Изразът не изглеждаше подходящ за възрастта му, но навярно го бе научил от някого.

— Какво правиш?

— О, просто разработвам една идея.

— Обичаш ли шахмата? — попитах с любопитство.

— Да.

— Винаги ли играеш сам със себе си?

— О, не. Само когато премислям някой проблем. У дома играя с каноника.

— Дингуол?

Той кимна.

— Държат ли се още старите му кости?

— И още как. Макар че сега е при сестрите в манастира и не се движи много-много. Обича да изиграе една партия... обикновено след църковната служба. Той пръв ме научи на тази игра.

— Предполагам, че здравата те е тупал на шах.

Той ме изгледа косо.

— Е, когато се срещнеш с равностоен шампион, невинаги побеждаваш.

Забележката му ме накара да млъкна. Франк не грешеше в писмото си. В този малък хлапак имаше нещо доста извън познатите рамки и разбрах, че го знаеше, затова ми се дощя да му натрия малко носа.

— Някога ще изиграем с теб една партия. В занималнята има нормално голяма дъска.

— О, чудесно. Често ли играеш?

— Е, сегиз-тогиз, така да се каже. В селото има едно кафене, където действително винаги можеш да срещнеш първокласни противници.

— Идеално! Това ми допада. Можем ли да изиграем една партия още сега?

— По-късно, млади приятелю. Първо трябва добре да те прегледам.

Той веднага стана от масата. Тръгнахме покрай главната постройка и го отведох в малката амбулатория, в съседство с отделението. Дениъл бе неспокоен, но се стараеше да не го показва. Продължаваше да хвърля погледи към шкафа с инструментариума и редиците шишета с реактиви върху лабораторната маса. Разбрах, че матроната бе постъпила умно, като го настани във вилата с майка му, а не в отделението. Разсъблечен до кръста, от фигурата му не оставаше почти нищо, нищо не напомняше за достойния му, покоен родител. Повечето от децата идваха при нас в това състояние — мършави, малки градски врабчета. Почти автоматично, или може би защото не исках Катерина да ме упрекне в нещо, аз го прегледах извънредно внимателно и задълбочено: дробове, сърце, стави. Посветих му повече от половин час. Като прибирах слушалката си, той се обади:

— Ти ме преглежда по-дълго от доктор Мур.

— Той ли е твоят лекар?

— Помощник е на доктор Енис. Засега. Ще заминава за Канада.

Още един, помислих си, който се опитва да избяга от скапаната държавна медицина.

— Как е доктор Енис?

— Много е добре, мисля. — Той отклони погледа си встрани. После додаде: — Поне понякога.

— Разбирам.

Дениъл все още лежеше върху кушетката и аз се наведох да хвърля последен поглед на подутата му шийна жлеза. Освен този твърде обичаен симптом на туберкулозата у децата, не бях открил нищо друго, положително нищо, което да е сериозно и в най-малка степен. Ала исках да бъде съвсем сигурен. В съседство с амбулаторията имахме добре обзаведен рентгенов кабинет. Изобилните фондове в разположение на клиниката „Мейбел“ бяха осигурили това важно диагностично средство, което беше и напълно съвременно.

Разбира се, по правило децата смъртно се боят от рентгена, така че колкото можах по-спокойно го подготвих за това:

— Нямах нищо против да влезем в съседната стая и да направим една снимка на ребрата ти, нали?

— Рентген? — бързо попита той.

— Нищо страшно няма.

— О, не се страхувам, доктор Лорънс. — И бързо добави: — Мога ли да те наричам така?

„Опитваш се да го даваш храбро — помислих си. — Пускаш в играта и малките имена.“ Не му отговорих.

Влязохме в съседното помещение и след като спуснах тежките завеси, го прегледах на екрана — основно и изчерпателно. Дениъл премигваше и бледнееше от просветващите искри в апарата, но иначе стоеше съвсем мирен и спокоен. Когато свърших, той каза:

— Беше много интересно изживяване.

Изгледах го строго. Въобще не си падах по този речник и по този преждевременно зрял начин на изразяване като у някой малък лорд Фаунтлерой^[6].

— Това, което би трябвало да те интересува, е, че няма дори и петънце на някой от дробовете ти. И двата са абсолютно чисти.

— Не съм изненадан — каза той спокойно. — Разбирам, че онова, от което страдам, е кралската болест^[7]. Позната ти е — добави той, — скрофулоза.

— Кой ти е надумал тези средновековни глупости? — избухнах аз.

— Моят приятел, каноникът. Обсъждахме го по време на партия шах. Аз също мисля, че е глупост. Бяхме склонни да се усъмним в ефикасността от докосването на кралската ръка^[8]... като лечебно средство.

Какво можех да сторя, освен да му отправя още един студен поглед. Той започваше да ме нервира.

— Твоето лечение ще се състои в това да се подчиняваш на предписанията ми. И, за бога, моля те, престани да говориш в стил сякаш си глътнал „Детската енциклопедия“ или ще започна да мисля, че ти си само една малка, философски настроена жаба.

Лицето му помръкна. Бях го наскърбил, но той се опитваше да се усмихне.

— Не би ли могъл да кажеш поне попова лъжичка... звучи по-добре. И не съм *гълтал* „Детската енциклопедия“. Само я прочетох веднъж. Съжалявам, доктор Лорънс, но не съм виновен, че си падам малко умник. То е един вид проклятие, но въпреки това, надявам се, ще можеш да ме понасяш. Виждаш ли, макар че отначало и ти не ми се понрави, сега съм твърде склонен да те харесвам.

Мили боже, какво ми пробутваше този? Трябваше да узная!

— Защо не ме хареса в началото?

— Защото разбрах, че онази груба шведска стюардеса ти е приятелка.

Всичко дотук ми се стори предостатъчно за един разговор.

— Обличай се! — казах му и започнах да попълвам историята на заболяването му. Беше много слаб, с тегло под нормата, но за това щях да се погрижа. Жлезата не беше болезнена и нямаше сраствания. Безсмислено бе да го държа на легло. Щях да му направя пробата на Пирке и да наблюдавам температурата му. — Момент. Запретни ръкава си. Ще ти направя малка драскотина на ръката.

— Това ли е лечението? — попита той загрижено.

— Не, това е тест. Лечението ти ще се състои от много чист въздух, много галони^[9] мляко, много ядене и задължителна почивка на легло следобед.

Когато свърших с него, беше почти пладне и едва ми остана време да направя предобедната си визитация в отделението. Швейцарците вземат своя Mittagessen рано и тъй като това е главното им ядене за деня, винаги обядвахме заедно с матроната. Днес масата, сложена за четирима, беше необикновено празнична, украсена с голяма ваза африкански теменуги, този специалитет на швейцарските цветари. Кети, облечена със семпла блуза и пола, бе вече там и след като ѝ издумах нещо приятно, не пропуснах да направя комплимент и на стария дракон.

— Да, прекрасно е да имаме Gastes^[10]. — Тя се усмихна на гостенката, която с хрисимо смирение седеше от дясната ѝ страна. — Без децата наоколо сме толкова самотни.

Х-м-м! Преди не бе имала нищо против да е сама с мен!

Докато започвахме с гъстата зеленчукова супа със сирене, рекох:

— Нека ти кажа нещо успокоително, Кети. Не съм загрижен от прегледа на твоето момче. Ще го оправим.

— Ах, това добре, хер доктор, но и вашата братовчедка има нужда от грижите ви. Тази сутрин сподели с мен, че много страда от загубата на съпруга си и други беди, които са я сполетели. Положително трябва да остане с Дениъл, докато се възстанови и тя.

— О, разбира се — съгласих се аз, давейки се с лъжицата си. — За нас ще е удоволствие.

Кети вдигна очи към матроната, после пак сведе поглед.

— Само ако ме оставите да ви помагам.

— Jawohl, meine Катерина.^[11] — Тя се наведе напред, за да я потупа леко по ръката. — Aber nur ein wenig.^[12]

Добре, добре, помислих си, сигурно тази сутрин Катерина набързо е стотвила нещо в кухнята — извод, който напълно се потвърди, когато се появи следващото ядене, донесено от прислужницата Роза тържествено, сякаш поднасяше глава от глиган на някой пир. Матроната твърде професионално опита яденето, като претърколи цяла лъжица от него между изкуствените си челюсти и млясна с устни, после се облегна назад и плесна с ръце:

— Wunderbar^[13], Катерина! Много вкусна гадост.

— Ще го приготвям винаги когато пожелаете — каза скромно Кети. — Много е хранително и не е скъпо.

— Прилича ми на... — Матроната претърколи още една пълна лъжица през отвора под носа си. — Прилича ми на... гулаш или рагу.

— Моят Дан много го обичаше.

— Ach, so! Бедният ти съпруг?

— А на теб харесва ли ти, братовчедо Лорънс? — За пръв път от пристигането си тя ми отправи поглед право в очите, безизразен поглед, може би малко сатиричен.

— Най-вкусната шотландска „гадост“, която някога съм опитвал.

След кратко мълчание, насърчен от онзи поглед, макар че нехаех за мнимото братовчедство, предложих:

— Може би ще ти се понрави една кратка разходка с колата следобед. Да поразгледаш околностите.

— Не, благодаря — отказа тя веднага. — Госпожа матроната мисли, че трябва да почивам този следобед.

— Да, besser^[14] е да си отпочине хубаво — съгласи се матроната. — След това уморително пътуване. Но защо не вземете Дениъл? Една разходка с кола би ти харесала, нали, Дан?

— О, неизмеримо.

— Дениъл също трябва да почива — казах твърдо аз. — Ще го настаня във на балкона, изпънат и увит като египетска мумия.

— А след като стане? — настояваше матроната.

На устните ми беше да кажа „Не!“, но съобразих, че за момента трябва да плувам по течението.

— Добре, ще видим — изсумтях аз.

[1] Добро утро (нем.). — Б.пр. ↑

[2] Кухня (нем.). — Б.пр. ↑

[3] Обяд (нем.). — Б.пр. ↑

[4] Английските думи „минс“ (кайма) и „мийнис“ (гадост, низост) имат сходно произношение, което матроната бърка и погрешно казва „гадост“ вместо „кайма“. — Б.пр. ↑

[5] Част от идиоматичния израз „Да оскубеш гривата на лъва в бърлогата му“, т.е. да предприемеш решително действие, „да хванеш бика за рогата“. — Б.пр. ↑

[6] Герой от едноименния роман на Ф. Х. Бърнет (1848–1924), американски детски писател, роден в Англия. — Б.пр. ↑

[7] Туберкулоза на шийните лимфни жлези. — Б.пр. ↑

[8] Средновековно поверие, според което докосването от ръката на краля лекува скрофулозата. — Б.пр. ↑

[9] Мярка за течности, равна на 4,54 литра. — Б.пр. ↑

[10] Гости (немско-англ.). — Б.пр. ↑

[11] Да, моя Катерина (нем.). — Б.пр. ↑

[12] Но само мъничко (нем.). — Б.пр. ↑

[13] Великолепно (нем.). — Б.пр. ↑

[14] По-добре (нем.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА СЕДМА

Ако този факт не е вече очевиден, желая твърдо да заявя, че нямам никакво влечение или слабост към децата. По време на нашите „преходи за здраве“ малките хлапета, строени по две, образуваха печална процесия, която се тътреше по склона в дъжда, а прозрачните полиетиленови пелерини пляскаха по голите им кокалести колене. По пътя си те с любопитство надничаха в някой заслон за крави, скубеха див киселец, като възторжено крещяха „еделвайс“ на някакъв странен немски, спираха да пишкат или да издихат носовете си, или пък за да ми покажат мазолите по петите си. После подхващаха нестройна песен с пискливите си гласчета. Е, нека все пак призная — при вида на тази картина изпитвах нещо като угризение. Заради работата си трябваше да проявявам поне някакъв показан интерес или съчувствие, дори сърдечност към децата, но от тези неща почти ми се гадеше, толкова противни на природата ми бяха те. Така че не ме обвинявайте в нещо повече от едно неохотно изпълнение на поет ангажимент, когато ви кажа, че в три часа отидох на терасата, където бях настанил отрочето на Девиган, готов да го взема за една разходка с колата. Дан беше буден.

— Идваш, за да разопаковаш мумията ли? — усмихна се той.

— Не си ли спал?

Той поклати глава.

— След твоята забележка на обяд си представих, че съм един от фараоните и че ти ще трябва да ме изкопаеш от гробницата ми.

— А как се чувстваше в гробницата?

— Много студено ми беше.

Той избухна в смях и ми подаде ръката си. Беше леденостудена.

Бизът^[1] бе задухал, а аз не го бях завил достатъчно.

— Защо не повика за още одеяла?

— Не говоря египетски.

Това щеше да ме убие.

— Не му мисли толкова — рекох. — Ще се поразходим пеш до селото и ще ти купя нещо загриващо.

По пътя ни надолу се сетих, че след като вече сам си бях намерил тази работа, съвсем прилично и законно можех да се възползвам от случая.

— Дениъл — казах му свойски, — от много време не съм бил в Левънфорд. Все така ли процъфтява строителната фирма „Девиган“?

— Е, процъфтява, и то буйно. Но не и за Девиганови.

— Защо не? — попитах бързо.

— Че ти не знаеш ли? Това е стара история. Дядо Девиган се провали и банкрутира.

— Не мога да повярвам.

— Напълно вярно е, за нещастие. Банката си поиска обратно голяма сума, която той бе заел. Преди още къщите да бяха довършени. Забърка се страшна каша. Изгуби всичко.

— Мили боже! — възкликнах аз, маскирайки по този начин вътрешното си задоволство. Опитах се да изкопча още нещо от него. — Ами положително твоят баща... преди да се разболее... искам да кажа не беше ли и той свързан с имуществото?

— Беше нает от новите собственици, но само като зидар.

Вече нямаше нужда да се правя на изненадан. Направо бях поразен. Наистина старият Девиган си беше пълен дръвник, но бе хитър и познаваше работата си. Очевидно непредпазливо се бе измъкнал от дълбокия си подмол и някоя по-едра риба го бе изгълтала.

— Лош късмет, Дениъл! Вече не си богат.

— Фукара съм, искаш да кажеш — говореше философски. — Така подвикваха след мен и момчетата в училище. Сега поне, след като татко вече не е жив, няма да го предъвкват повече. А то нямаше край!

— Баща ти внезапно ли заболя, Дениъл? — попитах тактично.

— Не беше болест, а... нещастен случай... Ако нямаш нищо против, доктор Лорънс, да не говорим повече за това... разстройва ме дори само като си помисля за него.

Не знаех накъде да погледна. Изведнъж се почувствах виновен и засрамен! Каква долна, мръсна и непочтена хрътка съм аз, да измъквам информация от него по този начин! Въпреки че любопитството ме изяждаше, казах бързо:

— Няма да говорим повече за това, Дениъл. — И добавих, макар че не го мислех сериозно: — Никога повече.

В това време вече приближавахме площада на Шлевалд и той, съвземайки се, започна да се оглежда наоколо. Стигнахме до брега на реката, прекосихме я по моста под въжената линия и влязохме в долната част на селото. Тя е строена предимно през седемнайсети век и наистина привлича окото. Можех да забележа, че и той я хареса.

Пред сладкарницата на Еделман го хванах за ръката. А тя беше тъничка като на пиле.

— Ей тук ще влезем.

Влязохме и той попита:

— Това ли е шахматното кафене?

— Не. Но тук тортите са най-хубави.

Заведението на Еделман действително беше прочуто в цяла Швейцария.

Лицето на Дениъл се разведри още повече пред изложените върху дългата витрина зад тезгяха съблазнителни пасти. Доволен, той се засмя, когато каза:

— Сега ще вземем по една чиния от онези до прозореца, ще отидем пред тезгяха и ще избираме.

— Ние сме двойка Луди Шапкари.

— Какви сме...?

— Не си ли спомняш Шапкаря от „Алиса“. Винаги си носел празна чиния. В случай че някой му предложи торта.

Седнахме и той бавно изяде пандишпана си със сметана, сякаш му бе за пръв път. Наслаждаваше се на всяка малка хапка, докато я поливаше с горещия шоколад, който бях поръчал за двама ни. Когато свърши, забеляза замислено:

— Това беше най-добрата торта, която някога съм вкусувал в живота си. Съвършена амброзия.

— Най-хубавата, която и аз някога съм ял, а съм живял значително повече от теб. Искаш ли още амброзия?

— Представям си колко са скъпи.

— Е, можем да си позволим веднъж.

— Не, не мисля. Но може би ще ме поканиш друг път, ако го имаш на сърце.

И откъде това дете бе придобило тези добри обноски? Дали не измежду онези Девигановци? Или може би от Кети? Ако е така, още една добра оценка за нея. Все пак по-вероятно на тях го бе научил старецът в инвалидната количка.

На тръгване от будката до гарата си взех моя „Дейли Телеграф“, който Джина, продавачката на вестници, редовно ми запазваше. Тя беше тъмнокоса италианка, преливаща от жизненост, с черни очи и бели зъби, откриващи се от ослепителната ѝ усмивка. Макар че носеше венчална халка, нямаше видими следи от съпруг наоколо, което я правеше интересна перспектива. Вече бяхме отбелязали известен напредък с нея и докато момчето стоеше и ме чакаше, си разменихме няколко остроумия.

На връщане поех по главния път, за да направя изкачването по-леко за него. Изведнъж той спря.

— Онази малка църква е много красива, доктор Лорънс. Наша ли е?

Кимнах с глава.

Това беше един от малките, ултрамодерни римокатолически храмове, които като част от новото движение за принадлежност към Църквата бяха започнали да никнат в Швейцария. Цялата постройка се състоеше от криви ъгли, изработени от дърво, стъкло и бетон. Църквичката — половината имитация на Франк Лойд Райт^[2], а другата половина чист Дисниленд — стърчеше в старото село като ранен палец.

Пред нея на нещо като бесилка висяха несиметрично няколко камбани. Вътрешността ѝ бе изградена от гол камък, достатъчно студен през зимата, че да ти измръзне и мозъкът.

Сигурно се досещате, че не можех да понасям това място. Всъщност мразех го. И тъй като неведнъж в неделен ден, по различни поводи, трябваше да водя там децата католици, тази църквичка наистина ми бе опротивяла. Обикновено, след като ги натиквах в църквата, излизах навън, за да изпуша една цигара или пък се шляех из селото до будката на Джина, която в неделя винаги бе отворена и тя продаваше безалкохолни напитки и цигари на селяните, които нахлуваха в Шлевалд в свободния си ден.

— Постепенно започваш да я оценяваш, не от пръв поглед. Харесвам я. — Беше завършил огледа си. — Нека влезем вътре.

Това беше прекалено. Затворих му устата:

— Достатъчно видя и опита за един следобед. По-добре е да се връщаме.

По нагорницето въздухът не му достигаше и той от време на време се спираше, за да си поеме дъх и да каже:

— Забавлявах се чудесно, благодаря ти, доктор Лорънс.

— Добре — казвах накъсо. Не исках никакво лигавене и сантименталничене в каквато и да е форма. — Когато се приберем, ще ти измеря температурата.

Виждах, че трябва да го наблюдавам по-отблизо. Изглежда, май трябваше да се откажа от по-нататъшни екскурзии с него пеш до селото. Той целият беше ум, дарби и самочувствие, но уви, нищо друго.

[1] Сух северен вятър. — Б.пр. ↑

[2] Американски архитект (1869–1959). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ОСМА

Още от първия ни обяд в подсъзнанието ми се бе загнездило неясното предчувствие за надвиснала беда, но никога не бих повярвал, че тя ще ме застигне толкова бързо. Дълбоката мъдрост на Конфуций, че след три дни и рибата, и гостите се вмирисват, сега се осъществяваше в обратен ред в клиниката „Мейбел“. Към края на седмицата аз очевидно вече бях леко развален, докато Катерина, както матроната я бе прекръстила, можех да се обзаложа, че вече ухаеше на рози.

Седнал на закуска в стаята си, премислях нещата в опита си да стигна до корените им, събирах уликите, може би неубедителни и косвени, но не по-малко обезпокоителни. Например кафето ми не беше достатъчно горещо тази сутрин, а в чинията ми имаше не обичайните три пресни, меки кифлички, а онези долнокачествени, изродени швейцарски рола, наречени „ballons“, които гарантирано чупеха зъбите и бяха пригодни за игра на хокей на трева. Може би момичето на хлебаря, червенобузеста Fraulein^[1], която ми ги доставяше преди училище, днес не бе успяла да се материализира. Съмнявах се в това — тя беше точна като швейцарски часовник, и то не като онези с кукувичката, които пробутваха на туристите, а изпитания и сигурен „Филип Патек“. Не, тъй като и други подобни лишения ми дойдоха наум, намирах за невъзможно да отхвърля подозрението, ме Хулда бе охладняла към мен. Нейната буйна, щедра, та чак преливаща привързаност сега съвсем определено бе само умерена. В очите ѝ се бе промъкнало критично пламъче, а един къс смях бе заменил сияйното „ach, so“, съгласие, което досега бе приветствувало и най-спекулативните ми забележки. По време на обедите ни се беше развил един таен, оптически заговор между нея и новото ѝ протеже, който се изразяваше в погледи, разменяни над главата ми, за които подозирах, че изразяваха пренебрежение към мен и обикновено биваха последвани от забележки, изречени полугласно.

В няколко случая тези забележки съдържаха намеци за моите прадеди в Левънфорд, но едва ли съвпадаха с предишните ми разработки по тази тема. Как иначе да нарека това мило бърбрене на четири очи в стаята на матроната на достатъчно висок глас, че да го чуя и аз в съседната стая:

— Нима сериозно говориш това за твоя роден град, скъпа Катерина? Не е ли хубав?

— Далеч не е.

— Но преди това аз вярвала, че хубав, исторически, е *eine* благороден Stadt^[2].

— Кой би могъл да ти наговори такива лъжи? Левънфорд е малък, грозен, работнически град на корабостроители. Цял ден не се чува нищо друго, освен блъскането на чуковете по нитовете.

— Но сигурно... обърках се вече... сигурно има красив замък, на реката?

— Ами, замък! Една стара развалина край мръсен поток.

— И никой ли вече не живее там?

— Само плъховете.

— Ach, so! И хората не са от благородно потекло?

— Не. Е, разбира се, някои си мислят, че са.

Гласът на Хулда, който бе повишавал тона си октава след октава в едно кресчендо на пресилено учудване, изведнъж избухна в пристъп от смях. После, отривайки очите си, тя рече:

— Тук, в Schweitz^[3], ако някой глупав шотландец си въобрази, че е ein König^[4], ще трябва веднага да го настанят в Krankenhaus^[5].

Не по-малко обезпокоителна беше забележката на матроната на следващата сутрин. Пренебрегвайки моята настоятелна молба да не ми телефонира по никакъв повод, Лоте позвъни, за да ми каже, че имала извънреден почивен ден. Не можех да упрекна едрата, глупава шведка, по друго време с радост щях да се присъединя към нея в Цюрих. Ала Хулда вдигна слушалката и после с тон, който не можех да сбъркам, попита:

— Вашият професор от кантоналната болница в Цюрих ли беше, хер доктор?

Е, и какво от това? Все още аз бях шефът. Но когато поразмислих кой всъщност беше подбудителят на всички тези малки номера, намеци и нападки, прииска ми се да ѝ извия врата или още по-добре,

да можех да ѝ устроя една хубава грубиянска сцена в леглото. Какво, по дяволите, целеше тя? Не можех да се досетя, да не говорим пък и за онзи дух на антагонизъм, който винаги бе съществувал в нашите сложни отношения, особено в началото, когато тя винаги се бе опитвала да надделее. Това, че виждах Кети всеки ден, че живеехме под един покрив, правеше положението още по-лошо. Отпочинала след пътуването, освежена от планинския въздух, тя като че ли се бе подмладила с няколко години, бе загубила вида си на победена и бе започнала „да цъфти отново“, както се казваше в онази мрачна балада.

На вратата се почука.

— Влез! — извиках аз.

Дениъл подаде главата си от прага. Усмихна ми се.

— Зает ли си, доктор Лорънс?

— Зает съм с това да извлека достатъчно калории от тази скапана закуска.

— Не изглежда толкова лоша.

Той се приближи и седна. Беше още в болничния си халат, по пижама и носеше в ръка проклетата си шахматна дъска.

— Ами, мама и матроната отидоха да пазаруват с колата, та се питах, тъй като сме сами... дали можем да опитаме няколко хода.

Така значи, двете пак са заедно. Изгледах го свирепо.

— Мисля, че ти казах да си лежиш в леглото, докато дойда да те прегледам.

— Е, трябваше да стана.

— Защо? Да пикаеш ли?

— Не — отвърна той, възприемайки моя речник, — да бълвам.

— Лошо ли ти беше?

— Не, само избълвах малко. Изглежда, че ми е станало навик.

— Откога?

— От последните няколко дни. Мисля, че е от рибешкото масло. Онова, което излиза навън, мирише на рибе масло.

Погледнах го и кимнах.

— Вероятно е от това. Много е неприятно за пиене. Ще го спрем и ще ти даваме повече мляко. Сега се върни в стаята си.

— Няма ли да поиграем? Омръзна ми да играя срещу себе си.

Довърших студеното си кафе и бутнах подноса настрана, като оставих ролата подозрително недокоснати.

— Ела тогава. Ще изиграя една игра с теб. След това трябва да дойдеш в амбулаторията да ти направя инжекцията.

— Добре — съгласи се той. — Дадено.

Макар че не бях Капабланка, сегиз-тогиз играех на шах с децата през часовете за игри на открито, когато времето навън не позволяваше да излизат. Намерението ми беше да го матирам набързо, отчасти, за да му натрия носа, пък и да си спестя досадата от други игри по-нататък.

Започнахме спокойно. Играех с белите. Но защо да изпадам в подробности или да замазвам жалкия факт, че този неестествен малък келеш ме матира точно в шест хода.

— Нечувано — усмихна се той. — Не съм и предполагал, че дебюта по Джиоко Пиано може да успее толкова лесно. Очаквах, че ще приложиш защита „Петроф“.

— Наистина ли? — казах кисело аз. — Е, не си падам много по Петроф. Искаш ли да изиграеш още една партия срещу мен, но този път без царицата си?

— Може. В такъв случай вероятно ще откриеш с дебюта на Рюи Лопез.

— За нищо на света. Не обичам португалците.

— О, Лопез е испанец, живял е през шестнайсети век, доктор Лорънс. Той е измислил тази атака, а най-съществени за отбраняващия се са предпазливостта и сигурността. Сигурен съм, че няма да забравиш да ми отвърнеш с пешка на К4.

— Тази нахална забележка ще ти струва още три фигури — казах аз, като взех двата му офицера и един топ. — А сега дяволски добре ще ви натупам, теб и твоя Петроф.

Но дори това не ми помогна. Бях предпазлив, но не и в безопасност. Когато той ме погледна укорително и щадейки чувствата ми, не каза гласно „мат“, аз изсипах фигурите обратно в кутията и се изправих.

— Свикнал съм да играя с майстори, затова, когато седна срещу начинаещи, се обърквам.

Той покорно се засмя.

— Само дето не си практикувал достатъчно, доктор Лорънс — каза ми той, сякаш се извиняваше и ме последва в амбулаторията.

— Я не ми хвърляй прах в очите.

Направих му инжекцията — бях започнал курс с колоидално желязо. После му казах да отиде и се облече. Трябваше да свърша малко писмена работа в офиса, но не можех да се съсредоточа. Мислите ми бяха потиснати и замъглени от кампанията, която — вече не се съмнявах — се водеше против мен. Съзнавах ясно само едно нещо — преди това да е отишло по-далеч, от мен се очакваше противодействие.

Дамите, ако мога да употребя тази дума, се върнаха в превъзходно настроение и все така интимнически, което продължи и по време на обяда. Веднъж или двама улових очичките на матроната върху себе си. Погледът ѝ излъчваше смесица от любопитство и онзи лукав блясък на шеговита злост, която при швейцарците минава за хумор. Ала тъй като предвидливо бях решил да не казвам нищо, надеждата им, че щях да се оплача заради закуската, биде попарена. Това поне ми достави мъничко удовлетворение. А иначе поддържах поведение, изпълнено със спокойно достойнство, резервираност и нека добавя, решителност. Твърдо бях решил да се обясним с неискрената и престорена Катерина.

Сега тя имаше навик да се разхожда след обедното хранене. Хващаше пътеката нагоре по склона, която извиваше покрай малкия поток, който прорязваше пасбището с живописно безгрижие между брегове, обрасли с ливадничета и жълтурчета. И днес тя не ме разочарова. След като тръгна, настаних Дениъл на терасата и я проследих толкова прикрито, че не ме забеляза чак до момента, в който седна да си почине на тревистото хълмче, отбелязващо края на пониските склонове преди планината да се устреми стръмно нагоре със заснежените си сипеи. Отвъд хълмчето борове тъмнееха, улисани в своя собствен свят.

— Ти си открила едно от любимите ми места — рекох дружелюбно.

Тя вдигна очи без изненада и какъвто и да е признак, че се радва на срещата ни.

— Предполагам, забелязала си пирена по тези голи бърда... — Трябваше да продължа да бърбям: — Не е обичайната швейцарска ерика^[6], а истински шотландски пирен. Има и много камбанки измежду орловата папрат.

— За теб тук е съвсем като в милата ни родина — подхвърли тя саркастично. — А би ли трябвало да напомня и на мен за нашите щастливи дни, прекарани заедно?

— Е, би трябвало да събуди поне ботаническите ти инстинкти.

— Загубих всичките си инстинкти.

Реакцията ѝ не беше насърчителна, но аз продължих с приветлив и лек тон:

— Мога ли да се присъединя към теб?

— Защо не? Аз почти те очаквах.

Настаних се върху късата, гъста трева. Хвърлих ѝ скришом кос поглед изпод вежди и изведнъж като топла вълна ме обля признанието за промяната, която бе настъпила в нея от алпийския въздух и кухнята на „Мейбел“. Гологлава, със семпла швейцарска блуза и карирана пола, които подозирах, че матроната ѝ бе купила тази сутрин, тя изглеждаше по-млада и — това ми хрумна почти със сепване — определено достойна за леглото. Но стига!

След пауза от възпоминания и с тон, който комбинираше едновременно помирение и укор, започнах:

— Вярно е, надявах се да ми падне случай да поговоря с теб. Имам странното и неестествено чувство, че въпреки всичко, което направих за теб и момчето ти, ти... е... ти твърдо си настроена против мен.

— Да, бях. И съм.

Краткият отговор, поднесен без всякакви емоции, ме разтърси.

— Защо, за бога?

— Независимо от характера ти, Керъл, който е неизразимо противен и отвратителен, ти винаги си бил нещо като зъл гений за мен. Да, от деня, в който за пръв път те видях на онзи перон на гарата. Ако искаш да изразя това с няколко лигави думи, бих казала, че ти разби живота ми.

Онемял, не можех да направя нищо, освен да я зяпна в почуда.

Тя продължи:

— Никога не съм мислила, че ще имам шанс да се разплатя с теб. Сега имам.

Беше ли тя с ума си? Борех се да намеря думи.

— Но, Кети... как можеш... нормалният разум не го побира, че бих искал да ти навредя. Винаги съм те обичал и съм имал всички

основания да вярвам, че ти...

— Да, на гарата в Левънфорд имах нещастieto да се влюбя до уши в теб от пръв поглед. И не можех да се отърва от това чувство. Ти беше този, който разкъса нишките, които ме свързваха с Франк. Можех да го имам, ако бях пожелала. Не се и опитах. Ти винаги беше в ума ми. Теб исках. Бях сигурна, че ще се върнеш в Левънфорд, след като завършиш. Е, дойде наистина. И тогава...

— Ти бе стодена за Девиган.

— Никога! Онова беше период на слабост. Никога не бих се омъжила за него — тя замълча, за да постигне по-съкрушителен ефект, — ако ти не се бе измъкнал като плъх в шест часа нея сутрин, преди да се бях събудила.

Ето че камъчето бе изплюто, от което се страхувах. Попадение точно в целта. Настъпи дълго и неловко мълчание. Покашлях се, опитах се да се стегна. Исках да говоря задушевно и сантиментално. При тези обстоятелства вълнението в гласа ми бе съвсем естествено.

— Кети — казах аз, стараяйки се да бъда убедителен, — надявам се, че сега няма да оскверним онова, което беше за мен най-паметното изживяване в живота ми. Когато си казахме сбогом след онова противно празненство у Франк, ти трябва да си почувствала колко много се нуждаех от теб и как против себе си се борех с това чувство, знаейки за годежа ти с Девиган. Бях тръгнал да хвана влака си, както знаеш, но просто трябваше да се върна обратно при теб. Не искам да те смущавам сега, като ти припомня за топлината, с която ме посрещна. Нощ, която никога, никога не бихме могли да забравим. Ала когато се съмна, в какво положение се намирах? От една страна — твоят годеж с Девиган, от друга — моите задължения като корабен лекар. Бях подписал договор, трябваше или да се явя на борда на „Гасман“, или да бъда изобличен в дезертъорство. Просто трябваше да отида. Бих те наранил по-малко, ако си тръгнах, без да те будя. Непрекъснато мислех за теб по време на това наложено ми отсъствие. Ала когато се завърнах... ти вече бе омъжена за Девиган.

Неверие почти бе заменило горчивината в изражението й. Тя се изсмя.

— Бога ми, Керъл, не бих повярвала, че е възможно! Да ми пробутваш такива лигавщини! Лицемер си повече от всякога. Бих се

заклела, че си успял да измамиш дори себе си. Да, аз се омъжих за Девиган!

— Тогава защо упрекваш мен? Дан се оказа добър съпруг католик.

— Ти го каза, Керъл. Той беше най-добрият католически съпруг, който Папата някога е изобретявал.

— Какво искаш да кажеш?

Тя извади цигара от пакетчето в джоба на блузата си и запали.

— След като сме се отпуснали и си говорим открито, нека не си спестим и малко изчервяване. — Тя опъна от цигарата си с очи, загледани назад във времето. — Знаеш каква съм, как съм направена. Поне ти би трябвало да го знаеш.

— Да, наистина никога няма да забравя колко възбуждаща...

— Зарежи това, Керъл! Ти ми даде да опитам вкуса на меда за първи път. Беше и за последен. Дениъл Девиган! Мъж и половина! Знаеш ли, той бе обладан от чудовищната мания... да ме пази от забременяване, защото семейството му бе станало за смях в града заради шестнайсетте раждания. Но не по начини, които действително биха ми помогнали или удовлетворили нуждите ми, ами по църковните канони.

— Но сигурно... нали все пак имаш малкия Дан.

— Фактът, че той се появи рано на бял свят, направи всичко още по-лошо. В спалнята нищо не се вършеше в естествените моменти, когато го искаш и се нуждаеш от него. Само по средата на периодите, когато си изобщо извън играта. Трябваше да изчислявам всичко по календара. „Ти броила ли си дните? Питам дали е сигурно?“ После, бързото му облекчаване и командата, която следваше: „Ставай да се измиеш, със силна струя! Разрешено е и помага“. Господи, какво жертване на всякакво приличие и достойнство, на основните ценности, на природните нужди на една жена. Любов по църковния катехизъм! Шокирам ли деликатните ти чувства, Керъл? Ти си толкова мил човек! После, дни наред на очакване и натякване и все същият въпрос: „Не ти ли е дошло още?“. И гадният му вид, когато облекчен разбираше, че съм неразположена. Никое изражение не би могло да бъде по-долно, по-отвратително и лицемерно от онова, с което ме поздравяваше, когато бивах извън играта. Всъщност той винаги го отгатваше, защото, лишена от нормални ласки, страдах, а това увеличаваше болезнеността

на периодите ми, особено когато в такива дни бивах принудена да слушам проповедите на преподобния Франсис от амвона. Франсис, възхваляващ до небесата свещената брачна връзка! Дори когато отивах при него на изповед, всичко, което получавах, бяха сантиментални съвети, които нищо не му струваха — молитви, чисти чувства и преклонение пред Божията воля. Когато му посочвах, че желанието не може да се призовава по календар, не получавах и грам съчувствие.

Ако не бяха толкова безсрамно откровени или по-скоро уместни в сегашното ми положение, тези признания биха прозвучали като пикантна демонстрация на фарса, който представляваха неуспехите в брачното легло. Но от необходимостта да се помирят с нея потисках всяко изкушение да се изсмея. Мислил бях вече, в далечна перспектива, и за бъдещите възможности на този заприщан засега прилив от желание. А когато, след подходяща пауза, счетох за уместно да измърморя някакво професионално съчувствие като лекар, в смисъл че нейните терзания са свършили и биха могли да бъдат компенсирани, тя впери в мен поглед, от който би замръзнала и полярна мечка.

— Такива да ги нямаме, докторе. След онова, което преживях, вече съм различна жена. Гади ми се от самото споменаване за секс.

— Е — въздъхнах аз, — за това трябва да обвиняваш Девиган. Горкия човек!

— Горкия човек наистина! Долен попски слуга и гаден страхливец! Дотам ме бе докарал, че изпитвах към него по-голямо отвращение, отколкото към съдържанието на нощното гърне.

Ето, това се казваше откровеност! Почувствах се оправдан да използвам положението.

— Трябва — казах тактично — да е било облекчение за теб да се видиш свободна.

— Да, изпратено ми от Бога облекчение. — Тя се обърна с лице към мен. — Благославям онзи порив на вятъра, който го издуха отгоре.

Издуха го отгоре. Това пък какво беше? Трябваше да узная повече. Казах замислено:

— Като знаех, че това може да те разстрои... не се решавах да попитам как?...

— Падна от покрива на новия блок... тъкмо когато довършвах най-горния етаж. Глупашки се гордееше с него, най-високия блок в Левънфорд, с изглед, боже помогни, към Бен Ломънд^[7]. Беше участвал

в строежа и разбира се, блокът бе издигнат на място, притежавано някога от Девиганови. Така че онзи неделен следобед той ни заведе горе с момчето, за да ни покаже изгледа. Не исках да се качвам, беше много ветровито, но той настояваше, движеше се като котка по парапета, бръщолевеше празни приказки, когато... — Тя вдигна рамене с безразличие.

Такава, значи, беше работата. Прииска ми се да кажа: „Един вид Ибсенов край за левънфордския майстор строител“, но сега не беше моментът да съм много умен.

— Уби ли се? — попитах с подобаваща сериозност.

— На място.

— Е, сега вече е отвъд всякакви семейни дрызги и взаимни обвинения. Пък и каква ли е ползата от тях? Що се отнася до това, ако някога съм те обидил по някакъв начин... — замълчах знаменателно.

— Защо не ти прощавам ли? Не, не, Керъл. Към теб не изпитвам злоба. При все това...

— Да?

— Мисля да те използвам за нещо.

Въображението ми подскочи преди мен самия. Усмихнах се пленително, само с лека сянка на неверие.

— След това, което току-що каза? Шегуваш се.

— Далеч съм от шегата. — Тя ме изгледа по начин, който ми вещаеше лошо бъдеще. — Ако искаш да запазиш своята лека, приятна, безполезна и нищожна работица тук, за която се държиш с нокти и зъби, ще трябва да застанеш на моя страна.

Какво целеше тя? Очевидно ме мразеше и искаше да си отмъсти. Какво друго? Тя продължи:

— На мен Левънфорд също е дошъл до гуша, както и на теб някога, Керъл. Единственото предложение за работа, което получих там, бе да поддържам домакинството на доктор Енис, когато жена му умря миналия месец. Да готвя, да чистя, да мия къщата и кабинета му. А той вече така е вострастен в бутилката, че надали някога е трезвен. Не, не искам да се върна в онази воняща, скапана дупка, никога. Тук ми харесва, много ми харесва! След всичко, което съм преживяла, това е рай. Матроната ме обикна и се нуждае от мен да ѝ помагам. С две думи виждам тук шанс, какъвто не съм и очаквала, шанс да започна отново живота си. И ти ще ми помогнеш в това!

Изведнъж ми стана ясно. Не би ли могла, след всичките тези години, да поиска накрая да ми сложи юздата. Каква надежда, ако беше така.

— Невъзможно е. Не биха търпели тук лекар със семейство. Против правилника е.

Тя ми отправи убийствен поглед.

— Не се ласкай, Ромео! По-скоро бих легнала с гърмяща змия, отколкото с теб. Всичко, което ми е нужно от теб, е малко поддръжка, макар и неохотна, малко добри думи пред комитета и приемане на факта, че съм тук завинаги. В противен случай — тя замълча за малко — ще те хванат за ухото и ще те изхвърлят оттук.

Изгледах я свирепо.

— Ти си луда! На мен също ми харесва тук и ще остана! Ти никога не ще ме помръднеш от „Мейбел“.

Тя впери презрителен поглед право в очите ми.

— Знаех си, че сигурно е имало нещо нередно в назначаването ти тук, което за теб е прекалено много и съвсем незаслужено. И го открих! Матроната има копия от твоите препоръчителни писма. И те са...

— Достатъчно!

— Да, щях да употребя отвратителна дума, нали? Лъжливи претенции. Може би и фалшификация на документи. А какво може да ти навлече това пред Медицинския съвет...

Докато слушах с дълбоко заседнала в мен, нарастваща тревога, тя продължаваше:

— И за по-дребни неща са изхвърляли лекари от професията. Надявам се, няма да се наложи. Защото, ако те изпратят обратно в Левънфорд на обща практика, ще ти е нужна твоята мизерна малка степен. Там ти е мястото и там ще идеш, ако не спазваш правилата на играта. Ти си единственият, който ще се върне при стария доктор Енис. Той скоро ще остане без помощник и сигурно ще те вземе, по моя препоръка.

Тя ме дари с тънка, жестока усмивка.

— Ще ми доставя огромно удоволствие да те гледам как се потиш тук, с този дамоклев меч, надвиснал над теб.

[1] Госпожица (нем.). — Б.пр. ↑

- [2] Един благороден град (нем.). — Б.пр. ↑
- [3] Швейцария (нем.). — Б.пр. ↑
- [4] Един крал (нем.). — Б.пр. ↑
- [5] Болница (нем.). — Б.пр. ↑
- [6] Високопланинско храстовидно растение. — Б.пр. ↑
- [7] Планински връх в Шотландия. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДЕВЕТА

Запрепъвах се надолу по склона в такова състояние на духа, в което гневът, мрачното предчувствие и негодуванието надделяваха над подозрението, че си имах работа с една неуравновесена жена. Естествено, бях я оставил там, без да й продумам дума. Вече бях открил, че никога не си струва да се спори с жена, още по-малко точно сега, с жена, излязла от релси след продължителен период на безсилно отчаяние от разрушения си брак. Дали тя действително си представяше, че бих могъл да бъда изтръгнат от най-добрата ми работа или — ако предпочитате нейния израз — от най-мекото на баницата, на което някога се бях надявал да попадна? Вече бях здраво стъпил в „Мейбел“, говорех свободно немски — нямаше нужда да го фалшифицирам, а членовете на комитета и в двата случая, когато посетиха клиниката, изразиха пълното си задоволство от избора, който бяха направили. Ако валидността на препоръчителните ми писма се поставеше под въпрос, можех да обясня, че съм загубил оригиналите. А не бях ли проявил достатъчно прозорливост да се предпазя от непредвидени случаи, заплаха за сигурността ми? Дръзката и безочлива Катерина не се бе сетила за това. Бях в безопасност. Няма нужда да се безпокоиш, Керъл, момчето ми. И все пак не бях спокоен. В мен оставаше чувството за нещо стаено, нещо на заден план, неизказано, неразкрито, запазено, така да се каже, за Meisterstück^[1]. По дяволите този немски, исках да кажа *coup de grace*^[2]. Не, това беше нелепост, глупост на всички езици. Да ме върне в Левънфорд? В онези зловонни бордеи, заседнали в тинята на Клайд^[3]? Да се върна обратно към друго асистентско място на обща практика, наситена с нощни повиквания и денонощно блъскане в амбулаторията с някой стар къркач за началник, повече или по-малко пиян през цялото време. Тя имаше право — би било ад. Никога! Не, дори кръвта ти да изтече капка по капка, Керъл. Бях решен да се боря докрай.

Докато приближавах клиниката, изведнъж чух, че някой ме вика и познах гласа на матроната. Кацнала на задния балкон като кокошка,

която сменя перушината си, тя ми махаше с една кърпа. Забавих крачките си, за да не излезе, че съм се разбързал заради повикването ѝ, така че тя имаше време да слезе на терасата и ме посрещне.

— Къде били, хер доктор? — Почти беше с пяна на уста. — Eine Stunde^[4] ви търся вече.

Позволих си свободата за истински мръсен поглед, първия, който някога съм ѝ отправял.

— Къде, по дяволите, мислите, че съм бил? Положително имам право на малко лично време. Разхождах се.

Със задоволство забелязах, че се стресна. С по-умерен тон, макар и с нотка на оплакване, тя обяви:

— Вашият пациент не така добре. Много повръща. Повърна целия хубав обяд.

— Какво! Отново повръща?

— Много.

— Спряхте ли рибеното масло?

— Но то е толкова добро за него...

— По дяволите, казах ви, наредих ви да го спрете.

Тя не отговори, признавайки се за победена.

— Много добре — казах късо аз, — ще трябва да го прегледам.

— Jetzt^[5]. Веднага?

— Първо да се измия. Няма да му стане по-зле, само защото е повърнал.

Това казах просто за да ѝ припомня да си знае мястото. Когато тя изчезна от полезрението ми, отидох право във вилата за гости.

Той, с очи, вперени в тавана, напълно облечен, лежеше в леглото си. Емайлираният леген до него, изглежда съдържаше повечето от обяда му, но не миришеше на рибено масло. Едната му ръка лежеше върху стомаха му сякаш искаше да го предпази. Когато влязох, той бързо я отдръпна, но това не отбягна от погледа ми.

— Така, това пак ти дойде до главата, а, малко плъхче?

Както можете да си представите, не бях в настроение за състрадание и нежна обич.

— Съжалявам — рече той.

— Можеш да съжаляваш наистина. Проклет малък досадник. Знаеш, че съм ти спрял рибеното масло.

— Разбира се. И не го вземах. Изливах го в умивалника скришом от матроната.

— Наистина ли? — Това разклащаше предварителното ми становище. — Хайде тогава, издърпай си ризата нагоре и дай да те прегледам.

— Сега съм по-добре, доктор Лорънс — почти се усмихна той. — Нека не предизвикваме съдбата!

— Не ми пробутвай твоите умни, празни приказки, а се съблечи до кръста!

Видът му, общо взето, не ми харесваше и докато той се приготвяше, мислено подреждах симптомите. Пробата на Пирке се бе оказала отрицателна, температурата му не варираше с повече от частици от една десета градуса и освен онази подутина на шията, не бях открил нищо специфично, което да потвърди наличието на туберкулоза или да обясни биещата на очи бледост, недостига на въздух, сърцебиенето и общата слабост. Започнах да подозирам, че преди да отпътува към необятните канадски простори, доктор Мур ме бе насадил на грешна диагноза. С това предвид, погледнах по нов начин на състоянието на Дениъл, съобразих се с повтарящото се повръщане и отделих особено внимание на корема му. Както и преди, беше ми направило впечатление, че коремната стена е разтегната и отпусната, но този „голям корем“ не беше необичаен у изтощените и недохранени деца, които идваха в „Мейбел“. По-скоро считах, че това се разбира от само себе си. Сега обаче започнах да опипвам внимателно. И този път като че ли всичко изглеждаше наред, но изведнъж се натъкнах на нещо — само опипах ръба му, болезнен и малко подут далак.

— Боли ли те тук?

— Не съвсем... да, малко — призна той, неохотно потрепвайки от болка.

— А боли ли те, когато не натискам? Искам да кажа, когато си изправен и се движиш?

— Не, всъщност... по-скоро нещо като дърпане от време на време.

А сега какво? При опипване болезнен далак, на тази възраст. Погледът ми инстинктивно се върна върху вътрешната повърхност на

ръцете му, където можех да различа малки червено-морави петна по кожата. Това ме озадачи.

— Надявам се нищо лошо, доктор Лорънс?

Мълчанието ми го бе обезпокоило.

— Не ставай мъдрец. Това най-вероятно означава, че ти изобщо нямаш туберкулоза. Дошъл си тук с фалшива табелка на врата и всички тези глупости за скрофулозата.

Той ме погледна със съмнение.

— Това ме успокоява. Или не би трябвало?

Оставих това без отговор и рекох:

— Какво друго си крил, малък страхливец? От известно време си ги имал тези пристъпи на гадене и повръщане, нали?

— От неотдавна. Но като отминат, много огладнявам и мога да ям всичко.

— А какво ще кажеш за тези червени петна по кожата ти?

— Е, да. Имал съм ги от време на време. Появяват се, после изчезват. Мислех, че може би се дължат на възпаление.

— Естествено.

После стрелях напосоки в тъмното:

— А имал ли си напоследък кръвене от устата, имам предвид от венците?

Очите му се разшириха от изненада и неподправено възхищение.

— Това е забележително умно от твоя страна, доктор Лорънс. Да, наистина съм имал. Но аз мисля, искам да кажа помислих си, че се дължи на твърдата ми четка за зъби.

Не казах нищо, загледан в него със зле прикрито лошо предчувствие, усилено от тази внезапно появила се и неочаквана перспектива за нови неприятности. В какво всъщност си завирах носа? Малко ли ми беше на главата онази кучка, майка му? Нямаше и следа от туберкулоза в този противен малък умник. Бях изправен пред един от онези неясни кръвни синдроми, които имаха множество различни варианти. Състояния, които никога не се изясняват напълно, продължават с години и съсипват обикновения лекар на обща практика с непрекъснато повтаряни тестове и изследвания, да не говорим за вероятните кръвотечения и кръвопреливания. Не бих се кандидатирил за такова нещо. В този случай моята модификация на Хипократовата клетва беше напълно приложима: „Когато налетиш на труден случай с

продължително протичане, отърви се от него!“. Да, бих го подложил на няколко основни изследвания и ако резултатите вещаеха неприятности, той трябваше да бъде хоспитализиран. В болницата „Уинтън Виктория“ биха го приели, ако се окажеше интересен случай от гледна точка на патологията. Настроението ми се разведри, като съобразих, че щом го изпратехме обратно у дома, майка му не би имала оправдание да остане повече в клиниката. Щях да се отърва и от двамата, да убия с един куршум два заека и отново да съм свободен.

Естествено, не можех да му загатна за подобна перспектива. Той съсредоточено ме наблюдаваше, сякаш се опитваше да разбере какво ставаше в главата ми. Взех емайлирания леген с израз на весело дружелюбие, синтез на моето най-добро държание край болничните легла.

— Не мога да те оставя така, да пилееш хубавата храна, млади приятелю. Ще трябва да се направи нещо.

— Можеш ли?

— Защо не? Нищо му няма на стомаха ти. Анемичен си. Ще ти взема кръвна проба, за да съм сигурен.

— Ще ми пуснеш кръв? Като старите аптекари?

— О, зарежи тези глупости! Това е по-просто и е научно обосновано. Няма да те заболи ни най-малко.

Имах известно затруднение да намеря и проникна във вената му, която беше тънка като конец, но той се държа много добре, почти не помръдна. Изтеглих пет кубически сантиметра кръв, направих няколко намазки, запуших епруветката и весело възкликнах:

— Така-а-а! Когато тези стъкълца изсъхнат, ще ги боядисаме. И утре ще знаем всичко за твоите червени кръвни телца. Дори ти самият ще можеш да им хвърлиш един поглед през микроскопа.

Това малко го ободри.

— Колко интересна ситуация. Момче да си изследва само собствената кръв. А какво ще правим с епруветката?

— Ще я използваме за определяне на кръвния ти хемоглобин и — добавих неопределено — за други неща.

Явно той много ми се възхищаваше, затова не ми се щеше да призная, че щях да изпратя епруветката в кантоналната болница в Цюрих.

— Сега почини малко. Трябва да се обадя в кухнята и да им кажа нещо за диетата ти.

— Хляб и вода? — Той унило се усмихна.

— Заслужаваш го. Все пак какво ти се яде?

— Сега съм много гладен след това изпразване на стомаха. — Замисли се за момент. — Картофено пюре и — той пак се усмихна — онази „гадост“.

Невъзможно ми бе да не отвърна на усмивката му.

— Ще го обмислим. Най-малкото можеш да получиш пюрето и вкусния сос от печената „гадост“. Сега бъди весел! Ще направя каквото мога за теб.

Излязох от стаята, а собствените ми думи ечаха подигравателно в ушите ми. „Ще направя каквото мога за теб.“ Да, по дяволите, щях да направя поне толкова, колкото беше разумно.

Естествено, избегнах офиса, където знаех, че и двете ми неприятелки щяха да ме очакват. Вместо това запалих си цигара и влязох в лабораторията. Не би му навредило да почака за вечерята си. Макар че му казах, че ще оставя намазките до сутринта — не исках да ми се мотае наоколо — бях твърде любопитен да им хвърля един поглед.

Все още с цигара в уста, оцветих ги — бърза и проста работа и сложих едното стъкло върху масичката на превъзходния микроскоп „Лайц“. За да не хабя цигарата, една от специалните „Абдула“, които Лоте ми доставяше безмитно чрез нейната авиокомпания, разположих се удобно и я допуших, преди да се надигна и хвърля поглед в микроскопа.

Отначало помислих, че имерсионната ми леща не беше добре нагласена, но както и да я фокусирах, появяваше се все същата картина. Тя ме накара да затая дъх. Не съм виртуоз в лабораторията, но тук нямаше грешка — всичко биеше на очи.

Чаровно, приковаващо погледа по свой зловец начин, тук виждах нещо, което като лекар на обща практика не бих могъл да видя през целия си живот. Зрителното поле бе претрупано с лимфоцити — бели кръвни телца, умножени пет или шест пъти над нормата. Можех да различа и незрелите им форми, миелоцити — големи незрели клетки от костния мозък, които никога не се срещат в здрава кръв. Бе очевидно, разбира се, какъв процес се развиваше. Хиперплазия^[6] на

предшествениците на белите кръвни телца в костния мозък, прогресираща и неконтролируема, изтласкваща незрелите форми на червените кръвни телца и тромбоцитите, дори разяждаща самата кост. Преместих в полето второто стъкло с измервателната скала, капнах още малко, грубо преброих в едно от квадратчетата и умножих. Вече имах отговор на въпроса.

Не можех да откъсна окото си от окуляра на микроскопа. Това беше един от онези моменти, толкова редки в нерадостната и сива лекарска практика, смилаща всички пориви и интереси като в мелница. В такъв момент се сблъскваш с изключителното, оказваш се достатъчно добър и подготвен да го откриеш. После виждаш като на длан пред себе си цяла поредица от събития: минали, сегашни и бъдещи. Бъдещето? Тук трябваше да спра и да се потупам по гърба. Това под микроскопа беше лоша вест за младия Капабланка — в действителност най-лошата. Странно, но когато за пръв път зърнах на летището бледото му, тъжно лице, почувствах, че бе нещастен, че някак си беше белязан от зла участ. Роден за беда от онзи невъзможен, пропаднал брак, с клеймото на Девигановци на челото. А сега, уви, злото го бе настигнало. Все пак не можех да отрека, че то разрешаваше проблема ми, макар че бог знаеше, това бе последното, което бих му пожелал. Няколко минути премислях ситуацията цялостно, после взех двете стъкла с намазките и отидох в офиса.

И двете ме очакваха, по една от всяка страна на бюрото ми, а смелата Хулда всъщност бе заела стола ми.

Тя ме погледна с известно неудобство, но и със загатнати неподчинение и пренебрежение, което ми подсказа, че работейки един вид извънредно, двете допълнително бяха разисквали моя характер.

— Дойдохме да попитаме какво трябва да яде за вечеря Дениъл.

— По-късно — сметох встрани въпроса ѝ. — Ако мога да седна на бюрото си, сестро!

Останах прав, докато чаках тя да се надигне и стане, което стори, макар и неохотно. Когато се настаних на стола си, отсреща ми се оказва вдовицата Девиган. Сега възнамерявах да я наричам така или просто Девиган. Тя доброволно се бе присъединила към това племе и в края на краищата никога не ме беше назовавала по друг начин, освен Керъл. Щях да ѝ кажа всичко направо, без заобикалки. Тя не можеше да очаква кралска милост от мен.

— Нещата стоят така — казах аз. — От известно време подозирах, че сме подведени с невярна диагноза. Не се отнася за туберкулозна инфекция. Момчето ти никога не е имало туберкулоза.

— Тогава какво? — обади се тя с подозрение.

— Току-що направих една кръвна намазка. Ето стъклата. Те показват масивно увеличение на броя на левкоцитите. Вместо нормалните пет до десет хиляди в кубически милиметър, те са почти шейсет хиляди... плюс ненормално увеличение на миелоцитите.

За нея това не означаваше нищо, но то попари матроната.

— Сериозно ли говорите, хер доктор?

Хареса ми това „хер доктор“, първото от няколко дни насам.

— Напълно сериозно, за нещастие.

Девиган, объркана, отмести погледа си от мен към матроната.

— Нещо лошо ли е?

— Би могло да бъде... но естествено, не сме сигурни.

Намесих се твърдо:

— Съжалявам, но трябва да ти кажа, че съм напълно сигурен. Случаят е съвършено ясен. Момчето има миелоцитна левкемия.

Разбра ли в действителност Девиган какво означаваха тези две думи? Не мисля. Или поне не напълно, защото не се оклюма и не посърна, а само се изчерви. Подозренията ѝ към мен, които никога не липсваха, изглежда, сега се задълбочиха.

— Не разбирам тази ненадейна промяна на диагнозата и това някак си не ми харесва.

— Да не би да намекваш, че аз я харесвам или че по какъвто и да е начин съм отговорен за „ненадейната промяна“?

— Всичко е много странно... не разбирам...

Матроната, съвзела се, изведнъж се намеси:

— Кой сме ние? Катерина hat recht^[7]. Трябва да потърсим повече съвет. Ein zweiter мнение, und der beste^[8]. Трябва да доведете специалист, хер професор Ламот от Цюрих.

— Само ще му изгубим времето. А той няма време за губене. Пък и не би дошъл чак дотук...

— Тогава трябва да заведете момчето в кантоналната болница!
— настоя Хулда.

На устните ми беше да ѝ откажа, но изведнъж промених решението си. Още едно мнение, особено това на Ламот, би ме

отгървало от натиск от тяхна страна. Никога не биха могли да заобиколят неговата диагноза. Тя би била непоклатима. А това бе всичко, от което се нуждаех. Бях спокоен и уверен в себе си.

— Много добре, съгласен съм. Ще му позвъня в Цюрих и ще поискам консултация за най-ранната дата. А сега — обърнах се към матроната, — тъй като бяхте много загрижена за вечерята на Дениъл, може би ще се разпоредите да му дадат малко консомè и Kartoffel purèe^[9] със сос от печеното.

Тя искаше да каже нещо, но помисли и премълча. Когато излезе, станах и се запътих към вратата, но Кети ме пресрещна. Руменината бе изчезнала от лицето ѝ. Изглеждаше изпито, със стиснати устни.

— Знам, че си намислил нещо, Керъл, но те предупреждавам. Не опитвай който и да е от мръсните си номера с мен, иначе за теб ще стане по-лошо.

С ледено мълчание вперих поглед в нея и това я обърка. Как другояче да постъпиш с такава повлекана?

[1] Майсторски удар (нем.). — Б.пр. ↑

[2] Доубиващ удар (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Река в Шотландия. — Б.пр. ↑

[4] Един час (нем.). — Б.пр. ↑

[5] Сега (нем.). — Б.пр. ↑

[6] Болестно свръхрастване на тъкан или свободни клетки. — Б.пр. ↑

[7] Има право (нем.). — Б.пр. ↑

[8] Едно второ мнение, и то най-доброто (нем.). — Б.пр. ↑

[9] Картофено пюре (нем.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДЕСЕТА

Цюрихската кантонална болница е удобно разположена в Цюрихберг, жилищен район, разпрострян по високия ляв бряг на Лимат. Превъзходно място, но типично зле избрано за болница — докато стигнеш до нея по безкрайните стръмни стъпала, вече си на половината път до инфаркта. Болницата е масивна сграда, строена по швейцарски вкус, но за съжаление с доминиращи модерни пристройки, все пак донякъде балансирани от няколко високи стари дървета. За пациентите, на които това би било интересно, от болницата се откриваше прекрасен изглед към три странни църкви: Predigerkirche^[1], Grossmünster^[2] и Fraumünster^[3]. Тези църкви заедно с безбройните банки олицетворяваха раздвоението в духа на този град — преданост и към Мамона, и към Господа Бога.

Следващата седмица, в събота следобед, заедно с Дениъл излязохме през летящата врата навън от терапевтичното отделение. Денят беше хубав и ние изпуснахме въздишка на облекчение, посрещнати от късното есенно слънце и освежителния хладен въздух.

— Е, доктор Лорънс, радвам се, че и това свърши.

Той се засмя и ме хвана за ръката. От това действие, не е нужно да добавям, много се смущавах, чак ми докарваше тръпка на ужас, както биха се изразили в Шотландия. Не бях в най-доброто си настроение. След всички неприятности по осигуряване на консултацията допълнително бях зает и през по-голямата част от следобеда. Едва два пъти, за кратко, ми се отдаде възможност да телефонирам на Лоте. Опитах се да ѝ обясня защо съм в Цюрих, без да мога да се срещна с нея, и тя много добре ме нахока за старанието ми. Все пак при тези обстоятелства не можех да направя нищо друго, освен да го оставя да се мъкне с мен.

— Не беше много лошо, а? — казах аз.

— О, не. Доктор Ламот ми хареса. Много е сериозен с този си начин да прониква в теб, сякаш те чете като книга. Но пък толкова мило ми се усмихна на излизане. Умен е, нали?

— Върхът е! — казах късо. — Френски швейцарец. Те са най-добрите... интелектуално.

— Не мислех обаче, че ще ме прати при младите дами, които ми правеха най-различни неща.

— Тези момичета са лаборантки... всяка от тях е обучена да прави някое специално изследване.

— Като например?

— Е, ами от всичко по малко, например всичко, що се отнася до кръвните ти телца и разбира се, кръвната ти група.

— А ти не би ли могъл да изследваш това, доктор Лорънс?

— Естествено, стига да имах тяхната апаратура. Ако те интересува, твоята кръвна група е АВ.

— Това нормално ли е?

— Напълно. Тя е най-рядко срещаната кръвна група.

— А ти от коя група си?

— От нулевата група съм.

— Не ми се стори да са много заинтересувани от кръвта ми. — После размисли и додаде: — Може би не е достатъчно синя. — Той вдигна поглед, като че очакваше да се засмея. — Надявам се, доктор Ламот добре ти обясни състоянието ми.

— Разбира се, че ми го обясни добре — потвърдих аз, като се освободих от малката му потна ръка, за да го потупам насърчително по гърба. — Ще поговорим за това.

Движихме се по алеята между платановите дървета. Сухите нападали листа хрущяха под краката ни. Не бях ял нищо за обяд, освен сандвич със студено говеждо, затова предложих:

— Да хапнем нещо, преди да тръгнем обратно.

— Чудесно! — възкликна весело той. — Действително сега, след като приключихме с изследванията, съм много гладен и готов за всичко.

За момента това ми затвори устата.

Качихме се в опела, който бях паркирал на болничния паркинг, и го отведох в закувалнята на Шпрюнгли, която по това време, между обяда и следобедния чай, не беше препълнена с посетители. Настанихме се на една маса до прозореца на горния етаж, поръчах яйца на очи върху препечен хляб за него и крем кафе за мен.

— И нито една от хубавите пасти, а? — намекна ми той. — Спомни си, че имахме нещо като споразумение...

— Ще получиш две, след като си изядеш яйцата.

Тъй или иначе какво значение, по дяволите, имаше това? Нека се порадва малко на живота си, докато още го имаше.

Наблюдавах как бледото му, напрегнато лице се проясни. Хвърлях от време на време и бързи погледи навън през прозореца. Гледах, без да виждам, голямото движение по Банхофщрасе и дългите сини трамваи, които заобикаляха острова с вестникарската будка на Параде Платц.

Класическа левкемия. От злокачествения, миелоцитен тип. Причина — все още неизвестна. Ламот ме бе поласкал, като потвърди диагнозата ми и я поукраси с някои подробности. Безпощадно прогресиращо заболяване. Размножаващите се ненормални клетки завладяват различните органи на тялото, задушавайки черния дроб, далака, бъбреците, белите дробове. Костният мозък ги произвежда и бълва непрекъснато в кръвта. Симптоми: остра слабост и изтощение, увеличен корем, кръвоизливи от стомаха и червата, оток на краката вследствие запушването на лимфните съдове. Лечение: специфична терапия, засега неизвестна. Облъчване с малки дози — недостатъчно. По-големите дози разрушават и малкото здрави клетки. В спешни случаи — кръвопреливания. Прогноза: неопределена по отношение на времето, но неизбежно фатална. След минимум шест месеца, най-много след три години.

Лошо, много лошо, естествено. Но той не беше първото дете, получило тази съдбовна повиквателна заповед. Изведнъж си спомних епидемията от цереброспинален менингит, с която се бях сблъскал в Ронда. Колко ли мръсни одеяла бях придърпвал над главите на онези малки нещастници? Нищо чудно, че загрубяваш. Основите все пак трябваше да се положат и по-добре сега, отколкото по-късно. Наведох се към него, докато дояждаше второто си яйце.

— Как е кльопачката?

— Първокласна.

— Добре. Това е част от лечението ти. Никакво рибено масло повече. Само много белтъчини. Мисля, споменах ти, че си анемичен.

— Да, каза ми. Ти си единственият, който в действителност го забеляза. Ами... доктор Ламот съгласи ли се с диагнозата ти?

Кимнах с глава.

— И лечението, което ти приложих, е било резултатно. — Замълчах, после бодро добавих: — Жалко, че не можем да прилагаме най-важната част от лечението ти в „Мейбел“.

Той отвори уста като закачила се на въдицата пьстърва, а част от яйцето падна от вилицата му.

— Защо да не може?

— Нямаме необходимата апаратура.

Той бавно преглътна това.

— А не бих ли могъл да постъпя в кантоналната болница? Както днес?

— Боя се, не, Дениъл. Твърде далеч е от Шлевалд. Нуждаеш се от системно лечение. И естественото място, където можеш да го получиш, е болницата „Виктория“ у дома.

Брадичката му клюмна надолу към тънкия, пилешки врат.

— Искаш да кажеш, да се върна в Левънфорд?

— Защо не, момчето ми? — засмях се аз. — Ти живееш там, нали?

— Да — каза бавно, — наистина живееш там. Но аз... мама каза... надявахме се, че ще прекараме по-дълго време в Швейцария.

— И аз така се надявах, но нуждата налага... пък и какво му е лошото на милия стар Левънфорд?

Той не отговори, впил поглед в чинията си.

— Не бях особено щастлив там, откакто баща ми почина.

— Мъчно ти е за него?

— Мисля, че да. Но не... не е само това.

— Какво тогава?

Устните му бяха побелели и изведнъж ми се прииска да стана, да платя и да отидем в колата. Ала нещо ме задържаше там, наведен над него, очакващ отговора му. И той не закъсня. Като говореше бавно, без да гледа към мен, каза:

— Когато баща ми умря или се уби, падайки от покрива, понесоха се неприятни клюки.

Замълча и мисълта ме порази като електрически ток: нищо чудно, че маминка не иска да се върне обратно в Левънфорд.

— Да, Дани? — подканих го аз.

— Момчетата подвикваха разни неща след мен. И на следствието, след като каноникът Дингуол ми каза...

Той млъкна и вдигна нажален глава да ме погледне, а аз видях как сълзите се стичаха по бузите му. Колко ниско можеш да паднеш, Керъл? Зарежи това, за бога! Вече чу предостатъчно.

— Хайде, Дани. Ни дума повече. Не бива да се разстройваш за нищо на света. Ето, вземи кърпата ми, а аз ще надникна в бюфета за пастите ти.

След пет минути, като се правех на добър и сърдечен, го успокоих и обърсах сълзите му, а той вече ядеше сладкиша си, като само понякога изхълцваше.

Надявах се, че няма да се случи, но това стана по пътя към колата, която бях паркирал на Тилщрасе. Първо ме хвана за ръката, а после обичайното:

— Благодаря ти, че си така мил към мен, доктор Керъл.

Ала казваш ли се Керъл, дори след момент на слабост можеш да отхвърлиш встрани всякакво угризение. Самосъхранението е първият закон на природата. Всичко, което носеше името Девиган, за мен винаги бе означавало отрова. Трябваше да се избавя от тях. Нямах нищо против това малко късче одушевено сиво вещество, но майка му щеше да ме унищожи. Тя винаги щеше да държи ножа си опрян на гърлото ми и един ден, Бог да ми помага, щеше да ме изхвърли от „Мейбел“.

Когато влязохме в колата, небето бе сивосинкаво и във въздуха прелитаха оскъдни снежинки.

— Виждаш ли, Дениъл — разсъждавах аз, — започва да вали сняг, скоро ще дойде зимата, а това не е много подходящо за теб.

— Обичам снега — каза той, загледан в красивите перушинки, които падаха от небето, и измърмори наполовина на себе си: — Сякаш ангелите горе се замерят с възглавниците си.

— Голям бой с възглавници пада — рекох, защото снегът се усилваше. Не казах нищо повече, пуснах двигателя в ход и тръгнахме.

Пътуването не беше леко, ледоочистителят не работеше добре, а на едно място близо до Коар спрях, за да сложа веригите на колелата. Малко след десет часа стигнахме до „Мейбел“.

Оставих момчето във вилата, където майка му чакаше, за да го сложи да спи, и продължих към главната сграда. Привлечена от

светлините, защото снеговалежът заглушаваше всякакъв шум, матроната ме чакаше на вратата и за моя изненада, държанието ѝ, макар сдържано и формално, не беше враждебно.

— Schlechte Nacht^[4], хер доктор. Добре сте успели да дойдете благополучно. — После, след като си свалих палтото и шалчето: — Haben Sie Hunger?^[5]

— Практически нищо не съм ял цял ден.

Тя кимна с глава и се запъти към кухнята. Очакваха ме и други изненади. В стаята ми печката беше напалена, масата сложена за вечеря и почти веднага старата бойна брадва се появи с поднос, на който различих супник с гореща супа и нещо, което не бях виждал от години — голяма овална чиния с половин баница с пълнеж от месо и бъбречета.

Нямах търпение да се нахвърля върху вечерята си, но размекнат, без да сядам, рекох:

— Предполагам, че ще искате да чуете всичко.

— Nein, Herr Doktor^[6] — и докато невярващ се взирах в нея, тя продължи: — Трябва да ни простите, но Катерина станала много тревожна, че телефонирах на старшата сестра на доктор Ламот. Уви, знаем всичко. Също така, че всичко, което вие казали за тази лоша болест, е вярно и правилно.

Беше много приятна отплата да чуя това от Хулда — ако не бях премръзнал толкова, направо щях да пламна от удоволствие. Ала докато се отпуснах в стола си и започнах да поглъщам супата, тя продължи:

— Сега, не ще и казване, Катерина и момчето трябва да останат. Днес след обяд писах бързо писмо до хер Скрайджмур и му обясних колко необходима ми станала тя, както нямам подходяща помощница. Той ще се съгласи. Сигурно е. И така, хер доктор, желая ви gute Nacht.

С тези думи тя ми отправи лекия поклон с глава, който бе усвоила напоследък, и излезе.

След супата започнах баницата с месо и бъбречета, бавно и замислено, наслаждавайки се на вкуса на хубавото шотландско ядене. Изядох я цялата и наистина — не би могла да бъде по-вкусна. Смелата Катерина явно допълнително и умело бе обработила Хулда, която пък много обичаше да се храни добре. Така да бъде, рекох си, засега ще се направя, че играя по тяхната гайда. Аз държах картата, която щеше да

ги прецака. В момента все още не я криех в ръкава си, но и това щеше да стане, защото знаех къде да я търся.

След като привърших с яденето, макар че се бях натъпкал до насита и бях адски уморен, седнах решително и написах писмо до отдел „Разпространение“ на левънфордския „Хералд“ с молба да ми изпратят с обратна поща всичко, което са писали за следствието по смъртта на Девиган.

[1] Проповедническа църква (нем.). — Б.пр. ↑

[2] Голямата съборна църква. — Б.пр. ↑

[3] Женската съборна църква (нем.). — Б.пр. ↑

[4] Лоша нощ (нем.). — Б.пр. ↑

[5] Гладен ли сте? (нем.). — Б.пр. ↑

[6] Не, господин докторе (нем.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА

Прекарах отвратителна нощ. Дотук не се бях впускарал в подробности върху нелепите фантазии, които ме измъчват. То е моя лична работа. И тъй като явно е халюцинация, слухова и зрителна, предпочитам да я пазя за себе си. Но напоследък тези халюцинации станаха по-чести, а снощи изстрадах една безпрецедентно тежка. В действителност разтърсващ кошмар.

Започна както обикновено. Мрак и безутешност в притихналия, непознат град. Чувство на съкрушаваща сърцето самота и нужда, неотложна и ужасна, да потърся помощ, да избягам. После, след онзи познат момент на страшно очакване, чух бавните стъпки, които ме следват, умишлено бавни и настойчиви, ехтящи зад мен в пустата улица.

Започнах да тичам. Обикновено бягам бързо. Ала тази нощ краката ми ужасно тежаха и въпреки огромните ми усилия, едва се влачех. Не издържах повече. Шумът зад мен се усилваше и постепенно се приближаваше. Настигаше ме. Почти усещах допира на невидимата ръка върху рамото си. Свърнах в една алея. Веднага се озовах в лабиринт от тесни улички с наредени от двете страни ниски прозорци със спуснати червени завеси, но отворени, те предлагаха надежда за убежище и утеха. Ала щом се устремих към тях, се изви вятър и започна да ги затръшва един след друг. Стигнах до пуст площад, ограден от високи, полуразрушени здания, през които, останал без дъх, едва кретах, но все още бях безпощадно преследван.

Снощи епизодът трая по-дълго, много по-дълго отпреди, защото площадът нямаше изход. Да бъда толкова унижително хванат в капан, бе повече, отколкото можех да понеса. Хвърлих се към вратата на запустял склад и се насилих да извикам с всичката сила на дробовете си към онази невидима, настъпваща сянка:

— Стой настрана! Не се доближавай до мен!

Начаса чух спасителния сигнал — приглушен, идващ отдалеч лай на куче и в същата секунда стъпките заглъхнаха. Преследването се

прекрати, а аз още веднъж се бях отървал, макар и на косъм.

На сутринта, измъчен и с бучене в главата, трябваше да положи немалко усилия, за да дойда на себе си. Но мина известно време, докато схвана, че беше неделя и можех да подремя до десет часа. За мен, когато имахме ваканционни групи, неделните дни можеха да бъдат изпитание, но напоследък се бях поразглезил, тъй като матроната, която редовно посещаваше литургията в осем часа, вземаше със себе си и двамата Девигановци. Все пак, за да не падам в очите на Хулда, винаги се запътвах с книга в ръка за литургията от единайсет и половина, но рядко стигах до църквата. По един удобен страничен път отивах до будката при гарата да си побърбя с Джина или още по-полезно, отбивах се в кръчмата „Пфефермюле“, където точеха чудесна светла бира.

Станах в десет и половина и след закуска, без да се докосна до ролата „балони“, които не обичах, се затътрих на обичайната си визитация в отделението. Бях решил да изпиша по-рано едно от момчетата. Плевритът му беше оздравял напълно и родителите му ми бяха писали, че си го искат у дома. После, преди да се запътя към селото, прекосих двора до вилата, за да хвърля набързо поглед и на младия Девиган. Посрещна ме до вратата, напълно облечен.

— Оставиха ме да си поспя, доктор Лорънс. Идвам с теб тази сутрин.

Това бе непредвидена пречка. Огледах го критично — той се усмихваше, изглеждаше по-свеж и отпочинал след приспивателното, което му бях дал. Не беше съвсем неочаквано. Навлизаше в период на бодрост и оживление — една от най-печалните прояви на миелоцитния тип левкемия: внезапно, необяснимо подобрене на състоянието, събуждащо фалшиви надежди, след което неизменно следва влошаване.

— Ти си болен — казах му аз. — Не си длъжен... да ходиш на църква.

— О, за нищо на света не бих пропуснал. Особено пък заедно с теб.

Можеше ли нещо да бъде по-противно от тази не търсена, нежелана и твърде открита преданост? Точно тази сутрин. Ако не бе толкова болен, бих му отвърнал категорично „не“. Вместо това се опитах да измисля някакво извинение. Безуспешно. Нямах какво

друго да направя, вече се бях ангажирал с него, иначе трябваше да се разправам с матроната и майка му. Обзе ме и чувството, че сякаш ме наблюдаваха иззад прозорците.

— Да вървим тогава — рекох аз с фалшив оптимизъм, като сложих ръце в джобовете си, за да избегна хватката му.

Утринта беше такава, каквато обикновено е след снеговалеж в планината: небе синьо, като задник на мандрил^[1], искрящо слънце, което превръщаше във фалшиви диаманти снежните кристали, и свеж, щипещ въздух — лек срещу главоболието, блазнец с пожелание за вечен живот.

В Швейцария знаят как да се справят със снега и селският съвет, благосклонен към „Мейбел“, бе разчистил пътя, струпвайки снега от двете му страни, та чак до главното, добре почистено шосе. Вървахме между стени от ослепителна, синкава белота, която ни караше да притваряме очи, поне мен. Селските покриви бяха натезали от дебелия сняг и докато вървахме покрай тях, камбаните забиха, а звуковите вълни ни обсипаха с ледени частици от издадените навън стрехи.

— Лавина! — засмя се подвижното ми бреме. — Да си представим, че преминаваме Алпите. Три пъти „ура“ за Ханибал и за нас двамата!

Влязохме в църквата. След ярката светлина отвън тя изглеждаше по-тъмна и мрачна от всякога. Богомолците бяха малко и разпръснати — в такъв ден повечето хора идваха на по-ранната служба. Той, разбира се, се настани най-отпред.

Споделих вече алергията си към църквите. Те понижават настроението ми и ми вдъхват носталгия до прималяване плюс едно ядно чувство: „Я по дяволите, да се махам оттук“, и неприязън, утежнена конкретно от тази църква. Отвън бе фантастична, а вътре приличаше на гроб и ми напомняше за хладината на анатомичната зала, където бях дисекцирал първия си труп. На задната стена на олтара, зидана от суров червен гранит, имаше голям импресионистичен барелеф от същия материал, който винаги ме убиваше. Изобразяваше Богочовека, разбира се, но не на кръста, нищо от обичайното и нищо, загатващо за страданията Му. Само профил и контури на неясна фигура, полуобърната към зрителя, с едната ръка, протегната напред. Погледът на посетителя бе постоянно прикован към

фигурата не само защото бе дяволски оригинална работа, в пълен дисонанс с очаквания покой и уют на църквата, но и заради внушението, че не се прекъсва нишката, контакта с Него, и защото предизвикваше мисли също като моите: „Остави това, не се връщай към неща, които е най-добре да бъдат забравени!“.

Едва бях коленичил и направил обичайните кръстни жестове, колкото за пред хората, когато се появи местният отец, още без ритуалните си одежди. Беше дребен слаб човек с болнав вид, поляк с име, звучащо като Zobronski, ако го произнасям правилно. Швейцарските свещеници бяха рядкост в този отдалечен край на долината, та трябваше да им търсят заместници измежду политическите имигранти. Той внимателно оглеждаше богомолците с вдигнат нагоре показалец.

— Търси си помощник, нали? — Думите бяха изсъскани в ухото ми. — Аз ще отида.

И преди да успее да го задържа с ръка, той се изправи и тръгна. Още от момента, в който влязох в църквата, имах предчувствието, че нещата ще се развият зле за мен. Когато се появи отново, облечен в спретнато червено расо и бяла стола^[2], с вид на момче папа, и се зае да пали свещите с умение, придобито само от Дингуол, потта започна да се стича по гърба ми. Стана още по-лошо, когато започна литургията. Не бях виждал такова представление. Малкият келеш знаеше всички трикове. Продължавах да храня надеждата, че щеше да се препъне във възглавничката за коленичене или че щеше да изпусне на пода книгата, но той не направи погрешна стъпка или движение. С това изражение на светийска отдаденост би могъл да изпълнява богослужение пред цял орляк кардинали в Сикстинската капела. Zobronski, ако това е името му, беше напълно съпричастен в действието. В други случаи отецът биваше доста разсеян и небрежен изпълнител. Богомолците брояха колко пъти се покашляше или колко пъти се бе порязал при бръсненето, или забелязваха, че маншетите на панталона му бяха оръфани, а обувката износени. Днес обаче човек би помислил, че той има пари в банката — така украсяваше изпълнението си с допълнителни жестове и заклинания по своя инициатива.

Когато дойде времето за причастие, обзаложих се със себе си, че невъзможният хлапак няма да се причасти — твърде дълго не се беше изповядвал. Но той най-невъзмутимо взе причастието и начинът, по

който притвори очи, едва не ме събори. Повечето богомолци се трупаха до преградата пред олтара, а той минаваше насам-натам покрай тях. Усещах косия поглед, който ми отправяше с крайчеца на очите си. Каква вяра! Колко ли време бе минало от последното ми искрено поклонение? Може и да имаше пет години от деня, когато на шега влязох в онази мисионерска църква в Нотингам. Искях да чуя францисканеца, отец Алоисиъс. Казаха за него, че бил истински драматичен актьор, добър като Чарлс Лаутън. И наистина, той успя, така да се каже, да ме обърне още веднъж в правата вяра. Станах отново набожен и карах така няколко месеца, докато срещнах червенокосата ирландска сестра от местната болница. Беше апетитно парче, ако не се смята белфастският ѝ акцент, с който, струва ми се, можеше да чупи чаши в бара на Шърууд.

След края на службата излязох отвън на чист въздух и го зачах да дойде. Не след дълго той, пъргав и весел, се появи на вратата. Не казах нищо.

— Отецът много искаше да се запознае с теб, доктор Лорънс. Знаеш ли, че говори четири езика?

— Не ме забърквай с този поляк. Той има нужда от пари.

— О, да. Ужасно е беден. При строежа на църквата е бил направен голям дълг и сега той поддържа храма почти даром. Едва ли получава достатъчно, дори за храна.

— Това си е негов проблем — отсякох аз. — Моят е да си взема броя на „Сънди Телеграф“. Отиваме на гарата.

Преди да се запътим натам, той ми каза:

— Видя ли чудесния барелеф на стената?

— Само когато погледът ми неволно падаше върху него, а всъщност избягвам да го гледам.

— Изглежда, че е работа на някакъв млад скулптор, който се е лекувал в Давос.

— А после умрял! — изгърмах аз. — Шедьовърът е последната му творба.

— О, не. Излекувал се и сега е много известен. Дори тази година има изложба във Виена.

— Да вървим — казах аз. — Не мога да чакам. Хайде, тръгвай и стига си ме занимавал само с твоите неща.

Беше неотразим. Излъчваше жар. Дали това не се дължеше на няколкото извънредни червени кръвни телца, които бе успял да произведе през последната нощ? Съмнявах се.

Стигнахме до будката. Видях изложените неделни вестници, което малко подобри настроението ми. Неделята се превръщаше в сив и скучен за мен ден, когато от Цюрих не доставеха навреме вестниците. Купих си „Телеграф“ без много празни приказки и тъкмо се канех да тръгна, когато Дениъл се обади:

— Можеш ли да ми смениш половин лира в швейцарски пари, доктор Лорънс?

— Ти имаш половин лира?

— Естествено! — Той се усмихна. — Даде ми я старият каноник, преди да тръгна. Сега, след този сняг, много бих искал да му изпратя картичка. Ето тази.

И той посочи цветна пощенска картичка с две кучета — голямо санбернарско куче и малко кученце до него, с буренца коняк около шиите.

— Ще ти дам петдесет сантима за картичката — рекох аз, като си мислех колко често онази стара торба кокали заставаше между нас. — Можеш да пробиеш дупка в монетата му и да си я носиш около врата.

Съжалих за тези думи веднага щом ги изрекох, но той не им обърна особено внимание.

— Няма къде да я изхарча тук. Освен това той вече ми даде един медал, който нося на шията си.

Купих картичката и му подадох химикалката си. Макар че бях любопитен, не погледнах да видя какво пишеше, тъй като чувствах, че сам ще ми покаже излиянията си, което и стори.

Драги преподобни отче,

Вашият ученик и уважаван противник на шах ви изпраща поздрав от Алпите, където в компанията на (зачертано) със своя лекар току-що преминаха през лавина — малка, но неприятна. Тези два санбернара — големият с коняк за доктор Лорънс и малкият с лимонада за мен — не се оказаха необходими, за щастие. Днес се чувствам много

добре и скоро може да се завърна. Така че пазете се от пешката на К4 при дебюта на Рюи Лопез.

— Две правописни грешки — бе всичко, което можах да кажа.

— Да, правописът ми е ужасен — съгласи се той. — Това ми е Ахилесовата пета.

Все пак почеркът и съдържанието бяха похвално спретнати и подредени, така че поомекнах и му купих пощенска марка от Джина, която с особен интерес наблюдаваше сцената. Знаех си, че по-късно жестоко щеше да ме поднася.

— Доста си привързан към стария Дингуол, а? — подхвърлих, докато се отдалечавахме.

— О, да... близки сме — отвърна той сериозно. — Винаги е бил много добър към нас, по-специално напоследък.

— След... нещастния случай?

Той енергично кимна с глава.

— Знаеш ли, доктор Лорънс, за момче на моята възраст е нещо много да спечели доверието на човек като каноника Дингуол.

— За кого ли не е — казах аз окуражително. — Все пак... — усмихнах се — не е много ясно защо трябва да се доверява на малчуган като теб?

— Обаче трябва.

— В какъв смисъл?

— За да пазя една тайна — рече той с гордост, после лицето му стана непроницаемо, сякаш бе казал твърде много.

— Не мога да повярвам.

— Но е вярно — упорстваше той.

— Тогава не би ли я споделил с мен?

Той помълча, все още с недоверчиво изражение на лицето, после вдигна поглед към мен.

— Не бих могъл — каза той бавно, — макар че много бих искал. Виждаш ли... не мога да счупя печата на изповедта.

Това бе нещо ново, измъкнато от торбата с фокуси, за което никога не бях помислял. Ала не можех да насилвам прекалено нещата. Засега трябваше да спра дотук, да изчакам за отговора на левънфордския „Хералд“, но въобще не бях обезкуражен. Нещо

странно — положително странно и повече от ясно, че бе и съмнително — лежеше под повърхността, всъщност доста надълбоко, но ако продължавах да копая, рано или късно щях да попадна на богато находище. Тези думи, помислих си аз не без задоволство, можеха да се окажат много верни.

Стигнахме края на перона, преди той да заговори отново:

— Надявам се, че не съм те огорчил?

— О, никак — отвърнах аз, като улучих точната нотка на неохотно признато раздражение. — Не бих искал никога да застана между Дингуол и теб.

Нищо повече не бе казано, докато не излязохме от гарата, после той направи опит да смени темата:

— Нямаме какво друго да правим в селото, нали? Чувствам се толкова... нека кажа, добре. Няма ли възможност за игра шах?

— Всички ще са навън в ден като този — казах, — но ако желаяш, можем да се отбием в „Пиперената мелничка“ да пийнем нещо.

Тъкмо това направихме, след като свърнахме от страничния път и се вмъкнахме в уютната, ниска Stube^[3] с потъмнели, опушени греди на тавана. Както очаквах, беше празна. Поръчах му един Apfelsaft^[4], а за мен бира „Айхбергер“. Мястото, изглежда, го изпълни с трепет, а когато видях купите на шах клуба, повечето от които бяха спечелени от Бемел, бившия директор на училището, ме накара да му обещавам, че пак ще го доведе.

Като зърна надписа „Schachklub“^[5], Дениъл нададе онова малко скимтене, което беше прелюдия към изказване на някаква мъдрост.

— Шах! Колко интересно наистина, доктор Лорънс. Виждаш ли, името на играта е извлечено направо от името на владетеля. Английската дума е изопачена и подправена, макар че не се забелязва веднага.

— Какви ги дърдориш?

— Шахматът е бил специалната игра на шаха и се смята, че води началото си от древна Персия.

— Шегуваш се. Толкова ли е стар?

— Страшно стара, царска игра. Любима за толкова много крале — например Карл Велики и Харунал-Рашид. Дори крал Канут^[6] е играл шах.

— Не е ли бил твърде зает с морските вълни?

— Ни най-малко. Исторически е документирано, че Канут веднъж изиграл една игра с някакъв царедворец на име граф Улф, която загубил, и ядно прекатурил дъската на пода. Странно, но след два дни граф Улф бил мистериозно убит.

Изглеждаше толкова сериозен, че избухнах в смях, а след момент на изненада и той се присъедини към мен. И двамата се скъсахме от смях по повод смъртта на граф Улф.

Чудно, но настроението ми се беше подобрило, и то не само от хубавата бира. Нещата започваха да работят за мен. В такова разположение на духа не ми пречеше, че младият Девиган се перчеше със знанията си. Започнах да свиквам с него, всъщност почти го харесвах.

По целия път до клиниката той непрекъснато бърбеше. Дори като се върнахме там след един часа, той още не можеше да си затвори устата. Двете жени, госпожа Девиган и матроната, ни чакаха, а супникът беше на масата.

— Закъсняхте, хер доктор. — Хулда многозначително попипа часовника си, забоден, както винаги, на лявото ѝ възвишение.

— Трябва да ни простите, матрон — пропя с фалцет момчето. — Забавлявахме се чудесно и се отбихме да пийнем по нещо в „Пиперената мелничка“.

Косата на Хулда почти видимо се изправи. Вдовицата ми отправи гаден поглед.

— Ach, so! „Пиперената мелничка“! Това kein Platz^[7] за неделен ден. И да водите малко момче!

— Какво място е? — попита Девиган.

— Долна кръчма за долни хора.

Всички стъпенки, които бях изкачил по стълбата, се изплъзнаха изпод нозете ми. Шумно тупнах на земята.

Митагесенът започна и завърши в мълчание. Бандата отново се бе обединила срещу мен. Не се притеснявай, Керъл! Ще дойде и твоят час. Скоро.

[1] Вид маймуна. — Б.пр. ↑

[2] Връхна одежда над расото у католическите свещеници. — Б.пр. ↑

[3] Стая. — Б.пр. ↑

[4] Ябълков сок (нем.). — Б.пр. ↑

[5] Шах клуб. На немски думата „шах“ (игра) и думата „шах“ (персийски владетел) са идентични, както и на български, за разлика от английската дума за шах — „чес“. — Б.пр. ↑

[6] Датски и норвежки крал, пръв крал на Англия (1017–1035) след нормандското нашествие. — Б.пр. ↑

[7] Не е място (нем.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАНАДЕСЕТА

Британските пощенски служби нямат нито бързината, нито акуратността на швейцарските и отговорът на писмото ми до левънфордския „Хералд“ пристигна едва в четвъртък сутринта на следващата седмица. Ала си струваше закъснението, и още как. Вестник „Хералд“ бе разположил отчета за следствието на първата си страница и освен всички подробности, бе добавил специална статия върху правните аспекти на случая, която намерих за особено любопитна.

Естествено, погълнах жадно този почтен вестник, дори оставих кафето ми да изстине в нетърпението си да стигна до същината на новините. После препрочетох всичко крайно внимателно, с нарастващ интерес и удовлетворение. Това беше всичко, от което се нуждаех, на което се бях надявал и действително очаквах. Запалих една „Абдула“ и поех дълбоко ароматния дим. Какъв прекрасен ден! Слънцето грееше в малката всекидневна, един дрозд си свиркаше пред прозореца ми, всичко беше наред в света на почтения Лорънс Керъл.

През този предобед бях усмихнат, весел и не бързах за никъде. Напоследък Девиганови се отнасяха толкова отвратително с мен, че самото предвкушване на победата ми доставяше дори по-голяма наслада. Подходящия момент избрах със съответното внимание и предпазливост. Изчаках следобеда, когато матроната, която винаги здравата се тъпчеше на обяд, се оттегли да подремне в стаята си. Малкият гений, добре увит, беше легнал на далечната слънчева страна на терасата. От прозореца си видях вдовицата Девиган да пресича поляната към вилата. Изчаках десет минути, после, без да бързам, се запътих нагам.

През седмицата паднаха поройни дъждове, които разчистиха по-голямата част от снега и по-долните пасбища отново се показаха зелени и сочни. Кравите, които за кратко бяха прибрани под покрив, сега подрънкваха наоколо със звънциите си, душеха се кокетно една-друга и пасяха като невидели сочната трева. Откъм натежалата от

дъжда долина долиташе успокоителният шум на далечен водопад. Напролет в дълбокия вир под него сигурно щеше да се намери пъстърва. Всичко това сега обичах повече отпреди и скоро то пак щеше да ми принадлежи, без да се притеснявам за нещо.

Почуках на вратата и изчаках. Нямаше отговор. Влязох, сякаш не беше ме чула и изведнъж я видях неподправена, такава каквато си бе в действителност.

Със запретнати ръкави на блузата, тя гладеше в кухнята ризите на Дениъл и ако можете да повярвате, пееше. Никога преди не я бях чувал да пее, а гласът ѝ съвсем не беше лош.

Деветдесет и девет на сто от шотландските песни са тъжни, изпълнени с несъстояли се срещи, офейкали любовници, удавени мелничарски дъщери или пък са откровена елегия, задръстена от сантиментален копнеж по островите, езерата, хълмовете и сипеите, които съставляват онази бедна, измъчена и изоставена страна сираче. Ала тази песен беше от оптимистичните и тя бодро я пееше. Да, можех да видя, че бе щастлива, въобразила си, че се е настанила тук солидно, без да има реална представа за болестта на момчето.

Още от началото тя не повярва нито дума от онова, което ѝ казах за диагнозата, а любвеобилната Хулда бе премълчала деликатно най-обезпокоителното от лошата вест.

*Бързай гиздава лодко
като птица в полет.*

Тя замълча за момент, докато сменяше ютията. В кухнята нямаше контакт за електрическа ютия и тя ги нагриваше върху печката. Взе другата ютия и ѝ пусна малко слюнка, която се изпари със съскане. Някак си ми хареса тази малка, спретната слюнка — беше човешка, но нямаше да ѝ помогне да се откачи от въдицата. Доволна, Кети продължи гладенето и песента.

*През морето до Скай^[1] пренеси
момъкът, роден да бъде крал.*

Може и да не ви се вярва, но макар че току-що ги разкритикувах, много се заблейвам по тези стари шотландски балади, може би това е от кръвта на Брюс у мен. Те ме размекват. Но беше време да вляза, докато след още малко не започнех да ѝ припявам и аз.

В момента, в който се появих, тя се стресна и престана да пее, но продължи с гладенето. След малко, без да вдигне поглед, рече:

— Е, Керъл, какво имаш да ми пробуташ днес? Някое евтино излияние от порнографските картички ли?

— Не — издумах аз с лекота, — но ще видя какво мога да направя за теб, ако те интересуват.

— Не ме интересуват обаче. Заета съм. Хайде да те чуем.

— О, нищо важно — продължих аз със същия безгрижен тон, — я виж какво са ми изпратили.

Подадох ѝ левънфордския „Хералд“.

Този път тя наистина спря. Остави ютията на поставката и като видя датата, лицето ѝ се промени, остана без цвят, побеля.

— Изпратили са ти? — каза тя. — Девиганови... те никога няма да ме оставят... но те не знаят, че съм тук. — Тя присви вежди. — Не, разбира се... ти... ти си писал да изпратят тези...

— Е, ще си призная едно малко естествено любопитство — повдигнах рамене аз. — Все пак оправдано е да съм заинтересуван от нещастния случай с моя стар приятел, а и ти бе толкова сдържана и потайна, че реших да пия вода от извора.

— От извора! Твоя стар приятел! Керъл, ще ме умориш от смях.

— Надявам се, не. Поне не, преди да сме си поговорили малко. Виж, аз не съм експерт по шотландските закони, но от този достопочтен вестник научавам, че по предложение на полицията прокурорът е поискал от шерифа да проведе разследване.

Тя отметна назад кичур коса от челото си, смутена от моя увод. Настаних се на един удобен стол и продължих:

— Шерифът уважил искането, били призовани свидетелите, цитирани от прокурора, и шерифът, заедно с жури от седмина заседатели, провел разследването. На роднините на покойника било дадено право да бъдат представлявани от адвокат.

— Защо ми пробутваш тези неща? — каза ядосано тя. — Не ги ли знам?

— Първо, защото адвокатът на Девиганови не те е представлявал.

— Благодаря на Бога, не.

— И второ, казаното от него изразявало общото чувство на съмнение в това, че покойният ти съпруг е успял да се подхлъзне от онзи парапет. Е, разбира се, ти ми обясни, че денят бил много ветровит.

Мислех, че щеше да отрече това, но тя каза с твърд глас:

— Да, така беше.

— Ала на разследването прокурорът направил голям въпрос от това, че денят е бил свършено безветрен.

Тя помълча, после каза:

— Несъзнателно съм искала да се защитя, когато измислих вятъра за пред теб, Керъл. Знаех какво имаше наум тогава, знам какво има в главата ти сега. Мислиш, че аз съм блъснала Девиган отгоре.

— Не — поклатих глава наполовина, — но все пак изглежда, че Девиганови са го мислили. Бащата на Дан наговорил разни грубости от свидетелската ложа.

— Той винаги ми е имал зъб, старият овен. А откакто фалира, не е с всичкия си.

— Ами прокурорът — разсъдих аз, — дори и той изразил съмненията си... че един мъж в отлично здраве — което личало от заключението на патолога, извършил аутопсията, без данни за сърдечно-съдови заболявания, които могат да причинят колапс, при това опитен строител със стаж, свикнал да работи на височини, в свършено тихо време изведнъж...

— Знам всичко това, Керъл — вметна тя, — чула съм го от устата му.

— После и парчето, откъснато от ръкава на роклята ти, което Дан стискал с юмука си, когато отишли при трупа.

— Това беше в най-висша степен неудобно за мен. Естествено, било е рефлекс на самосъхранение от негова страна, когато съм го блъснала. Почти уличаващо в убийство, нали, Керъл? Но полицията не мислеше така, иначе щяха да ме подведат под отговорност.

— Да, за криминално деяние — измърморих. — За щастие журито те оправдало. Макар и не единодушно. Едва с четири на три гласа, нали?

— Беше достатъчно. След това получих поздравления от адвоката на работодателите му и от инспектора по труда, които официално присъстваха. Казаха, че държанието ми било безукорно.

Не можех да не се възхитя от начина, по който владееше нервите изпод безизразната маска на лицето си. Беше костелив орех, твърда, но не повече от мен.

— Добре съм запознат с твоя нрав на светица. И, разбира се, с мнозинство от един глас в повече според закона ти си била реабилитирана. Все пак — направих пауза и продължих с благ глас — има един-два други въпроса, които бих искал да си изясня. Призоваха ли Дениъл да дава показания?

— Разбира се, не. Че той е дете. Отказаха се на основание възрастта му.

— А добрият каноник Дингуол? Не изигра ли и той някаква роля в тази работа? Името му не е било споменато нито веднъж. Не? Все пак... имам идея, бих казал подозрение, че неговият обигран ум е направлявал, ако можем така да се изразим, стратегията на защитата ти.

Тя бе почервеняла от гняв.

— Старият каноник винаги е бил добър приятел на Дани и мен и за всички ни беше като изпратен от Бога по време на тази ужасна история... но наистина то ти подхожда, Керъл, да се опитваш да омърсиш тези отношения. А сега чуй ясно това от мен! Достатъчно съм била преследвана. Няма да допусна никакви подпитвания или кръстосани разпити от теб. Нищо не можеш да направиш по случая. Той е приключен, изчерпан и завършен.

— Естествено — съгласих се аз, — но тъй като ти беше достатъчно любезна да занимаеш матроната с биографията ми, бих могъл и аз да отвърна на любезността с част от твоята история. Хулда е акуратна и с пряк характер. А докато ти измисляше за нея онзи фантастичен разказ, мисля, че загатна, да кажем, за естествени причини на смъртта му. Не спомена и дума за тази странна фаталност, последвалото разследване, разделеното на две жури. Май че си спомням как тъжно издиша удобните думи „сърдечен удар“.

— Недей, Керъл. Не прави това. Защото, ако се опиташ, превъзходството е у мен, държа те в шах. Ще отида при онзи твой

професор с фалшивите ти препоръчителни писма и ще го накарам да те разобличи пред Медицинския съвет.

— Ще трябва първо да го изровиш от земята.

Тя не разбра веднага значението на думите ми. После изведнъж се отпусна на кухненския стол. Беше побеляла като стола още преди да кажа:

— Не мислиш, че съм пълен идиот, нали? Да поема такъв риск. Професорът почина цяла година преди да напиша писмата.

Видях, че гърдите ѝ се надигат и тя с усилие си пое въздух, който изпусна като дълга, безшумна въздишка. Последва тишина, по време на която у мен започна да се заражда чудновато чувство. Изпитвах съжаление към нея, емоция, пробудена или усилена от вида ѝ. Къде бях я виждал такава? Глава, леко отпусната; лице, полуобърнато встрани; ясно очертан профил на фона на прозореца; тъмните очи, хлътнали над високите скули; леко извития нагоре нос, който някога загатваше за дързост и безочие; устата, отпусната сега, но още хубава; ясно изрязаната упорита брадичка. Да, тя все още беше или пък отново бе станала една привлекателна жена.

— Керъл — започна бавно тя. — Нека се споразумеем... да сключим пакт за ненападение.

За момент се изкуших. Но не, Керъл, не, момчето ми! Достатъчно умна птица си ти, за да те хванат в капана.

— Нищо няма да излезе от това — казах аз. — Жал ми е за теб, Кети, но ти и аз сме естествени антагонисти. Ти вече се постара да урониш авторитета ми. Ще ми играеш по нервите през цялото време. Ще се месиш в моя... в моя начин на живот.

— Имаш предвид шведката ли?

— Тъй като *ти* я спомена, покрай другите неща, да. Нека погледнем трезво на положението. *Ти* започна тази работа. Бях готов и желаех да те посрещна с „добре дошла“, да бъдем с теб най-добрите приятели. Но от минутата, в която ме зърна на летището, ти се зае да ме унищожиш.

— Не наистина, Керъл — каза тя сериозно. — Моля те, повярвай ми!

Не обърнах внимание на това и продължих логично:

— Не искам да те наранявам сега, макар че ти се опита да ми навредиш. Просто искам да проумееш, че това място не е за теб и тихо

да си заминеш у дома.

— У дома?! — Начинът, по който го каза, говореше достатъчно.

— Трябва да помислиш за момчето си. Той е много по-болен, отколкото ти си представяш. Но може би ми нямаш доверие.

— Знам, че си добър лъжец, когато ти изнася.

Оставих и това да мине покрай ушите ми и продължих:

— Той много скоро ще се нуждае от болнично лечение. Но, изглежда, ти не питаеш особени чувства към него.

— Вече никога не показвам какво чувствам, така е по-безопасно.

Бях казал всичко. И все пак имах чувството, че тя таеше нещо, някаква тайна, която ме озадачаваше. Без да помръдне, с тъжни очи, все така фиксирани в една точка, тя издума:

— Все още мога да те съсипя, Керъл! Мога да имам последната дума. Нали си такъв умник, изненадана съм как не си се досетил по-рано. Но ще се досетиш, Керъл, и затова го премълчавам. Ще се досетиш, то те гледа право в очите.

Сега аз бях този, който наистина втренчи поглед в лицето ѝ. Накъде биеше? Какво искаше да каже? Нищо съществено, разбира се. Отхвърлих тази мисъл.

— Не ми излизай с блъфове. Познавам те.

— Наистина ли? Изненадана съм, Керъл. През целия си живот си преследвал жени, спал си с тях, а не ги разбираш ни най-малко. — Гласът ѝ сега прозвуча приглушено. — За бога, и мен никога не си разбирал. Никога. Нито веднъж.

Тишината стана по-дълбока. Небето се бе заоблачило и изведнъж градушка зачука по прозореца. Така е във Високите Алпи... времето се променя толкова драматично и бързо, че те разтърсва цял, очарова те, поглъща те. Изведнъж си спомних за хлапака, изтегнат на откритата тераса. Станах и тръгнах към вратата. Не бих ѝ казал и дума повече. Бях уредил цялата проклета сметка.

Но докато излизах, с глас, почти заглушен от нов порив на градушката, тя изрече:

— Няма да си отида оттук, Керъл. Никога!

[1] Най-големият от вътрешните Хебридски острови западно от шотландския бряг. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ТРИНАДЕСЕТА

Същата вечер, вече в стаята си, си налях един успокоителен кирш и се отпуснах в креслото, за да премисля нещата. Току-що особено съсредоточено и внимателно бях минал обичайната си визитация в отделението. Изписах Гарви, по-стария от случаите с плеврит, който утре щеше да отпътува за дома. Беше оздравял напълно, но матроната зорко ме наблюдаваше от страничната си стаичка, а сега политиката ми беше да си възвърна загубената територия и отново да заработя с нея. Вече се бях отказал от първоначалната си идея да подхвърля броя на „Хералд“ на бюрото ѝ. Тя четеше лошо английски и милата госпожа Девиган щеше да се измъкне по дузина начини — какъв шок за нея е споменът за нещастния случай, не би могла да понесе не само да говори, но и да мисли за него! Не, това нямаше да бъде решителният удар, истинският, необорим аргумент.

Труден случай излезе тази госпожа Девиган. Беше ме разтревожила не на шега, действаше ми на нервите. Не се издаваше, таеше нещо, а аз се безпокоях заради нейното „Все още мога да те съсипя, Керъл!“. Какво ли искаше да каже, накъде би могла да бие? Не блъфираше, сигурен бях. Държеше в резерва нещо важно, което криеше от мен. Сега вече бях убеден, че тя бе дала фаталния тласък надолу. Горестна парапета, отвратена до смърт от него. А пропастта под тях зеела подканящо, почти в очакване, и изведнъж, обзета от непреодолим импулс, тя почти рефлекторно го блъсва надолу. В опит за самосъхранение той посяга, сграбчва ръкава на роклята ѝ, откъсва го и полита надолу към смъртта си. Уравнение, просто за решаване. Ала бяха нужни доказателства.

За да стимулирам мозъчната си дейност, отпих бавно от кирша, който, с резултат достоен за уважение, се приготвя от най-добрите швейцарски черешки. Да, отговорът сигурно се криеше в онова, което можеше да се нарече съюз между Дингуол и Дениъл. Въпреки че изглеждаше невъзможно, между тези двамата съществуваше разбирателство или за да бъде по-точен, някаква тайна, неразкрита или

нарочно потулена, може би изключително важна улика, която има отношение към случая. На пръв поглед ситуацията бе абсурдна, една немислима хипотеза, включваща две противоположности — възрастния каноник на Църквата, накиснат в добродетелност, изсушен от святост, и едно малко момче, сина на жертвата, не по-голям от седем години. И все пак двамата бяха близки, единият като учител, другият като ученик, обединени от силен взаимен интерес и преданост. Нещо повече, поведението на момчето, потайната му сдържаност, с която посрещаше колебливите ми опити да узная нещо, бяха доказателство за обет или поне за дадено обещание да не се разкрива тайната.

Колкото повече размишлявах по това, толкова повече растеше любопитството ми, но и толкова повече проумявах, че никога не бих се добрал до голата, неподправена истина, освен ако не я научех от Дениъл. А това беше от жизнена важност за мен. Не можех по никакъв начин да насилвам момчето, но имаше и по-лукави и изтънчени способности да го надхитря. В чест на това решение довърших кирша.

Знаех, че не бих могъл да заспя с всичко това в ума си, така че отидох до бюрото си и набързо написах писмо на Лоте, в което ѝ обяснявах колко съм зает и как съм се надявал и искал да я видя, но засега трябваше да продължа да спазвам стриктно изискванията на службата. Вече бях получил две писма от нея, след като ми бе телефонирала, а второто писмо бе повече от нетърпеливо. Когато накрая залепих плика, беше вече късно. Прозинах се, съблякох се, взех горещ душ и легнах. Дори и тогава не можах да заспя. И този път причината не беше в моята фобия. Освен кашата, забъркана с Девиганови, твърде дълго не бях спал в леглото на Лоте.

Ала на другата сутрин станах бодър, рано се озовах в офиса при матроната и за точността си спечелих кратко, одобрително кимване с глава.

— Знаете, че днес ще изпращаме Гарви у дома, нали? — казах, след като поздравих.

— Jawohl. — Хвърли ми особен поглед, зареден с подозрение. — Значи ще ходите пак на аерогарата?

— Не, матрон — казах доверчиво, почти гальовно. — Напоследък много често ми се налагаше да ходя там. Омръзна ми това място. Гарви е голямо момче. Ще го кача на влака в Давос със самолетния билет в джоба и с етикетчето на „Мейбел“ на бутониерата

с имената и адреса му. От него се иска само да прекоси от гарата в Цюрих до терминала на летището. Там нашата клиника е добре известна.

— Ach, so — изглеждаше доволна, дори ме дари с полуусмивка. — Това аз харесвам, по-добре за него... — И добави многозначително: — Пък и за нас, хер доктор.

Това бе второто „хер доктор“, което получавах за седмицата.

— Ако и с вас всичко е наред, матрон, знаете, че винаги се консултирам, мислех да взема и Дениъл със себе си. Промяната ще му подейства добре.

— Наистина ли? Мислите, че е достатъчно закрепнал?

— Знаете какво му готви бъдещето, матрон — показах ѝ най-човеколюбивото си изражение. — Не чувствате ли, че му се полага малко радост в краткия живот? Поне докато е в този период на подобрене.

— Да, добре казано. Съгласна съм — кимна тя и пак ми дари онзи поглед, варианта на Хулда за оригинална приумица. — Поне той ви пази от пакост и беля, което е добро.

Както можеше да се очаква, Девиган беше в кухнята, заета с произвеждане на апетитни миризми от цяла редица тенджери. Без да прекъсвам работата ѝ, успях да се добера до Дениъл, който, въодушевен, подскочи от неочакваната възможност да се поразходи.

Седнахме в опела, Дениъл и аз отпред, Гарви отзад. Той беше тромаво и глуповато момче на петнайсет години, което никога не бе имало какво да каже за себе си. Откакто плевритът му бе отшумял, той бе напълнял, изглеждаше добре и макар че не умееше да го изрази, разбирах, че бе благодарен за онова, което бяхме направили за него.

— Радваш се, че си отиваш у дома, а, Гарви? — казах през рамо, за да стане разговор.

— Тъй, тъй, господине. — Той почти изпя това.

— Домъчня ли ти вече за твоите хора?

— Е, най ми липсват Шпорите^[1].

— Липсва ти какво?

— Има предвид футболния отбор „Тотнъм Хотспърс“ — обади се малкият всезнайко до лакътя ми.

За половин час бяхме в Давос и след като настаних Гарви, добре етикетирани и надписани, във влака за Цюрих, изпихме по чаша горещ

шоколад при Земер, на главната улица, след което, както бях планирал, го заведох на голямата покрита пързалка. Току-що бе започнал хокейният мач между „Вилар“ и „Давос“.

Мислех, че това ще му достави удоволствие, но чак пък толкова не бях допускал. Жадно поглъщаше всичко и викаше за домакините, сякаш бе най-старият кореняк, жител на Давос.

След края на последната четвъртина, на излизане от стадиона, каза:

— Много бих искал и аз да можех да се пързаям така, доктор Лорънс.

— А защо не?

Той се усмихна и поклати глава.

— Мисля, че шахматът ще бъде моята игра.

— Тя си е твоя — признах аз искрено. — Ако все още ти се играе, бих могъл да уредя нещо за теб в „Пиперената мелничка“.

— О, да! — потвърди той с въодушевление. — Ще бъде голямо удоволствие за мен.

— Тогава нека определим дата — предложих аз. — Какво ще кажеш за идната събота?

В отлично настроение, той започна да се смее.

— Мога ли да погледна в бележника си, да видя дали съм свободен?... — После стана сериозен. — Наистина би било чудесно.

В Давос има един реномиран и тих ресторант — „Флухгас“. Заведох го там. Макар че Грисонс е немскоговорещ кантон, многообещаващото меню бе написано на френски и след дружеска консултация с моя компаньон, колкото за показ, избрах филе миньон *dux bolets*^[2] с *rommes frites*^[3] и купа силен бульон от говежда опашка за начало. В Швейцария омръзва вечното варено телешко и крехката розова пържола щеше да му дойде много добре. Поръчах и половин бутилка „Вал д’Ор Йоханесбургер“ — леко, много приятно вино от Сион. Една чаша не би му навредила.

Той потри ръце:

— Тук е много уютно.

Бяхме в ъгловото сепаре близо до камината, в която тлееше боров клон. Сприятелявахме се, ставахме свои повече от всякога, както го бях планирал. Беше твърде лесно за постигане и нека си призная, не

ми бе неприятно. Малкият жабок имаше добри обноски — никога не отегчаваше, нито пък се заяждаше и знаеше кога да млъкне.

Изгълта набързо бульона и след първата хапка филе изви поглед към мен.

— Опитай глътка вино.

Опита го.

— Също е много хубаво. Щипе като мед на езика. Добре че матроната не може да ни види, доктор Лорънс.

— Защо не изпуснеш това „доктор“ — предложих аз. — Казвай ми направо Лорънс.

Той спря да дъвче.

— Какъв комплимент!

— За мен или за теб?

— За мен, разбира се!

И като вдигна поглед, той ме дари с топла, свенлива усмивка. Тогава ме порази усмивката му, удари ме право между очите, беше като изплющяване на камшик. Къде я бях виждал преди? Дали на някоя стара пожълтяла снимка, или това бе бледо отражение от отдавна забравеното минало? „Я се усмихни сега, скъпи, гледай право към фотоапарата.“ Не се ли усмихвах по същия начин в огледалото, любувайки се на новата си ученическа фуражка. Да, това беше моята усмивка. Такава, каквата бе, преди годините да помътният блясъка ѝ.

Почувствах се празен, разочарован, потресен. Господи! Това наистина бе моментът на истината. Защо не се бях сетил досега? Нали тя ми бе казала, че „нещото“ ме гледало право в очите (кръвната група АВ би трябвало да ме предупреди! — почти естествена последица, когато бащата е от група 0). Ала се бях измъквал от толкова много легла, свободен от данък и задължения, че дори не си и помислях, че съм си направил вече потомство, и то тъкмо в нейното легло. А Девиган изчакваше, готова да го изстреля в лицето ми, пазеше го за финалния нокаут. Това ме стресна. Наистина ли тя очакваше да захлупя глава в пазвата ѝ и да заплача? Нежна музика и „младите влюбени“ най-сетне отново са събрани. Каква надежда за бъдещето, ако се осъществеше! Не бях обаче от тези, които се размекват и падат в несвяст. Щях да измисля нещо, о, щях да измисля...

— Добре ли се чувстваш, Лорънс?

Дойдох на себе си. Той ме гледеше загрижено.

— О, чудесно — в края на краищата той не беше виновен, — само дето нещо не стана... не стана както трябва.

Никога не бях произнасял по-верни думи.

С помощта на силно черно кафе и коняк довърших обяда. Дойде време да потегляме.

Настаних го да легне на задната седалка. Както през нощта, когато се запознахме. Не ми се бърбеше, а и той се нуждаеше от почивка. От яденето му се бе доспало. Карах бавно, като автомат, без да забелязвам завоите по трудния път, загледан право пред себе си.

Мисълта, че бях съпритежател на тази изоставена малка собственост на задната седалка, на този тъжен, малък особняк с крехка физика и преждевременно развит интелект, ярък ум в невзрачно тяло, тази мисъл ме мелеше като в каменотрошачка, съсипваше ме, повярвайте.

Въпреки това, докато продължавах да карам слепешката, разумът започна да се налага. Каменотрошачка ли? Че защо, Керъл? Защо, момчето ми? Я не избързвай да се броиш извън играта, че още дори не си се качвал на ринга. Всичко това е минала работа. Отдавна, отдавна минала. Автоматично влязох в един завои, като се разминах на косъм с друга кола почти без да я видя. Да, книгата беше отдавна затворена и не можеше да се отвори отново. Пък и видял ли те е някой да се връщаш от пътя си през онази нощ, да се шмугваш потайно... е, нека бъдем правдиви и кажем, да бързаш задъхан към къщата на Консидайнови? Само Всевишният, а малко вероятно е Той да го разгласи по небесното радио. А не беше ли топло посрещнат? Беше, Керъл. Много топло посрещнат. А после, докато ти оставаше в пълно неведение, тя бе поела отговорността, омъжвайки се за Девиган, и бе прикрила ситуацията, вживявайки се в нея. Кой ще ѝ повярва в този късен стадий на играта, ако тя се опита да забодее на ревера ти някаква вина? Можеш ли да си я представиш как отива при Хулда: „Извинявайте, матрон, забравих да ви спомена нещо, просто ми излезе от ума, тъй да се каже... истината е...“. Тя, увита в шала си, а навън вали сняг. Каква картина! Никога не би го направила, твърде е... твърде е упорита и корава. Би трябвало да знае, не всеки би се скъсал от смях. Не се втурвай там, където ангелите се страхуват да пристъпят.

[4] Харесваше ми този идиом — винаги ме караше да се усмихвам. Да, мълчи си, трай си и изчаквай развитието на нещата, ако има такова. А

засега, за твое добро, дръж се до момчето за по-нататъшни разкрития, Керъл.

Почувствах се някак по-добре, облекчен физически след това самопричастие. Когато стигнахме „Мейбел“, с обичайното си самообладание бях напълно готов да се изправа срещу матроната, която вече ни очакваше.

— Така-а, благополучно си отново у дома, Дениъл. Добре ли прекара?

— Великолепно, благодаря, матрон...

Стоях отстрани, докато той й скицира програмата ни.

— Ach, so! — Тя се обърна към мен с доволен вид: — Не изглежда много уморен, нали?

— Бях извънредно внимателен — казах сериозно аз, окуражен от държанието й, което сега беше кротко, дори почти любезно — може би Девиган най-сетне ми бе дала почивен ден.

— Добре, а сега в леглото — каза Хулда, като го хвана за винаги готовата му ръка. — Ела. Майка ти пазарува в селото, затова аз ще те сложа да спиш. — На излизане ми хвърли поглед през рамо: — В термоса ви има горещо кафе, хер доктор.

Тази идилия нямаше да трае дълго, разбира се. Чак до мозъка на костите си усещах, че занапред предстоеше бурно време, но засега почти се чувствах член от семейството.

[1] „Спърс“ (шпори) — съкратено разговорно от „хотспърс“ (буйни глави). — Б.пр. ↑

[2] С гъби (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Пържени картофи (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Не се впускай в нещо необмислено. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЧЕТИРИНАДЕСЕТА

Към края на седмицата температурата се покачи и в събота изпод сивото и влажно небе задуха фьонът, този топъл, влажен и невротичен вятър, толкова мразен от швейцарците. В Швейцария духат два вятъра: бизът, който идва от езерото Леман до Женева и смразява до кости, и фьонът, който от време на време духа навсякъде и е по-лош от биза, защото те превръща в мокър парцал и ставаш вир-вода от пот, отпуснат и безволев.

Ивиците мръсна белота около „Мейбел“ просто ограбваха красотата на пейзажа. Кишавият, разтопен сняг лепнеше по улиците, а откъм боровата гора долиташе шумът от равномерното капане на водата от клоните. Накратко казано — ужасен ден, но подхождаше за целта ни. Несъмнено през този късен съботен следобед всички постоянни посетители щяха да се сушат около печката в „Пиперената мелничка“.

След като сутринта внимателно го прегледах, бях вече по-малко склонен да изпълня обещанието си, а ако само бях знаел какъв ад на живо щеше да се развихри през нощта, изобщо щях да зарежа цялата работа.

Ала Дениъл не ми бе позволил да забравя, всъщност и аз си имах своя цел за тази разходка до селото. Като угаждах на момчето с неговата игра на шах този следобед, исках да измъкна от него последното късче информация, от което се нуждаех. Така че, след като си беше подремнал следобеда, вмъкнах го в опела и тихо потеглих. В най-лошия случай можех да кажа на матроната, че сме излезли на разходка с колата. Колкото до Девиган, сега едва си говорехме с нея. Той си бе отпочинал и беше в обичайното си бърливо настроение, благодарен и малко възбуден, че го взех със себе си.

Периодът на подобрене обаче бе към края си. Но той се крепеше стоически, само дето изглеждаше малко несигурен, като мъждукащ пламък. Червените му кръвни телца сега бяха дори повече

от последния път, когато ги броих, но пъклените бели телца отново го дебнеха и завладяваха. Наложих си и бях станал още по-близък с него.

— Надявам се, че няма да те разочаровам, Лорънс — каза той, докато колата пръскаше кишав сняг по улиците на селото.

— Не му мисли толкова. Просто се забавлявай с играта си.

— О, ще се позабавлявам, разбира се. Обичам напрегнатата борба.

— Съжалявам, че няма да мога да ти бъда полезен като партньор. Но едно от предимствата, които ще имаш, като се върнеш у дома, е, че отново ще играеш с Дингуол.

— Да... предполагам — каза той неуверено.

Спрях и паркирах пред „Пиперената мелничка“. Внушителна редица велосипеди — предпочитаното от местните хора превозно средство — сочеше, че вътре е пълно с посетители. Влязохме, посрещнати от тежкия, спарен въздух и общото възклицание: „Grussgott!“^[1]. „Мейбел“, както не без гордост вече споменах, беше с добро име в селото — уважение, от което, изглежда, и аз се ползвах, може би защото селяните не ме познаваха добре. Избрах масата до прозореца, най-далече от нагрятата до червено печка, и поръчах бира и ябълков сок. Доколкото можех да видя, всички бяха тук: Бемел — човекът, когото търсехме, бивш учител и наставник на групата; Шварц — завеждащият водното стопанство; Миндер — погребалният агент, днес свободен от задължения и разбира се, Бахман — собственикът на кръчмата, заедно с внушително количество обичайни селски зяпачи.

Бемел, макар и човек с известна начетеност, която обясняваше престижа му в групата, бе странно създание. Много нисък, дебел, недодялан, небрежно облечен и невероятно космат, с жълтееща на петна брада, която покриваше всичко, освен двете му остри очички. Можеше да мине за оригинален първообраз на битник или за най-старото от седемте джуджета на Снежанка. Носеше изцапана кафява плетена жилетка и таке, а от косматото гнездо на устата му се подаваше недопушена пура. Този полуизгорял „пън“, добре сдъвкан, държан с часове между зъбите, е престижният мъжки символ на швейцареца от селските кантони. Екипиран така с пъстрото си кантонално таке, килнато към тила, той може да върши най-черната работа, да рине сняг или кравешки изпражнения, да разпръсква течен тор, стиснал маркуча между краката си, да се рови из буницето или да

майстори Glockenspiel^[2] и пак да остане свободен човек, избирател (нещо, от което в Швейцария жените са лишени), истински честен и горд швейцарец, съзнаващ се като пряк потомък на легендарния Вилхелм Тел.

След пристигането ни в кръчмата се възцари забележимата тишина. Всички приковаха очи в нас, склонни да приветстват нашето натрапничество като разнообразяване на скучния ден. Изчаках, докато донесоха напитките ни, после небрежно поисках една шахматна дъска с фигури, действие, което ги размърда и възбуди. След като наредихме фигурите и започнахме играта, те повече не се обадиха, с изключение на няколко несвързани забележки, колкото за престиж, и зорко наблюдаваха ходовете ни.

По стратегически съображения, тъй като желях да избегна очевидното, постарях се колкото можах, но както обикновено, играта ни свърши бързо, което пък ми даде възможност за публична изява.

— Verflixt! Gopfriedstutz!^[3] Всеки път печели! — подхвърлих им с висок гневен глас на Schweizerdeutsch^[4].

Това ги заинтригува и Бемел, който много държеше на своя френски и обичаше да го демонстрира, рече снизходително:

— Il est bon, le petit?

— Bon! C'est un geni. En Ecosse il est champion de sa ville.

— Et vous dites qu'il gagne toujours?^[5]

— Добър! Та той е гений. В Шотландия е шампион на своя град.

— И вие казвате, че винаги печели? — Угарката от пура, изглежда, се забавляваше.

Реших, че е време да въвлека и другите.

— Niemand kann gegen diesen Kerl gewinnen^[6] — провикнах се на швейцарски немски и продължих на същия грубоват диалект: — За доказателство обзалагам се на едно питие за всички срещу най-добрия тук.

Щеше да си струва парите дори само да успеех да подмамня Бемел в играта.

Настана тишина, последвана от внезапно кискане. За миг всички избухнаха в смях.

— Можете да си се смеете — рекох. — Ще играете ли? Вие, хер Бемел? Приемате ли облога ми?

Това пресуши смеха, но лицата им останаха ухилени. Всички се втренчиха в Бемел.

— Ах, хер доктор, не можем да откажем вашето толкова щедро предложение. Може би ще дам кратък урок на малкия ви приятел.

Той стана, протегна се, все още ухилен, после се заклати като гъска към нашата маса и зае мястото ми. Компанията се събра зад него и след като фигурите бяха наредени, Бемел направи снизходителен жест.

— Започвай, малко момче.

— О, не. Трябва да играем честно. Вие ме поканихте. Уважението е ваше и можете да играете с белите фигури.

Въпреки че не го знаех, очевидно белите винаги започват първи.

С ръка като шунка, директорът на училището направи първия си ход с коня. Дениъл му отвърна с ход на пешка. Вече желяех, желяех като луд да имам истински познания по играта, много повече от обичайното ми желание да взема противниковата царица. Предполагах, че Дениъл щеше да загуби тази игра, фактически осланях се на това и бях спокоен. Ала щом веднъж партията започна, вече исках той да се представи добре и най-неприятното за мен бе, че не можех да следя техниката на играта. Всичко, което можех да направя, бе да наблюдавам лицата на играчите.

Дениъл беше бледен, но съвсем спокоен. Директорът, все още захапал самодоволно пурата, правеше ходовете си твърде бързо. След четвъртия ход, за да бъде толерантен, той нададе предупредителен вик:

— Achtung^[7], малко момче!

Беше по-лош и от Хулда.

Отвъд възможностите ми бе да разбере какво се случи в следващите няколко хода. Изглеждаше, че след като две пешки бяха разменени за офицер, който Дениъл спокойно пожертва, угарката от пурата биде здраво задъвкана и вместо „ахтунга“ чухме едно „Ach, so“, последвано от дължка пауза. Нещо бе потръгнало накриво с готвения бърз, мълниеносен удар.

Оттук нататък темпото се забави.

Бемел вече не бързаше и съпровождаше ходовете си с агресивно ръмжене в различни тонове. Наблюдателите отзад също пригласяха на всеки ход. За разлика от мен, те познаваха добре играта, наблюдаваха я и само чакаха плячката накрая. Дениъл остана мълчалив, по-бледен

отпреди, но постепенно няколко капки пот се появиха на челото му. Този знак на съсредоточаване, или по-скоро стрес, ме обезпокои и аз се упрекнах, че го бях довел тук. Стана още по-лошо, когато директорът придвижи царицата си, изсмя се гърлено и се облегна назад в стола си, подкрепен от одобрителен хор зад гърба си.

— Шах!

Помислих си, това е началото на края. Но не. Не още. Дениъл избегна заплахата за царя, после пожертва един топ, който бе заплашен от царицата. Бемел ухилен отстрани топа от дъската. Дениъл премести останалия си офицер. Тогава настана тишина. Всред събранието пропълзяха изненада и неувереност. Замърмориха:

— Achtung, der Bauer^[8], Бемел!

Офицерът се придвижи отново с още два хода, после Дениъл приплъзна напред една едва забележима, но гадна малка пешка. Поне Бемел, изглежда, не я обичаше. Изотзад се чу пак мърморене на различни тонове.

— Grossartig, mit dem Bauer spielt er den Ruy Lopez. Die Dame ist bedroht.^[9]

Сега наблюдавах Бемел. Той неспокойно се размърда в стола си, наведе се напред и се взря съсредоточено в дъската пред себе си. Накрая се отпусна назад и с пресилена усмивка на престорено добродушие възкликна:

— Добре се защитаваш. Мисля, че можем да се съгласим на реми.

Откъм сподвижниците му долетя нисък ропот на несъгласие, в който имаше и честна нотка на предупреждение:

— Nein, nein, mein lieber.^[10]

Не беше необходимо.

— Искате да се съглася на реми? Боя се, че трябва да ви откажа. Но, ако желаете, мога да приема да се оттеглите.

— Ach, nein, nein^[11] — изгрухтя Бемел.

След дълга, дълга пауза, която никога нямаше да бъде допусната, ако времето се засичаше, училищният директор, с чело, набръчкано от съсредоточаване и мъка, премести една пешка в защита. Тя бе взета от същия офицер.

— Ach, so... Wieder der Bauer.^[12] — Бахман бе напуснал тезгяха си и бе проточил шия изотзад.

Последваха още два хода, бавни, много бавни от страна на Бемел, който вече се потеше по врата, и много бързи и уверени от страна на Дениъл. Това бе всичко.

— Мат!

Вцепенено мълчание — беше се случило толкова бързо. После избухнаха искрени овации. Помислих, че Бемел си бе глътнал угарката, но той я дръпна от гнездото ѝ и ядно я запрати върху печката, откъдето тя започна да съска към него. Обезоръжен, той вече не беше свободен и мъжествен швейцарец, а жалък, пелтечещ глупак. Невъзможно бе да се види обраслото му лице, но брадата му определено бе налята с кръв.

— Ach, so. Ach, so — продължаваше да повтаря. — Ein glückliches Stuck.^[13]

— Да — съгласи се Дениъл, схванал значението на немските думи. — Бях много късметлия. Вие играхте великолепно — и протегна ръката си.

Не ми харесваше това у момчето — пак играеше на лорд Фаунтлерой. Човек би помислил, че току-що съм го записал в Итън^[14], но трябва да призная, че това направи силно впечатление на компанията. Подходящо бе, за да се отпразнува. Поръчах напитките. Следващите десетина минути протекоха в обстановка на обикновена кръчмарска забава. Не исках да я удължавам повече. Когато възбудата започна да замира, станах и, за да съхряна добрите чувства, платих цялата сметка. Това, изглежда, се отрази благоприятно на Бемел, който успя да се усмихне унило. Надявах се, че щеше да понижи и кръвното му налягане. Все още потънал в мрачни мисли, той търсеше угарката от пурата из джобовете си, чудеше се къде ли е отишла и отново започваше да си съчинява оправдания. Ние обаче го бяхме съкрушили, той никога повече нямаше да бъде същият. Малкият шотландец щеше да стане легендата на „Пиперената мелничка“.

Когато тръгнахме, изпратиха ни до колата и всеки от тях, добър швейцарец, дори Бемел, се ръкува с момчето, после помахаха с ръце след нас. Подкарах бавно по заобиколния, по-дълъг път към клиниката.

— Голямо представление изнесе — казах аз.

— Всъщност не, Лорънс — изсмя се той. Преливаше от добро настроение. — Виждаш ли, той направо се опита да ме направи мат в два хода. Това го постави в неизгодно положение. Преминах веднага в

обратния Рюи Лопез, а против това сицилианската защита, която той приложи, е безполезна. Ти забеляза онези последни ходове, нали? Пешка на В5, пешка на В6, офицер на К2?

Кимнах, за да му доставя удоволствие.

— Бедният човек. Боя се, че много се разстрои.

— Ще му се отрази добре. Винаги е бил малко самохвалко. Те в действителност не го обичат много.

— Той наистина е много добър и следващия път би могъл да ме бие. Невинаги печеля, знаеш това, Лорънс, но заради теб наистина исках да спечеля. — Вдигна поглед към мен. — За да не те разочаровам.

Хайде сега, пак стана лорд Фаунтлерой, току-що спечелил мач на уолгейм^[15] с гол, какъвто не е отбелязван от двайсет години. Примирих се с това.

— А успяваш ли да спечелиш срещу стария каноник? — попитах, придвижвайки се към целта си.

— Побеждавал ме е няколко пъти, особено в началото.

— Той ли те научи да играеш?

— Да, и много други неща.

— Обичаш ли го?

— Да, естествено.

— Знаеш ли, Дениъл — изпуснах една въздишка аз, — много те ревнувам от онази стара торба кокали. Толкова си близък с него. Все ми е в ума онова споразумение между вас, тайната, която споделяте. В известен смисъл това ме безпокои.

— О, не бива — каза бързо той. — Ако някой би трябвало да се безпокои, това съм аз.

— Тогава защо не посветиш и мен? — Коремът ме присви, докато казвах това, но трябваше да се добера до целта си. — Може би ще мога да помогна с нещо.

Настана мълчание. Топлотата изчезна от лицето му. Изглеждаше разочарован. Най-сетне бавно изрече:

— Много се привързах към теб, Лорънс. Всъщност, ако не знаех, че не обичаш сантименталностите, бих го изразил с по-силни думи. Ала безусловно съм дал дума да не говоря за някои неща.

Бутането, което е пратило Девиган на земята! Не можеше да има друго предвид. Бил е там. Видял го е. Почти непоносимо, у мен се

разгоря желанието да узная истината.

— Хайде, Дани. Такива приятели сме сега. Никой никога няма да разбере.

— Не мога. — Той тъжно, но твърдо поклати глава. Последва пауза на трезво обмисляне и лицето му се разведри, като да беше съзрял изход. — Все пак, ако ти сам отгатнеш, няма да навреди. Няма да бъда съучастник, тъй като нищо не съм ти казвал. — После добави: — Може би дори ми е позволено и малко подсещане. Ти си толкова умен, че може и да ти помогне.

— Хайде да чуем. — Не можех да чакам повече. Почти бяхме стигнали до „Мейбел“ и вече свивах в алеята.

— Онзи, същия следобед, когато каноникът излезе с мен до вратата на конвента, той се изправи в инвалидната си количка, потупа ме по рамото и каза: „Мълчанието е злато“.

Слисан, втренчих поглед в него. Баламосваше ли ме? Невъзможно. Какво разочарование! Искях да го зашлевя по предизвикателната малка муцуна.

— Излизай — изкомандвах, като спрях рязко колата пред предната тераса — и, за бога, не загатвай с нищо пред жените, че сме били в кръчмата.

След като го оставих там, вкарах колата в гаража в ядно изстъпление, което отразяваше настроението ми. След грижливото планиране, след режисирането на шахматния мач, след всичко, което съградих, останах само с една педантично мъдра поговорка от три думи, взета от тетрадка в забавачницата: „Мълчанието е злато“. Отново заваля лапавица.

[1] Здравейте! (нем.). — Б.пр. ↑

[2] Приспособление за по-мелодичен звън на хлопатарите, (нем.) — Б.пр. ↑

[3] Проклетник! (нем.). — Б.пр. ↑

[4] Швейцарски немски език (нем.). — Б.пр. ↑

[5] Добър ли е малкият? ↑

[6] Никой не може да спечели срещу този хлапак (нем.). — Б.пр.

↑

[7] Внимание (нем.). — Б.пр. ↑

[8] Внимание, пешката (нем.). — Б.пр. ↑

[9] Великолепно, с пешката той играе по Рюи Лопез. Царицата е застрашена (нем.). — Б.пр. ↑

[10] Не, не, мили мой (нем.). — Б.пр. ↑

[11] О, не, не (нем.). — Б.пр. ↑

[12] Пак тази пешка (нем.). — Б.пр. ↑

[13] Щастлива случайност (нем. прен.). — Б.пр. ↑

[14] Реномиран аристократичен колеж. — Б.пр. ↑

[15] Вид футбол, който се играе най-вече в колежа Итън. — Б.пр.

↑

ГЛАВА ПЕТНАДЕСЕТА

Вечерта, след като заключих вратите, до късно седях в стаята си, като посрѣбвах кирш и премислях онази проклета поговорка „Мълчанието е злато“. Какво клише! Беше ли това просто едно нареждане на Дингуол, което означаваше „Дръж си човката затворена“? При все това подобна фраза бе последното, което би могло да се очаква от човек с толкова проницателен ум. Тази мисъл по-скоро принадлежеше към захаросаните мъдрости от рода на: „Кръпка навреме спестява девет кръпки бreme“ или „Не брой пиленцата, преди да са се излюпили“. Вярно е, че употребяваше думите пред едно дете. Не, не беше това. Не и пред този млад мозъчен тръст. Положително налице беше заповед: „Мълчи, не говори!“. Въпреки всичко трябваше да има още едно, скрито внушение, може би в думата „злато“. Помислих си, не можеше ли тази дума да се отнася за монетата от половин лира, дадена му от Дингуол точно в онзи момент, за да гарантира солидарност и съучастие? Глупост. Отхвърлих мисълта като напълно противоречаща с характерите и на двамата. При все това „злато“ предполагаше пари, богатство, нещо скъпоценно. Нищо не би могло да бъде по-очевидно от това, че Дингуол нямаше пари. Със сигурност знаех, че вдовицата нямаше и петак. Бях видял матроната тайно да пъхва няколко франка в кесията ѝ, преди онази да се върне с нов чифт топли ботушки за сняг.

Накрая се отказах да гадая, заключих бутилката в шкафа, съблякох се и дори се сетих да измия чашата, за да не оставя улики, които Хулда щеше да забележи. Малко след полунощ заспах.

Не беше изминал и час, когато, сепнат, се събудих. Някой чукаше с все сила по прозореца. С препъване се изправих на крака и го отворих. Посрещна ме порив на лапавицата, през който смътно съзрях вдовицата Девиган по пеньоар, гологлава, с развети от вятъра коси, която ме гледаше с див, тревожен поглед.

— Ела бързо! Дениъл е зле!

— Какво му е? — трябваше да викам. — Стомашно разстройство?

— Не. Кървене. Бързай. Моля те, бързай. Изглежда ужасно зле.

Без да се церемоня много, ще посоча, че тя имаше вид на обезумяла. Махнах ѝ с ръка да се прибира и затворих прозореца. В тъмното никога не мога да намеря ключа за осветлението. Най-сетне го напипах, навлякох панталоните и пуловера върху пижамата за спане, пъгнах краката си в чехлите, взех „спешната“ чанта, която винаги стоеше в хола, и отключих предната врата.

Беше адски противна нощ с бурен вятър и гъста лапавица. Изругах се наум, задето бях забравил да сложа дъждобран, и хубаво се намокрих, преди да стигна до вилата.

Всички лампи светеха. Девиган бе оставила вратата отворена. Влязох. Той лежеше по гръб на леглото си, отпуснат, потънал в себе си, бял като платно. Не напипах пулс. Не реагираше на присъствието ми.

— Как стана това? — отварях чантата си бързешком.

— Имаше разстройство. Отиде до банята. — Тя цялата трепереше. — Оставих го там да го видиш.

Надникнах в банята. Един поглед ми бе достатъчен — проклятието на миелоцитната левкемия е склонността към масивни кръвоизливи. На практика той беше останал почти без кръв. Докато счупвах ампулата с камфор и изтеглях съдържанието ѝ в спринцовката, разпоредих:

— Облечи си някаква дреха или палто, за бога, и изтичай да събудиш матроната. Страничната врата не е заключена.

Нямаше видим резултат от инжекцията, но постепенно се появи слаб пулс в сънната артерия. Взех свободното одеяло от края на леглото, разстлах го и загънах в него момчето. Увит в двете одеяла, той беше почти безтегловен, докато го отнасях през двора в малката странична стая до отделението. Девиган, навлякла палто и нахлузила новите си ботушки за сняг, беше там преди мен.

А сега какво? Още от първия поглед, който му хвърлих, започнах да се ругая сам. Знаех, че би трябвало да подготвя поне на първо време кръвна банка за него. Професор Ламот също ми бе наблегнал на тази предвидливост. Но какъвто съм си, аз бях отлагал, небрежно бях подминавал тази задача, изглежда, просто бях забравил. Незабавно трябваше да му се прелее кръв и единственият начин за мен беше да

бъда едновременно и дарител, и изпълнител. Въпреки че звучи отворително сантиментално, това бе неотложна необходимост. Може би сте лежали на спокойствие, с чувството, че сте достойни за похвала, великодушни и милосърдни, докато сестрата, без да ви заболи, изтегля и бутилира триста и петдесет кубически сантиметра кръв, а после, сладко усмихната, ви завежда в барчето на кафе с бисквити. Тук това щеше да включва и двете действия, но по съвсем различен начин. Едва имах само най-необходимата екипировка, нищо не ми беше готово, а пациентът, на практика почти без вени, бе в терминално състояние.

— Кърви ли още?

Беше се появила Хулда, поне веднъж без да вдига шум, и невероятно, но в пълна униформа. Никога не се бях радвал повече на появата ѝ.

— Изгубил е почти всичката си кръв — казах аз. — Трябва да я възстановим веднага.

— Но как?

— Аз съм от универсалния тип „0“. Той е „AB“ група. Нека направим преливането колкото може по-бързо. В „спешния“ шкаф на кабинета ми има вакуумна трансфузионна колба. Донеси я веднага.

— Вече ходих там. — Тя не се помръдна. — Някой взема неща от шкафа. Може би е счупена, но вече не е там.

Бях твърде потресен дори за да изругая.

Това бе последният, довършващ удар. Тези вакуумни колби, обработени с противосъсирващо средство, например натриев цитрат или още по-добре — хепарин, и запушени херметически с тънка гумена запушалка, в която може да се проникне със спринцовка, са крайно необходими в стандартната практика. Имах намерение да я напълня от моята лакътна вена, да я окача на статив и да му прелея кръвта. Сега, ако изобщо можех да направя нещо, щеше да е само директно кръвопреливане, от вена във вена, а аз знаех пълното значение на тези думи. Беше безполезно да опитвам директно преливане от моята вена в неговата — венозното налягане бе твърде ниско. Той се нуждаеше от силно артериално налягане и артериална кръв.

Всичко това премина като светкавица през ума ми, а Хулда трябва да го е прочела върху лицето ми. Защо ли се бях опитвал да я правя понякога на глупачка? Старата бойна брадва беше солиден

помощник, спокоен, умеец и опитен. За четири минути, докато измервах кръвното му налягане — то беше под петнадесет, тя бе събрала, стерилизирала и сглобила тръбите, канюлата и иглите — все примитивен инструментариум по стандартите на кантоналната болница, който обаче щеше да свърши добра работа. Тя дори избърса с кърпа дъжда от ръката ми и като посочи към стола, каза:

— Искате ли да седнете?

Поклатих отрицателно с глава. Струята щеше да е по-силна, ако стоях прав.

— Затегнете турникета на мишницата му.

Започнахме. Наведох се напред, за да вмъкна иглата. Пристягането би трябвало да напълни лакътната му вена, но нямаше нито приток на кръв, нито вена. Опипвах, търсех, после отново и отново. Нищо. Започнах да се потя.

През годините практика има някои умения, които се усвояват, но има и такива, които завинаги остават недостъпни. Няма да изреждам кое ми се удаваше трудно, но това поне можех. Шест тъжни месеца работих в една кожно-венерична клиника в Плимът. Там вземах кръв за пробата на Васерман, инжектирах венозно салварзан и може би съм пробил стотици вени, преди да се усъвършенствам така, че дори на сън можех да намирам вена от първото убождане. А сега, когато това ми бе жизнено необходимо, бях с вързани ръце.

— Май ще трябва да направя разрез и да преливам през шийната вена.

Тя вече държеше в ръка скалпела. Дениъл бе отишъл твърде далеч, за да усети разреза, който направих на шията му. Очите му, изцъклени като очи на мъртва риба, бяха втренчили стъклен поглед в тавана. Накрая намерих вената, тънка като трахея на птиче. Въведох канюлата, после със свободната си ръка просто скъсах ластика на панталона от пижамата си и той, заедно с обувия отгоре, се смъкна в краката ми. Като държах здраво другата игла между палеца и средния си пръст, потърсих със свободния показалец силния пулс под слабинната ми гънка. Намерих го. Накрая, като си мислех: „Това е тя!“, забих иглата дълбоко и встрани в дясната ми бедрена артерия. По цялото ми тяло премина тръпка и веднага почувствах, че съм улучил големия съд, захранващ целия ми крак.

Контролирах обема на кръвопреливането, като притисках тръбичката между показалеца и палеца си. Не исках още от началото рязко да натоваря кръвообращението му. След известно време, което продължи доста дълго, матроната се обади:

— Добре върви, хер доктор. — Пръстът ѝ бе на лявата му сънна артерия. — Пулсът започва.

Промяната, ако не сте я виждали или може би не бихте и пожелали да видите, бе драматична и впечатляваща. Той започна да губи своя безжизнено отпуснат вид. Тялото му, свито и безжизнено, сякаш започна да се пълни и да добива цвят, като балон, който надуваш. Пулсът на шията му сега беше видим и дробовете му усилено наваксаха загубеното време. После в очите му заблестяха колеблива светлина и той ме погледна.

Изпитах най-идиотското и смешно чувство, което някога съм имал през целия си живот. Исках да се пръсна, смеейки се на себе си. Керъл — мечта за всяка писателка на сантиментални романи! Какъв герой, застанал прав, изваден от калъфа си, облегнал се на леглото за опора и с панталони, смъкнати около глезените, а интимният му орган, така че всеки да го види, виси и се поклаща на воля. Как, в името на всичко прилично и порядъчно, бях попаднал в такава клоунска ситуация? Само защото съдбата ми беше винаги да съм стъпил накриво! Нещастната ми звезда с дяволско чувство за хумор бе уредила това за мен. Не можех да го избегна. То бе едничкото ми алиби, което ме избавяше от чувството, че съм влечуго. Намразих положението си още повече, когато Хулда се обади:

— О, добре, добре, *fühlt sich viel besser*^[1].

Тъй като не отговорих, тя бързо попита:

— Но той пак кърви?

— Сега получава достатъчно здрави тромбоцити, които ще му осигурят съсирваемост за седмици напред.

В действителност бях започнал да чувствам слабост в коленете, но за да се самонакажа и защото не исках да повтарям това представление, щях да му дам всичката необходима кръв.

— Мисля, че сега той направо заспива — издиша Хулда в лявото ми ухо.

Може би алкохолът от изпития кирш, който все още бе в кръвта ми, го приспиваше. Щеше да е полезно за малкия плъх. Изглежда,

беше по-добре да обясня това на матроната.

— Преди да легна, взех леко приспивателно. Вероятно е поел следи от него в кръвта.

— Добре.

Това все някога трябваше да свърши. Дениъл бе получил повече от достатъчно кръв и беше заспал. Изтеглих иглите с цената на още един спазъм на бедрото ми и сложих два шева на шийния му разрез. Той почти не шавна. Матроната бе приготвила всичко и без да й мигне окото от интимните ми части, грижливо и здраво пристегна с превръзка мястото на пункцията на артерията ми. После намести Дениъл удобно в леглото и го зави. В момента не исках да го виждам повече.

— Отивам да кажа на горката майка, всичко е добре.

— Направи го — рекох, — но не й разрешавай да го безпокои.

— Бързо ще се върна.

С радост се отпуснах върху стола. Затворих очи и подпрях с ръка главата си. Усещах я лека, сякаш му бях прелял мозъка, а не кръвта си. Не че той се нуждаеше от него.

Матроната се завърна.

— Ах, тя има такова облекчение, горката жена. Но вие трябва да дадете нея също приспивателно хапче, иначе сигурно няма да си почине.

— Окей — съгласих се аз, произнасяйки най-глупавия утвърдителен отговор в целия християнски свят. Това само показва колко долен се чувствах.

— Сега ще ви приготвя кафе.

Отказах:

— И аз искам да поспя.

Изправих се. Тя бе застанала между мен и вратата. Не можах да се отдръпна, когато тя ме хвана за ръката. Какво става с теб, Керъл, всеки иска да стисне ръката ти?

— Хер доктор — тя пое дълбоко дъх, — аз мисля... аз знам, че не съм ви оценила правилно! Това беше добро действие, отлично изпълнено.

Хайде пак същото. Зелени светлини и тиха музика. Керъл — героят! — кръводарител, гордостта на комиксите.

Старата бойна брадва ме убиваше. Тя продължаваше грижовно да ме наглежда като майка квачка, докато изваждах от чантата си две таблетки натриев амитал — тези червено-зелени нокаутиращи хапчета.

— Лека нощ — казах аз.

— Gute Nacht, mein lieber Herr Doktor.^[2]

[1] Чувства се много по-добре (нем.). — Б.пр. ↑

[2] Лека нощ, мой мили господин доктор (нем.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ШЕСТНАДЕСЕТА

Докато се тътрех по двора срещу вятъра, със звук, приглушен от налитащата лапавица, селският часовник удари два. Във вилата само един прозорец хвърляше тесен правоъгълник светлина. Влязох, без да почукам. Бързах. Нуждаех се от сън и исках да свърша бързо.

Тя седеше на ръба на леглото си в тънкия си евтин пенъоар, наведена напред, подпирайки се с лакът върху коляното си. Въпреки че беше хвърлила палтото и мократа нощница, ботушите за сняг все още бяха на краката ѝ.

— Донесох ти две хапчета за сън.

Тя трепна и дойде на себе си. Не помръдна и не проговори. Приблжих се до нея и ѝ дадох таблетките. По-точно ми позволи да ги сложа в шепата на свободната ѝ ръка. На тоалетната маса имаше бутилка. Видях специалния клиничен знак върху етикета, големите букви с копирно мастило: „МВ“^[1].

— Открадната от шкафа със запасите — казах аз.

— Как иначе можех да си я доставя? — попита ме тя с тъпо изражение и добави: — Знаеш, че нямам пукната пара. А бог знае, че не съм пияница, но както и ти, Керъл, понякога се нуждаеш от едно питие. А тази нощ ми бе много необходимо.

Можех да се съглася с нея по този пункт. Тя имаше същия съкрушен вид, който бях забелязал у нея на летището, но сега ѝ липсваше желанието за борба. Това ме обезпокои.

— Тогава не вземай хапчетата. Конякът не бива да се смесва с барбитурати.

— Какво ми пука? — Тя отпи от коняка си. Пиеше го чист.

И двамата мълчахме.

— Мисля, че трябва да ти благодаря — наруши мълчанието тя.

— Спести си го. Отивам да спя.

— Не би ли могъл да се справиш с едно питие? За сметка на заведението.

Поколебах се. Не бях съвсем добре, стените на стаята бяха започнали да се накланят, но пък оригиналният етикет на бутилката гласеше „Мартел — три звезди“.

— В твой собствен интерес — рекох, след като си донесох водната чаша от банята — не допускай твоята дружка, матроната, да види тази бутилка. Тя има вече силни подозрения по отношение на теб. Между другото, ти ли събори една стъклена колба от шкафа, когато си тършувала там?

— Да. Чух, че някой идва. Счупи се.

Е, какво? Просто си казах: „Бих забравил за това, ако бях на твое място“.

Конякът обаче беше хубав. Единственият стол бе зает от мокротото й палто, окачено на облегалката да съхне. Седнах на леглото. Тя бе до такава степен неестествено мълчалива и потисната, че аз трябваше да узная защо.

— Какво те мъчи, Девиган?

Тя не отговори веднага.

— Едната причина е, че току-що проумях колко болен е Дениъл.

— Тревожиш ли се?

— Мислиш ли, че не се тревожа?

— Съдя по някои признаци, че ти си добре закален характер, Девиган.

— Какви признаци, Керъл?

— Косвени.

— Защото не скимтя и не плача ли? Сдържах чувствата си толкова дълго, че ми стана навик изобщо да не ги показвам.

Дали не беше от коняка? Разменяхме си остроумни реплики като клоуни на цирковата арена. Това трябваше да се прекрати.

— Нека просто кажем: „Имала си суров и тежък преход в живота си и то ти личи, Девиган“.

След пауза тя отвърна:

— Да бъде както ти казваш, Керъл. Твоят проблем е, че мислиш за хората само най-лошото.

— Виждал съм само най-лошото.

— Това е единственото, което си търсил — и тя ми отправи дълъг, тъжен поглед, който ме накара да сведа очи надолу. Съвсем естествено, погледът ми падна на некрасивите й, смешни ботушки.

— Защо не събуеш тези проклети ботуши — извиках аз, като я тласнах назад в леглото, наведох се, с два замаха дръпнах циповете им и ги събух от нозете ѝ. Изтегната назад върху леглото, с раздалечени колене и разтворен пенъоар, тя ми отправи тих поглед, изпълнен с мълчалива молба и плах зов, който ме порази като с бомба. Изглежда, всичко стана инстинктивно и ние изведнъж се озовахме под одеялото, а ръцете ѝ се ключиха около мен и ужасно мокрите ѝ сълзи закапаха по бузата ми.

— Каза, че никога не плачеш, Кети — прошепнах аз.

— Това май е единственият ми голям шанс да си поплача.

Никой никога не ще узнае какво се случи в онези последвали дълги моменти. Защо трябва да угаждам на мръсни мозъци като моя и да осквернявам онова, което до него ден положително беше най-сладкото, а впоследствие и най-разбулващото душата изживяване в моя малко поопетнен живот. Още повече защото можеше да вдъхне фалшивата и гибелна надежда, че сега всичко бе подготвено за едно щастливо и сантиментално повторно събиране. При все това позволено ми е да разкрия, че и след сливането ни ръцете ѝ все още ме обгръщаха, не ме пущаха, както и моите — нея. Тя нямаше желание да се освободи от прегръдката ми, да се претърколи до нощното шкафче и да запали цигара, докато страстта ни подтикне към ново усилие. И аз няхах желание да я пусна. Спокойни и усмирени, продължавахме да си принадлежим, съединени от акта и благодарни един на друг. Всичкото отчаяние и антагонизъм отминаха. Тя ми даваше нежност, която никога не бих повярвал, че съществува у нея, никакви задръжки не охлаждаха нейния ответ на ласките ми и тя напълно ми се беше отдала. Нека бъдем цинични и употребим ироничната фраза на Лоте: „То бе сърце до сърце и рози наоколо“.

Най-сетне тя въздъхна и без да ме пусне, прошепна:

— Защо не можа да ни потръгне, Лори? Защо всичко бе такава мъка и бъркотия? — Не бих могъл да я спра и тя продължи: — Девиган знаеше, че Дениъл не е негов. Никога не ме остави да забравя това. Бедният човек, мисля, че също страдаше. Знаеше защо се бях омъжила за него. О, ако само бе отговорил на писмото ми.

— Какво писмо?

— Онова, което ти изпратих до кораба.

— Никога не съм получавал такова писмо! — казах бавно аз и това беше божията истина.

— Как мога да ти повярвам, Лори? Ти си такъв ужасен лъжец, скъпи. Но аз те обичам, винаги съм те обичала и бог да ми е на помощ, винаги ще те обичам! Знаеш ли какво, скъпи?

— Не — казах аз.

— Всичко идва от оня ден в гората, като хлапета. Онова безсилие, отчаянието... изпитано в самия момент... то ни възправи един срещу друг, то ни накара да воюваме един с друг. Често съм мислила за това. А ти?

Бях ли мислил наистина за онази случка в гората? Казах:

— Чуйте малката Крафт-Ебинг^[2]!

— Но е вярно. Нека не се караме повече, Лорънс. Толкова си мил, когато поискаш.

— Трябва ли да поискам пак?

— Не осквернявай това, Лори. Не е само сексът. Обичам те в сърцето си.

Наистина беше така, заедно с всичко останало. След това, сгушена в мен, тя сънливо прошепна:

— Не ме карай да ставам рано, обич моя. Това винаги ми е тежало най-много. Да се помъкна сутрин в студената тоалетна като някоя повлекана.

Когато започна да диша дълбоко и спокойно, топла и мека, с ръце, все още обвити около мен, аз усетих че потъвам дълбоко, дълбоко в здрав и блажен сън.

[1] Медицински коняк. — Б.пр. ↑

[2] Рихард фон Крафт-Ебинг (1840–1902) — виден немски психиатър. — Б.пр. ↑

ГЛАВА СЕДЕМНАДЕСЕТА

Сякаш сто години по-късно се събудих стреснат. Трябваше наистина да са били най-малко сто години, защото и аз се чувствах на толкова. Лежах на лявата си страна, а на гърдите ми бе положена нежна ръка. С усилие измъкнах моята изпод одеялото и погледнах часовника си. Девет и десет! Невъзможно! Ала беше така, ярка дневна светлина изпълваше стаята. Ярка дневна светлина и полъх на студен въздух. Той ли ме бе събудило? Обърнах се с усилие. Отсреща, в рамката на отворената врата, стоеше матроната. Неверие и ужас бяха изписани на лицето ѝ.

Не, това не бе нощно видение, а непоносима реалност. Финалната унизителна сцена, разкрита на сутринта, шегата на комедианта във вид на най-доброкачествен фарс в спалнята: „Какво видя икономът през ключалката!“. Можете да го възпроизведете за едно петаче и едно завъртане на дръжката на някой античен панаирджийски автомат.

Не го намирах забавно. Сепването, с което се бях събудил, беше разбудило и третата участничка във фарса и за един дълъг, предълъг момент тягостна тишина се спусна в спалнята.

— До един час да дойдете в стаята ми! — Хулда ми отправи тази команда накрая. Отиде до тоалетната маса, взе бутилката, обърна се и излезе, държейки я далеч от себе си като ръчна граната. Затръшването на вратата разтърси вилата като експлозия.

— О, боже! Съжалявам, Керъл.

— Да — казах аз, — не е нещо, което да отменим със смях.

Бавно се надигнах от леглото. Тя бе станала преди мен.

— Дай ми само няколко минути и ще ти приготвя закуска. Моля те, Керъл, толкова много искам да ти я приготвя. В кухнята има нескафе, хляб и пресни яйца. Имаш нужда от подсилване, Керъл.

— По-добре ще е да не оставам.

Тя разбра, че говорех сериозно.

Докато ме гледаше загрижена, започнах да навличам дрехите си. Ставите ми пукаха. Мястото на пункцията в бедрото ме болеше. Почувствах се напълно квалифициран кандидат за АНУ, което, ако не сте запознати с тези инициали, означава: „Швейцарска пенсия по старост“.

— Какво ще стане сега?

— Най-лошото.

— Съжалявам, скъпи — повтори тя с ръце, притиснати една в друга. — Обичам те, а ти нося само беди и нищо друго.

Прекоших двора и отидох в стаята си. Никакво кафе, никакви кифлички, никакви пресни плодове на бюфета. Лишен от тези живителни благинки, духът ми спадна още по-ниско. Бих дал много за глътка от коняка. Нямах нищо друго, освен кирша, но засега само мисълта за това благо лекарство ми бе достатъчна. Един хубав горещ душ щеше да ми дойде много добре, но вече се бях облякъл. Измих зъбите си, без да се гледам в огледалото, после започнах да се бръсна по навик. Естествено, порязах си брадичката. Сега вече трябваше да се видя в огледалото. Още кръв, помислих си, водниста и рядка. Най-накрая успях да закрепя късче памук и излязох.

Първо трябваше да видя fons et origo^[1], причината за всичките ми нещастия. Той седеше изправен в леглото, измит, сресан, с вид, подобър от нов. Какво друго би могъл да очакваш, Керъл? Всичките скапани, болни левкоцити бяха изхвърлени от кръвта му и здравата ти, прясна кръв бе изпълнила съдовете му. Беше напрацял и порумениял от моите здрави червени кръвни телца. За момента просто бе едно чисто ново малко копеле. Бих могъл да го убия.

— Добро утро, Лорънс. Копнеех да те видя. Как си?

— Wunderbar^[2]. А ти?

— Също wunderbar. Чувствам се в страшна форма. А преди малко изядох богатата закуска, която матроната ми донесе.

— Какво яде?

— Сириалс^[3] със сметана, рохко сварено яйце и чаша сок от праскови.

— Караш ме да преглъщам.

Джобният шах беше на нощното шкафче до леглото му.

— Как върви играта?

— Матроната не ми разрешава да разгъвам дъската на коленете си. Не още. Така че мислено преигравам партията с хер Бемел. Сега виждам къде бих могъл да направя по-добър пети ход: с коня на G7.

— Внимавай — казах. — Не оставяй Бемел да спечели тази партия.

— Е, този път за разнообразие ще го оставя.

— Как е малката драскотинка на шията ти?

— О, добре е. — Той ме изгледа дяволито. — Изглежда, сякаш съм се порязал при бръснене, нали?

— Да — съгласих се кисело, — нека кажем, че бръсначът е минал много ниско.

В сутрин като тази за мен това беше умерено остроумно, но той не можеше да разбере смисъла. Нямах си представа какво е преживял. Проверих пулса му.

— Вътрешностите бунтуваха ли се тази сутрин?

— Да. Матроната каза, че било съвсем нормално.

Хулда ме беше изпреварила.

— Добре, не обръщай внимание. По-късно ще намина пак.

— Моля те, Лорънс... Знам колко мразиш онова, което наричаш лигавене... но благодаря ти за всичко.

След като бях вече там, помъкнах се към болничната стая. Чисто малодушие, разбира се, исках да отложам злокобния момент. Малкият Хигинс, със синузита, вече бе напълно излекуван и можеше да си замине у дома заедно с оздравялото от плеврит момиче Джемисън. Това би освободило повече места за групата, която щеше да пристигне за Коледната ваканция. Но защо се готвиш за Коледа, Керъл? Тогава ти няма да си тук, скъпо момче. Мобилизирах всичката си кръв или каквото беше останало от нея, и почуках на вратата на матроната.

— Herein!^[4]

Влязох. Тя беше зад бюрото си, седеше изправена и ме чакаше.

Този офис е по-малък от моя и бе мебелиран с нейни собствени вещи, изненадващо женствени — странно, никога не бях мислил за нея като за жена. За мен, въпреки внушителните си млечни депа, тя бе безполова. Два фино изработени ковъора висяха на стената — кога ли бе намерила време да ги избродира? — и между тях стара групова снимка: няколко редици млади сестри, вече обезличени в белите си одежди, послушнички в нощните бдения. Беше ли и тя между тях?

Хулда обичаше цветята и една ваза с жълти хризантеми на прозореца привлече погледа ми, който инстинктивно бях отклонил от нея.

— Sitzen!^[5] — каза тя и ми посочи стол.

Седнах. Огледа ме. Вече бях загубил инициативата и контрола върху предстоящия разговор.

— Никога — продължи тя, — през целия си живот никога не съм изпадала в такъв шок, в такъв ужас. Да се държите така, докато онова мило дете, толкова болно, спеше.

Мълчаливо разучавах хризантемите. Бяха от кичестия, пернат сорт, който струваше пари.

— И то с майката, което прави всичко да изглежда най-отвратително.

Въпреки че направо колеше синтаксиса, от нейните думи се почувствах извършител на най-гадна низост. За момент ми мина мисълта да се измъкна чист и да хвърля цялата вина върху Девиган. Но не, това не би ми помогнало. Тя никога нямаше да ми повярва. Това е най-лошата последица от флирта с истината. Дори когато четеш Божията молитва, мислят, че ги будалкаш.

— Да развалите толкова добре свършена работа снощи с такъв лош морал — продължи тя с чувство. — Не се ли срамувате?

— Можех и да се срамувам, сестро, ако не бях толкова гладен.

Тя ми хвърли още един продължителен поглед и удари малкия ръчен звънец на бюрото си. Влезе стажантката с големите очи, твърде изплашена, за да ме погледне. Дали не беше подслушвала до вратата?

— Донесете крем кафе и кроасан.

Едва повярвах на ушите си. Имаше ли, нима можеше да има искрица надежда или просто изпълнявах последното желание на един осъден?

— Ја — каза тя, прочитайки изненадата в лицето ми. — Вие не заслужавате. И най-напред аз ядосана so^[6], че започвам писмо до комитета.

Тя млъкна. Кафето и кифлата с форма на полумесец бяха пристигнали на един поднос. Сигурно са били приготвени и чакаха до печката. Закрепих подноса върху облегалката на креслото и натопих полумесеца в кафето.

— Сега мисля по-добре. Може би не е цялата вина на вас. За един мъж може би таква неща е необходимо, дори простимо.

Виждате, макар аз alte und grosse^[7], добре разбирам мъжете и техните нужди.

С леко намигане тя ми отправи разбиращ поглед, придружен с полупохотлива усмивка, сякаш току-що бе прочела доклада на Кинси^[8]. Щеше да бъде комично, ако не бе толкова благоприятно за мен. Дали пък наистина знаеше за нуждите на мъжете. Може би някой мръсен, дърт швейцарски доктор я бе съблазнил, когато е била млада стажантка. Не, невъзможно, Хулда си беше изцяло, ненарушимо девствена.

Тя пое дъх остро, между зъби, и продължи:

— Ала за нея, за тази жена, с всичките претенции за доброта и толкова скоро умрял съпруг, това е голям грях, престъпление, фалшивост.

— Но вижте, матрон...

— Не говорете. Сега виждам ясно. Тя се опитва отначало да направи мене срещу вас, докато в същото време да ви вземе в леглото. И да открадне коняк от моя склад. Всички drei^[9] бутилки изчезнали.

— Тя има нужда от едно питие. Нощем, матрон. За да може да спи.

— Ах, не е, че ѝ трябва за сън! Не може да се прости. Особено като счупила в бързината вакуумната Flasche^[10].

Погледната от такъв ъгъл, картината изглеждаше черна. Не можеше да се отрече, че тази гледна точка имаше известно оправдание. По един или друг начин, с всички тези сложни мотиви, Девиган се бе оплела в дяволски заплетен възел. Свалих подноса долу и се загледах в хризантемите, питайки се как, ако изобщо можех, да го разнищя.

— Всичко беше наред при нас, преди да дойде тази жена. Аз добре ви помагах. И това ще се върне, когато тя си отиде, което трябва да стане веднага. Да, тя трябва да си върви с момчето — сега специално, когато за ваши благодарности, той е по-добре.

— Но какво ще стане с нея? Тя няма пукната пара.

— В началото, за да покаже, че е добра Hausfrau^[11], тя ми казва, има предложението да поддържа дома на някой доктор.

— Доктор Енис?

— Това е името.

Ето че във всяко едно отношение се бях откачил от въдицата. Би трябвало да изпитам облекчение.

— Ценя вашата... вашата любезност към мен, матрон — издумах аз, — но не мислите ли, че би трябвало да сте еднакво щедра и към нея?

— Защо искате това? От седмици вие се опитвате да я изпратите у дома.

— Мислех за болницата... за лечението на Дениъл — смотолевих плахо аз.

— Тогава той ще бъде у дома и там ще има лечение в болница, както вече препоръчахте, което е добро. А за нея няма значение. Цялата вина е нейна. Тя трябва да си иде.

Какво да кажа? Получавах точно това, което исках. Аз бях на чисто. С един замах се бях отървал от онова противно петно в тетрадката ми. Като някой ученик. Все пак това не ми изглеждаше много почтено, но бях загазил, бяха ме сгацили натясно и нямах изход.

— Трябва вие да ѝ го кажете — казах аз накрая. — Не бих могъл да направя *това*.

— Отивам право при нея. А вие телефонирайте до Флугхафена за места. За същия ден, в който изпращаме Хигинс и Джемисън. Това прави едно пътуване за всички.

Тя се изправи и приближи към мен с почти майчинска и някак покровителствена усмивка.

— А сега, хер доктор, ще имаме добро поведение. Ако сте съгласен, искам да ви задържа. Имате сръчност и сте умен. И така?...

Боже помози, с това тя всъщност ме поглади ласкаво по гърба. Започваше да ми става майка.

Трябваше да изпълня заповедта. Отидох в моята канцелария и позвъних на аерогарата, като преди това добре се заключих и барикадирах. Не желяех да играя никаква роля в онова, което щеше да се случи във вилата, въпреки че, както се оказа, не настъпи олелия, нямаше скандал и всичко мина мирно и тихо. Веднага се свързах с Цюрих и поговорих с Шварц, чиновника от „Суис еър“^[12], който обикновено обслужваше „Мейбел“. Той ме познаваше добре и след като направих резервациите за полета с „DC-6“^[13] в 2:10 в петък — четири до Хийтроу^[14] и две до Уинтън, чрез връзката с „Вангвард“^[15] в 4:30 — той задържа линията, за да си побърим, както обикновено.

— Как е времето при вас?

— Лошо — отвърнах.

Това е стандартният увод. Швейцарците се изтъкват с това, че са най-големите песимисти на тема време. Не можеха без фьона през лятото и биза през зимата.

— Ще стане и по-лошо. Задава се още сняг.

— Вероятно си прав — казах аз.

— Между другото, докторе — гласът му придоби интимната закачливост на швейцарците, когато споделят пикантни мъжки тайни, — една твоя приятелка непрекъснато пита за теб.

— О! — казах аз предпазливо.

— Да, винаги се интересува кога следващия път ще дойдеш в Цюрих. — Смехът му прозвуча като конско цвилене. — Мисля, че много липсваш на хубавата фройлайн Андерсен от Aktiebolaget Svenska Ornflyg^[16].

Аха, Лоте пита за мен и аз ѝ липсвам. Това донякъде ме разведри, повиши настроението ми и сложи малко балсам на самолюбието ми.

— Уведоми я, че скоро ще я посетя. Не уточнявай кога. Само кажи през следващите няколко дни.

— Аха! — изцвили той отново. — Искаш да я изненадаш, natürlich^[17].

Поставих слушалката на вилката. Лоте щеше да отвлече вниманието ми от другите неща. Щеше да ми подейства добре. Керъл, рекох си, скоро ще се върнеш отново в собствената си кожа. Мерзавец си ти и винаги ще си останеш мерзавец. Това е точно за тебе, а дяволски не ти подхожда да се опитваш да следваш стръмната и тясна пътека, която води само нагоре през целия път.

[1] Източникът и произходът (лат.). — Б.пр. ↑

[2] Чудесно (нем.). — Б.пр. ↑

[3] Обработени и готови за консумация зърна на пшеница и други зърнени култури, поднасяни обикновено с мляко или сметана. — Б.пр. ↑

[4] Влез! (нем.). — Б.пр. ↑

[5] Седнете! (нем.). — Б.пр. ↑

[6] Толкова (нем.). — Б.пр. ↑

[7] Стара и дебела (нем.). — Б.пр. ↑

[8] Алфред Чарлз Кинсн (1894–1956) американски зоолог, изучавал сексуалното поведение на човека. — Б.пр. ↑

[9] Три (нем.). — Б.пр. ↑

[10] Шише, колба (нем.). — Б.пр. ↑

[11] Домакия (нем.). — Б.пр. ↑

[12] Швейцарска авиокомпания. — Б.пр. ↑

[13] Тип пътнически самолет. — Б.пр. ↑

[14] Едно от лондонските летища. — Б.пр. ↑

[15] Тип пътнически самолет. — Б.пр. ↑

[16] Шведска авиокомпания. — Б.пр. ↑

[17] Естествено (нем.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ОСЕМНАДЕСЕТА

Бяхме във влака, минахме Килхберг без да спрем, и приближавахме централната гара в Цюрих. Прогнозата на Шварц напълно се бе оправдала. Обилен, продължителен снеговалеж беше блокирал шосето в долината над Коар и бе направил движението за автомобили невъзможно. Това всъщност не бе толкова лошо, тъй като сега пътувахме с онези улеснения, бързина и удобства, които са характерни за най-добрите железници в света — швейцарските. Освен всичко друго, чрез предвидливо разпределение на местата избягнах смущаващата близост в малкия, затворен автомобил. В моторисата Девиган, заедно с Джемисън и Хигинс, заеха местата си най-отпред, а Дениъл и аз, един срещу друг, се разположихме на другия край на дългия вагон. Какво облекчение изпитвах, че ми бе спестено пресиленото благоприличие на последните два дни — напрегнатото усилие да изглеждам нормален и спокоен в една ситуация, която би могла да експлодира като полева мина. Аз трябваше да връча тази мина на Девиган. Но и да имаше чувства, тя много успешно ги бе потиснала. Никакъв белег на отчаяние или болка, нито пък дума или поглед, които биха могли да я издадат. Дори беше запазила една ярка и лъскава усмивка за матроната, когато ѝ благодареше за нейната любезност и се сбогуваше с нея. Да, корава жена се показва тя през последните четиридесет и осем часа и спести на „Мейбел“ превръщането му в бойно поле на ругатни, укори и взаимни обвинения.

Моето главоболие обаче бе малкият мозъчен тръст, който като пиявица се беше залепил за мен. Без да храни и най-слабо подозрение за истинската причина на отпътуването им, изглежда, той все пак си имаше нещо наум. Дори сега, сгъшен на седалката си, продължаваше да ме фиксира с поглед крадешком, мислейки, че не гледам към него и когато го хванах в тази игра, се стресна като подплашен заек. По думите му се чувстваше, че му липсваха обичайният живец и

настроение. През време на пътуването изчурулика две-три плоски забележки, които очевидно прикриваха някакъв вътрешен смут.

— Трябва да кажа, че чудесно прекарах в Швейцария, Лорънс. Много красива страна. Снегът е чуден! — И на два пъти повтори: — Може би ще имам възможност пак да я видя, да видя и теб някой ден.

Затруднявах се да намирам подходящи отговори на различните му въпроси и размишления, без да разтягам действителността твърде надалеч. Но скоро затрудненията ми щяха да свършат. А сега имам възможността да проявя здрав разум, ако реално и трезво погледнех в лице основните факти, измежду които най-голямо задоволство изпитвах от всепризнатата истина, че миналото не може да бъде съживено. Все пак това, което главно ми служеше за опора, бе твърдото убеждение, че покойният, нещастен Девиган е станал жертва на жена си. Да, положително тя го е убила. Какво бих могъл да правя с такава жена? Да ѝ съчувствам? Да изпитвам съжаление към нея? Отговорът и на двата въпроса бе отрицателен и най-вече това ме правеше твърд и непреклонен. Признавах, тя имаше и своите достойнства. Беше корава и решителна, а в леглото направо върхът. Ала кой можеше да гарантира, че през някоя от тези омайни утрини не бих се събудил, изпълнен още с любовни копнежи, за да открия арсеник в кафето си?

Влакът забави хода си, плъзгайки се безшумно в гарата.

Изправих се и откачих палтата ни от куките над седалките. Девиган помагаше на другите двама. През време на цялото пътуване не се бе наложило да разговарям с нея. Смъкнах прозореца и направих знак на един носач да вземе куфарите.

Слязохме от влака и последвахме количката с багажа по перон №7 към терминала на „Суис еър“, който удобно е долепен до гарата. След още десет минути бързо обслужване бяхме вече в автобуса на аерогарата на път за Клотен. Преди това направих справка за движението на самолетите: пистите бяха почистени от снега и полетите се извършваха по разписание. Всичко вървеше гладко, всички гледаха съвестно работата си. След по-малко от час щях да се отърва от тях. Щях да бъда свободен.

Бях вече на път да се поздравя с успеха, но странно, все повече и повече у мен се промъкваше обезпокоителното подозрение, че нещо особено ставаше с Дениъл. Все още увиснал на ръката ми, сега, макар

и по-малко приказлив, той неспокойно се въртеше на седалката си, бършеше потните си длани на коленете и от време на време ме стрелкаше с въпросителен поглед. Тези признаци на повишена възбуда започваха да ме безпокоят. Невъзможно бе да започва друг кръвоизлив толкова скоро. Беше пълен с моите тромбоцити. И все пак, ако тази малка вероятност станеше реалност, това би убило цялата ми програма.

— Добре ли си? — попитах го рязко.

— Да, благодаря... Близо ли сме до аерогарата?

Автобусът се движеше по новата обиколна отсечка зад Глатбруг.

— Още десет минути само. Защо питаш?

— Просто се надявах, че имаме още малко време да бъдем заедно.

Това ме накара да замълча. Досега, въпреки че бяхме в добри отношения, не се бях опитвал да анализирам неговите чувства към мен отвъд факта, че не му бях антипатичен. Надявах се, че нямаше да се разциври и изложи на този финален стадий. Бърз поглед през пътеката между седалките ме увери, че поне Девиган напълно се владееше.

Автобусът направи полукръг и спря пред аерогарата. Останалите пътници продължиха нататък, а ние изчакахме, за да проверим багажа. Носачът се погрижи за него.

— Малко хора този път, хер Керъл.

— Повече ще пристигнат преди Коледа. Най-малко трийсет души.

— Е, добре тогава. Тези деца от „Мейбел“ винаги са много приятни.

Дадох му монета от два франка. Не е прието да се дава бакшиш, но ако дадеш, ставаш им още по-симпатичен.

Влязохме през автоматичната прозрачна врата. Главната чакалня на аерогарата се простира на повече от петдесет метра, с изглед към пистите през остъклената фасада. Вдясно има редица щандове на „Суис еър“, а отляво — банки, магазини и офиси на чужди авиокомпаниии. Чакалнята, колкото и голяма, е винаги претъпкана и в навалищата в един момент аз като че ли загубих моята група. После, докато си пробивах път напред, изведнъж се спрях и изпуснах една ругатня. Те стояха пред шведския щанд с Лоте.

— А ето го и нашия добър приятел, доктора. Как си, скъпи Лорънс?

— Все още жив... предполагам.

Тя се засмя, изучавайки ме внимателно.

— Шегите му винаги са плоски. Правил ли си е шегите с вас, мисис Девиган, докато бяхте в „Мейбел“?

— Не такива, че да ги запомниш.

Тя видимо отговаряше с мъка и с вътрешна борба да запази самообладание.

— Поне ви предупредих за него. Вярвам, че не е развалил хубавата ви почивка. Толкова добре го познавам. Нали, Лорънс? Е, както и да е. Той ще ми разкаже всичко, след като си заминете.

По дяволите, дори със своя лош английски, Лоте добре ме нареди. А беше изумителна, показно елегантна, по-хубава от всякога, същински модел на Диор. Пред нея Девиган изглеждаше с пет години по-стара. Лоте го знаеше. Знаеше го също и Девиган, с раздърпани стар костюм, с онова измъчено изражение, замръзнало на лицето ѝ. За бога, не бях забелязал досега, че беше нахлузила на краката си онези ботуши за сняг. Изведнъж ми дожаля за нея.

— А сега ще пиете ли кафе? — Лоте бе поела ролята на домакиня. — Не? Тогава, ако ми дадете паспортите и бордните си карти, ще ви заведе до самолета.

Поне ги махаше от главата ми.

— Вижте — продължи тя, — понеже бях тук при посрещането, мисля, че вежливостта изисква и да ви изпратя.

Вече се бяха насочили към паспортната контрола, когато някой ме дръпна за ръката. Наведох се. Дърпаше здраво.

— Искам да ме заведеш в тоалетната.

Това ме стресна. Нима съвсем накрая щеше да направи някой кръвоизлив?

— Хайде, побързай тогава.

Заведох го надолу по стълбището, покрай кафе барчето, в мъжката тоалетна.

— Влизай вътре.

Още ме държеше за ръка, въведе ме в едно от сепаретата и затвори вратата. Целият трепереше.

— Бързо — казах, — смъквай гащите.

— Няма нужда да ги смъквам, Лорънс. Но трябваше да ти го кажа. Не можех да понеса, че ще те напусна и може би никога няма да те видя отново, а ти да останеш с мисълта, че не те обичам и не съм ти разкрил тайната си.

Абсолютно изненадан, седнах на цокъла. Той се приближи до мен и ускореното му дишане облъхна страната ми.

— Ето как точно се случи нещастieto с баща ми. От седмици, докато довършвах голямата сграда, баща ми бе много разстроен. Винаги си е пийвал по малко уиски, но сега започна да пие много повече от обичайното. Вкъщи избухваше, гневеше се, дори викаше, че по право сградата и целият нов комплекс трябвало да принадлежат на него.

Пое си бързо дъх, сякаш искаше да се удържи, за да не заплаче.

— В съботния следобед, когато ни заведе да ни покаже строежа, мама не искаше да ходим. На обяд той беше пил порядъчно. Но отидохме. Качени горе, той пак започна да натяква как всичко било загубено за него. После извика: „Не мога и няма да понеса това. Ще им покажа аз“. Мама разбра какво щеше да последва и се опита да го задържи, но той рязко се дръпна от нея, така скъса роклята ѝ и скочи. О, беше ужасно да видиш как се превъртя във въздуха.

Той изхлипа остро, болезнено. Свързан така с него, самият аз едва си поемах дъх.

— Разбира се, всички мислеха, че се е подхлъзнал, поне в началото. Каноникът Дингуол винаги е бил наш приятел, затова веднага отидохме при него и го попитахме дали да разкрием истината. Той ни изслуша и разбра всичко. Каза, че е по-добре да премълчим, да не правим от татко самоубиец, което щеше да бъде голям скандал за Църквата, а да му оставим онова, което той нарече милостта на съмнението. Имаше и друга причина. Татко нямаше никакви пари, не беше оставил абсолютно нищо. Имаше обаче застрахователна полица на негово име от дядо Девиган за две хиляди лири, определени за моето образование... — той се поколеба, — а при самоубийство тази полица се анулираше и въобще нищо не струваше.

В застрахователния договор е имало забранителна клауза в случай на самоубийство и Кети, абсолютно невинна, бе поела върху себе си цялото подозрение, всички укори, за да осигури образованието

на Дениъл. Сега, уви, той никога не би имал нужда от тези пари. Как се чувствах ли? Струва си да погадаете.

Истински разплакан, той ми подаде ръката си. Поех я и я задържах. Мисля, че искаше и да ме целуне, но това не бих могъл да понеса. Бих се почувствал като Юда, само че обратното — целунатия Юда.

Изведнъж от решетъчния отвор на тавана се обади високоговорител: „Всички пътници за полет 419 на «Суис еър» до Лондон, да се отправят към самолета през изход №8“.

— Бързай! — подканих го аз.

Все още се държеше за мен, докато бързахме по стълбището. Лоте бе оставила паспорта му на контролата. Взех го и се спуснахме тичешком надолу към долния салон. Чакаха ни на изход №8.

— Искаш да изтървеш самолета ли? — смъмри го Лоте.

Ръкувах се за сбогом с Джемисън и Хигинс, после трябваше да се изправа с лице срещу Девиган. Сега храброто изражение на лицето ѝ бе страшно изтъняло и аз се боях, че тя нямаше да може да го удържи. Все пак успя. Да, усилието я стапяше, износваше, просто я убиваше. Господи, сега тя изглеждаше стара, бледа, с изпито лице, отвратена от всичко. Ръкувахме се, просто за лице. Беше приготвила думите си за мен:

— Благодаря ви, доктор Керъл, за всичко, което направихте за Дениъл. — Тя потърси нещо в чантата си. — Беше ми приятно да се запозная с вас. И тъй като повече няма да се срещнем, давам ви това. Много дълго време съм го пазила за вас. — Подаде ми увито в кафява хартия пакетче. — През онази сутрин, когато си тръгнахте, за да отидете на кораба си, оставихте това в стаята ми.

С глупашки вид приех пакетчето, без да имам представа какво би могло да съдържа. После те минаха през вратата. Останах загледан след тях, докато се отдалечаваха.

— Изчакай ме! — подвикна ми Лоте през рамо.

Седнах в салона и разгледах пакетчето. Какво ли имаше в него? Адска машина? Не се чуваше тиктакане. Но самият аз не тиктаках съвсем нормално. Както и да е, какво толкова му мислиш, Керъл? Отворих го. Резултатът беше несъизмерим с очакванията. Съдържаше книга. Същата, която Дингуол ми бе подарил в деня на ръкополагането

на Франк. Тръгнал съм си без нея в онази ранна утрин, когато се бях запътил за кораба. Сложих я в джоба си.

Лоте се връщаше от изхода.

— Сега, Лорънс, какво ще кажеш за свое оправдание? Приложил си пак някой от твоите гадни трикове. Искам големи обяснения, преди да се сдушим отново.

— Няма нищо за обясняване...

— На онази нещастна жена ѝ се къса сърцето, задето те напуска. Сълзите ѝ рукнаха момента, в който влезе в самолета. И страшни, горчиви сълзи бяха...

— Не са за мен. Малкото момче е много болно.

— Все още?

— Да, все още.

— Не беше само от това. Мисля, че спиш с нея.

— Казах ти вече, онова е древна история. Мислиш ли, че спя с всяка, която ми падне? А какво ще кажеш за себе си?

— Би ли могъл да ме упрекнеш, ако го правя? Щом като ме оставяш толкова дълго сама. Но не го правя. Тази е разликата между нас. Е, както и да е. Остави това. Все още много те харесвам и сега ще сме заедно достатъчно дълго. Дежурна съм до шест часа, имаме чартърен полет от Хелзинки. Ето, вземи ключа от апартамента, иди и ме чакай там.

Взех ключа.

— Пригответи коктейлите за шест и половина. — Лоте ми дари широката си изкусителна усмивка.

Тя се отдалечи и изведнъж ме обзе трескав копнеж да изляза отвън, на откритата тераса, да наблюдавам излитането на самолета, да видя последното, останало от тях. Ала изтласках този копнеж надолу в гърдите си, там, където ме ядеше онази странна болка под ребрата, и... го задуших. Обърнах се, насочих се към изхода и си изпросих едно возене от познат автобусен шофьор на „Суис еър“. След двадесет минути ме стовариха пред апартамента на Лоте.

ГЛАВА ДЕВЕТНАДЕСЕТА

Не мога да обясня защо, но се колебаех цели пет минути, крачих напред-назад пред входа, преди да се вмъкна вътре и да запаля лампите. Изпитах облекчение поне от това, че не бях отвън на студената влажна улица с мръсен сняг, струпан по бордюрите от двете ѝ страни.

Апартаментът бе подреден, топъл и чист, както винаги. Беше ми поръчала да разбъркам коктейли за шест и половина, но се нуждаех от един веднага. Отидох до количката с напитките. Взех шепа ледени кубчета, залепнали в термосната кутия, разчупих ги и сипах направо отгоре им джина и вермута.

Ако се опитам да опиша състоянието на духа ми, може и да не ми повярвате. Вярно че сега всичките ми неприятности бяха отминали и аз бях свободен и волен като птичка във въздуха. При все това бях потънал в най-тежката депресия, която някога ме е налягала. Начинът, по който си бях изградил лъжеобвинението срещу Девиган и напълно погрешно я бях оценил и експедирал набързо като щайга бракувана стока, беше нещо, което щеше да ми бъде трудно да изживея. За пръв път от много, много години изпитвах угризения, утежнени още повече от мисълта, че направо бях дошъл тук, за да се отъркалям в леглото с тази сексуална шведска палавница със сладкия, меден поглед. Не, не, поспри, момчето ми, много далеч отиваш. Стегни се, Керъл, имаш нужда да се поотпуснеш, да се поразвлечеш, да вкусиш малко от сладостта на живота. Какъв смисъл има да се тормозиш за нещо, вече потънало в миналото. Щастливо се измъкна от една направо отвратителна ситуация. Пък и какво друго би могъл да сториш? Да наемеш някой от самолетите на Лоте, да ги настигнеш във въздуха и да им кажеш съжалявам, моля ви, нека се целунем и бъдем добри приятели? Забрави това!

Както си седях и отпивах от питието си, напипах издутината в страничния джоб на сакото си. Книгата на Дингуол — „Събрани стихотворения от Франсис Томсън“. Смътно си я спомнях — хубаво

томче в зелена кожена подвързия. Страниците бяха малко нечетливи от годините, типичната училищна награда за семинаристите. Погледнах часовника си. Имах да чакам още почти час и за да се разсея, потърсих стихотворението, което „Макиавели“ бе отбелязал за мен. Така мислех сега за Дингуол, потулващ самоубийството, защото — „целта оправдава средствата“. Намерих стихотворението с помощта на иконката, която той използваше за отбелязване на страниците — беше я избрал специално, много я харесвах някога, в ранните ми години. Заглавието, което вече бях забравил, бе „Небесната хрътка“.

Хвърлих повърхностен поглед върху първите няколко реда:

*Бяха от Него през нощите и дните,
Бяха от Него през сводовете на годините,
Бяха от Него по пътищата лабиринти,
На разума си и в мъглата на сълзите,
Крих се от Него и в несекващ смях,
Бързах подир съзрени далеч надежди,
А профучавах стремглаво надолу
Към титаничния мрак на бездна от страх
Далеч от онез силни Стъпки, които ме
следваха, следваха, следваха.*

Прекъснах рязко четенето и изведнъж в съзнанието ми изплува споменът за празната църква след ръкополагането на Франк, където бях седнал и прочел цялото стихотворение. Напълно бях забравил за случая и сега взех книгата и започнах отново, по-бавно да чета. Колкото повече навлизах в нея, толкова по-силно ми се искаше да я оставя. Не беше любимият ми литературен жанр, и по-специално — днес. Ако някога съм бивал в понижено настроение, сега потъвах още по-дълбоко. Ала нещо ме караше да продължа четенето и когато свърших, така си останах там, абсолютно неподвижен, поразен и пленен от красотата и мистерията на прочетеното.

Сега ми стана ясен произходът на онази фобия, която от време на време ме тормозеше, мистериозното, неуморимо преследване, от което не можех да избягам. Сам в празната църква, много по-възприемчив от настоящия момент, набързо бях преминал с поглед по редовете на

стихотворението, но без видим ефект, просто за да убия времето, едва съзнаващ смисъла им. Умът ми бе изпълнен с други проблеми, но подсъзнанието ми е схванало смисъла им и е заровило дълбоко в себе си темата за грешника, безспирно преследван от Богочовека по пътищата — лабиринти на живота.

Символът на Хрътката като знак на Избавлението също пасваше на място. Да, можех да осмисля разумно цялото стихотворение, но това никак не ми помагаше. Не изглеждаше да е пълният отговор, тъй като аз се чувствах *„свършено беззащитен. Омърсен, овалян сред праха на годините, затрупали мъртвата, осакатена младост“*.

Бях оставил недопито половината си питие. Смесено набързо, то не ми помогна с нищо. Никога не може да се поправи лош коктейл, като му се добави джин. Нуждаех се от друг, пресен и силен. Изправих се бавно, минах през спалнята, влязох в банята и излях чашата си. Като се връщах, напълно погълнат от мислите си, все още чувствайки се *„измежду всички човеци изваян от най-мръсната глина“*, мерна ми се крайчецът на вратовръзка, показващ се над ръба на едно затворено чекмедже в спретнатия малък шведски скрин на Лоте. Помислих си разсеяно, че трябва да е моя. Една от двете, които неотдавна си бях купил от магазина на Гридер. Изтеглих чекмеджето.

Не беше моята вратовръзка. Въпреки стремежа ми към висшето общество, не можех да си позволя да нося вратовръзките на Контес Мара, а двете връзки бяха красиво маркирани с коронката и инициалите „КМ“. В чекмеджето имаше и две суперскъпи копринени ризи, свежо изпрани, много шик, ръчна изработка, с избродиран монограм „С. де В.“ и малко етикетче на яката: „БРИОНИ, РИМ“.

Стоях втрещен и разглеждах тези луксозни вещи като клептоман в универсален магазин. Май че това „де“ ме беше заинтригувало. Бивах, разбира се, понякога доста подозрителен към Лоте, но същевременно винаги се ласкаех от мисълта, че за момента съм единственият ѝ партньор в леглото. Жалко.

Затворих чекмеджето и пристъпих към вградения гардероб. Беше пълен с хубави дрехи, излъчващи аромата ѝ, вероятно, съобразих сега, купени от С. де В. Както и да е, накрая една закачалка ми предостави недвусмислено, макар и нараняващо ме сведение: сив мъжки костюм на тънки райета от най-високо качество. Вулгарно любопитство ме накара да се самонараня още повече. Погледнах етикета на вътрешния

джоб. Я виж ти: „Д. КАРАЧЕНИ, ВИА БОНКОМПАНИ 21, РИМ“ — най-добрият шивач в Италия, а вероятно и в Европа. С. де В. трябваше да е най-малко принц или поне мръсен спекулант. Винаги си бях обещавал, че ако някога ми паднеха истински пари и отидех в Рим да посетя папата, бих си ушил костюм при Карачени. Сега видях точно същия костюм. Уви, не беше мой.

Бутнах вратата на гардероба и се върнах във всекидневната. Сега си направих истински здрава напитка, като капнах съвсем малко картини върху джина, и я излях направо в гърлото си. Разбърках си още едно от същото, взех чашата в ръка и седнах. Още не бях отпил и глътка, когато чух превъртането на ключа в секретната брава. Колко ли ключа имаше, запитах се, докато Лоте се втурваше в стаята.

— Е, хубава работа — спря се тя. — Гостът си пийва, преди да е дошла домакинята.

— Сега ти не си домакиня, а посрещачка от VIP на много важни персони.

— Не бъди толкова умен, защото мога да бъда и по-строга с теб. По-трудно ще ти бъде простено.

— Простено какво?

— Ще чуеш.

Тя се приближи, хвърли на кушетката униформеното кепе и чантата си с презрамка; седна, показвайки, както обикновено, хубавите си дълги крака. Ала тази вечер те не ме впечатлиха.

— Сега ми налей едно, преди да се изкъпя и преоблека.

Налях в чашата й воднистите останки от стъкления смесител.

— Да — тя отпи и направи гримаса, — трябва да знам повече за твоята жена Девиган. Въпреки че не мога да повярвам, че си спал с нея.

— А защо не можеш да повярваш? — Не исках да знам защо, само исках да я подразня.

— Защото, макар и да е ясно, че е лудо влюбена в теб, тя е толкова непривлекателна. Не жена, а малка торба.

— Тя не е влюбена в никого. И не е торба.

— Грешиш. До уши е хлътнала по теб. Колкото до вида й, много е износена. Не забелязваш ли бръчките под очите й?

— Бедната жена е имала труден живот. — Нелогично, но по някакви необясними причини започвах да се дразня от това охулване

на Девиган. — Особено напоследък. Все пак може би ще ти е интересно да узнаеш, че на твоите години тя беше дяволски по-добре сложена и по-добре облечена от теб.

— Благодаря за комплимента, мой шотландски джентълмен. — Лицето и шията ѝ ярко почервенияха. Най-лошото при тези блондинки е, че когато се изчервят, придобиват суров и недоद्याлан вид, като дъщерята на касапина, с оксигенираната коса. — Но да си дойдем на думата. Изневери ли ми с тази жена?

— Ревнуваш ли? — Да я навивам, ми доставяше болестно удоволствование.

— Ако имаш желанието да ме разбереш — тя присви устни и ме погледна право в очите, — не съм толкова банално проста, че да изпитвам ревност, но съм привързана към теб и болезнено изживявам мисълта, че можеш да се любиш с друга извън привилегията, която ти дава моето легло.

— Тъй че ме цениш само там... в това светилище?

— А не би ли трябвало? — Сега тя губеше самообладание, иначе не би говорила толкова открито. — То е нещо, в което си много добър, най-добрият, когото съм познавала. И после, когато не си такъв, какъвто си тази вечер, ти наистина си приятен мъж, много забавен с лъжите и шегите си, с които ме размиваш. Както и да е, сега искам да узная истината. Защо спа с мисис Девиган?

Погледнах я право в очите.

— А ти защо спа със С. де В.?

Всичката кръв се отдръпна от кожата ѝ. Сега вече не беше блондинка. По-скоро албиноска. Последва дълга пауза. Тя облиза устните си.

— Кой ти е говорил за него? Шварц ли?

Поклатих глава.

Тя пак се опита да разбере с горчивина в гласа:

— Някой друг от моите „добри приятели“ от аерогарата?

Не отговорих нищо и тя продължи:

— Той е просто приятел. Много изтъкнат възрастен, доста стар всъщност, италиански джентълмен.

— Не толкова стар, щом сменя ризите си в спалнята ти.

— О, така ли? Ти си подъл, долен шпионин.

— Да, долен съм. И тази вечер не мисля да се преструвам, че съм нещо друго.

Тя направи опит да се овладее:

— Хайде, нека забравим за това, Лорънс. Ти сгреши. Сгреших и аз. Така че две грешки правят нещо правилно.

— Само в Швеция — казах аз и се изправих. — Отивам си и няма да се върна.

— Недей... ще приготвя малка вечеря... пак ще се гушкаме заедно... както винаги. — Тя протегна ръката си. Опитваше се да се усмихне и ми се предлагаше. — Какво ти става, Лорънс? Винаги си ми казвал, че за мен имаш по две от всичко.

— Е, сега имам по едно от нищо. — Знаех, че сечах клона, на който седях, но това трябваше да излезе от мен, за да ми олекне поне малко.

Тя сякаш бе онемяла от яд и, мисля, срам. После, докато излизах през вратата, извика:

— И да не си посмял да се върнеш някога!

Подминах асансьора и се спуснах надолу по стълбището тъкмо навреме, за да взема едно такси, от което слизаше пътник. Искрах това да беше С. де В., но не бе той. Хвърлих се на задната седалка и казах: „Централната гара, Цюрих“. Адски бях ядосан на себе си, така както и тя на мен. Съзнавах напълно, че бях изпортил всичко през този ден, че бях повален на ринга. Сега само раздавах безпомощно хилави удари от пода, опитвайки се някак да компенсирам, да се измъкна от бъркотията в самия мен и преди всичко, умирах за още едно отчайващо нужно питие.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТА

На гарата се разплатих с шофьора и отидох право в бюрото за Auskunft^[1]. Имах смътни спомени, че около седем часа тръгваше влак за Коар. Проверих набързо червените цифри за бързите влакове, но само за да установя, че нужният ми вечерен експрес се движеше само в съботни дни. Но в колоната Abfahrt^[2] с черни цифри, за обикновените, пътнически влакове, съзрях, че имаше влак в 7:15. Часовникът показваше 7:13. Необходимо ми беше да се подкрепя и аз знаех какво би ми помогнало. Имах едва две минути, колкото да отскоча до бюфета, да купя бутилка водка и да профуча през изхода на перон 9, преди вратата да се затвори автоматично.

Влакът положително не беше „де лукс“, а локален влак — най-евтиният и бавен начин за пътуване в Швейцария, което, разбира се, изключваше възможността да има в състава си Speisewagen^[3]. Беше почти празен. Кой би пожелал да пътува за Коар по това време на годината и в този нощен час? Докато пълзахме през предградията на Цюрих, заваля сняг на големи парцали, които се носеха във въздуха, пожълтели от неоновото осветление на мръсните запустели улици. Потреперих, спуснах транспаранта на прозореца в голото купе и без надежда, но точно против правилника, обърнах ръчката за отоплението на няколко деления. Не чух щракане. Очертаваше се дълго, тъжно и студено пътуване. Все пак с похвална за Керъл предвидливост се бях сдобил със средството да се анестезирам против болезненото чувство на провал и отвращение от себе си, отприщено у мен през този следобед. Свих се в един ъгъл на твърдата дървена пейка, вдигнах яката на балтона си и започнах да разглеждам бутилката.

Етикетът бе написан на немски:

ПРЕВЪЗХОДНА СЛОВЕНСКА ВОДКА

СПЕЦИАЛНО ЗА ЕКСПОРТ

ТАЗИ ЧИСТА ВОДКА Е ПРИГОТВЕНА ПО
ОРИГИНАЛНА СЛОВЕНСКА РЕЦЕПТА ИЗЦЯЛО ОТ
РЪЖ И РЪЖЕН МАЛЦ, А НЕ КАКТО ПО-НИЗШИТЕ
СОРТОВЕ, ПРОИЗВЕДЕНИ ОТ КАРТОФИ И
ЦАРЕВИЦА.

Може да се има доверие на швейцарците, че ще внесат най-доброто. Двама селяни минаха покрай мен, запътили се към по-предния вагон. Мушнах бутилката в джоба на балтона си. И така, Керъл, помислих си мрачно, сега имаш джоб, пълен с ръж^[4], следва естествено след твоите бръщолевения на малолетен, и надявам се, че тази ръж ще утоли глада ти. Време беше да опитам, защото сега бях съвсем сам.

Като умерен или най-малкото предпазлив пияч, повече или по-малко не бях привикнал към якото пиене. Това е алибито, което си създавам, също като чудодейния вятър на вдовицата Девиган, за да се оправдая за последвалите събития в онази невъобразима Валпургиева нощ. Извадих мярката ръж от джоба си. Нямах чаша и това ме принуждаваше да пия направо от бутилката — трудна техника при това късо, тумбесто гърло. Задавих се и се закашлях. Все пак успях да опъна добър гълток, който ме затопли отвътре, но за момента не донесе облекчение на терзанията ми, които по-скоро се усилиха от откритието, че словенците действително бяха отбелязали голям успех не само в чистотата, но и в силата на питието. Тази течност трябва да беше над двеста градуса и вероятно щеше да разтвори черния ми дроб без утайки.

А нима не заслужавах да страдам? Нима не бях кучи син, Гадаренска свиня^[5], разлагащо се, вонящо копеле, шибан глупак, който, като капак на всичко, чете проклетото, хубаво стихотворение. Всичко беше магия на Дингуол, разбира се. Вероятно той беше отслужил цяла Новена^[6], за да отложи действието, така че да улучи целта и да ме порази точно в психологичния момент, когато бях най-уязвим. Прииска ми се да тегля една здрава ругатня на стария комбинатор, но не, това никога не бих могъл да направя, особено след като бях започнал да се изпълвам с повече надежда след поредния

гълток от бутилката. Керъл, рекох си, не се отчайвай, преди разсъмване винаги е най-тъмно.

Окуражен така, опънах си яко за трети път, вече по-умело и с положителни резултати. Тази водка може и да не беше здравословна, ала в нея имаше сила и тласък откъм Желязната завеса. Моралът на стария Керъл започна да укрепва, кръвта запулсира бясно, духът се надигна. Да, можех да се съвзема, да се стегна като свестен човек, да забравя всичко, да залича от ума си цялата сложна бъркотия и да се подготвя за бъдещето. Животът беше изпълнен с грешки, всеки ги правеше, защо трябваше аз да съм изключение от правилото? Всички бяхме грешници, човечеството беше податливо на изкушения. Защо да се потапям в лицемерен траур, защо да лея крокодилски сълзи? Няма полза да се плаче за счупена стомна. Единственото разумно поведение беше да се изтрие плочата и да се почне на чисто.

Влакът бавно се мъкнеше през снежната мрачина, оставяйки долината зад себе си, изкачваше се все по-високо към планините, като спираше на безброй малки гари. Продължавах да прилагам вътрешно ръжта от джоба си, като постигнах не само лично оправдание, но и едно състояние на физическа и душевна еуфория, в която всичките ми дарби и способности се бяха разгорели до почти ненормална активност. За това повишено настроение настоящето ми положение в празния вагон не предлагаше нито размах, нито възможност за изява. Разговорът ми с кондуктора, който ме изгледа странно и набързо продупчи билета ми, излезе ялов. Да запея песен при тези обстоятелства, щеше да бъде посегателство към добрия вкус. Вместо това със затворени очи, като се полюлявах едновременно с движението на влака, мислено си представих поредица брилянтни сцени, оправдаващи положението ми. Най-забавната от тях беше в един съд, свикан специално по моя молба във Ватикана, с благословията на Папата. Там успешно обвиних Дингуол в злоупотреба със служебното си положение. За голямо забавление на Негово Светейшество, Дингуол се беше явил пред съда в шотландска пола. Какво, попитах себе си ухилен, е злоупотреба? Както и да е, наистина обичах този стар шотландец.

Два часа по-късно се запрепъвах по пустия перон на гара Шлевалд, оставил празната бутилка на етажерката за шапки във вагона като свидетелство за произхода ѝ.

Все едно че се носех във въздуха, ала все пак с пресметливо и повишено възприемане на собствената ми персона, заобикалящата ме среда и състоянието ми. Последното ме убеди (след грижливо разучаване на гаровия часовник, който при още по-внимателно изследване се оказа, че сочи единайсет и деветнайсет минути), че щеше да бъде неразумно да се представя веднага на добрата матрона. Преди срещата беше препоръчителен един период на охлаждане и поривът на арктическият вятър, зареден с ледени снежинки, който помете пустия перон, ме накара да потрепера предварително. Явно в мое отсъствие се беше разразила снежна буря. Къде бих намерил храна и подслон? Докато преплавах през селото, чувство, за което допринесе и дълбокият мокър сняг, сетих се за кафе, но трябваше да призная, че Еделман бе затворен. Да, по дяволите, всичко сега трябва да е затворено и със спуснати кепенци по мъдрият швейцарски обичай, освен „Пиперената мелничка“. То беше заведение, което неофициално никога не затваряше. Ала там несъмнено би трябвало да пия още и което бе по-смуцаващо, да ме налегнат спомените за шахматния мач. Онзи мач, младият участник в него и майка му отсега нататък трябваше завинаги да бъдат заличени от скрижалите на паметта ми.

Налагаше се да поема риск поради възможността Хулда да бъде будна и да ме очаква. Но дори и да ме чакаше, всичко щях да уредя така, че да я задоволи напълно. С това наум, заизкачвах нагорницето към главната улица на селото.

Хълмът беше стръмен, газех до глезените в мокър, кишав сняг, а където вятърът бе навял преспи отпреди, често затъвах до колене. Вятърът, понесъл ледени снежинки, ме шибаше право в зъбите, сякаш искаше да ги избие и натика в гърлото ми. Когато така или иначе достигнах докъм средата на пътя, за моя огромна изненада открих, че едва можех да си поема дъх и всъщност се бях подпрял удобно на една ограда. Това, че оградата принадлежеше на църквата, ми се стори достатъчно забавно, но още повече ми стана смешно като проумях, че тъкмо тази постройка ще ми предостави подслона и отмората, от които се нуждаех, преди да продължа по стръмния склон към „Мейбел“.

Църквата, отворена както обикновено, ме прие в мрака и тишината си, когато се намъкнах в нея, въодушевен от чувството, че участвах в шегата на века.

Затърсих се, естествено, към предната скамейка. Отърсих от себе си мокрия сняг и седнах. Не че мокротото ми пречеше с нещо. Напротив, то ми носеше усещане за топлина и пара, усещане, че съм в сауна, което погъделичка фантазията ми — вземах парна баня в тази тъмна, приласкала ме в себе си църква. Не, не беше съвсем тъмна, защото изведнъж пред мене видях да припламва като око малка червена светлина. Палеха едно кандило под барелефа на стената. Не беше нещо повече от червена стъклена чаша с олио и горящ фитил, но все пак пръскаше светлина и аз знаех, че както обикновено той ме наблюдаваше. Ала тази нощ нищо не би могло да ме разтревожи. Имах отговора на онази идиотска фобия, фактически имах отговорите на всички въпроси и ситуацията изведнъж ми се стори толкова забавна, че избухнах в силен смях и възкликнах:

— Не очакваше да ме видиш тук, нали?

Отговор, естествено, не последва и това ме подразни. Отпуснах гласа си и отговорих вместо Него:

— Наистина не те очаквах, доктор Керъл. — Гласът ми прозвуча ясно със слабо ехо от твърдата гранитна стена. — Както знаеш вече, следях те от години, без особен успех, но сега съм много доволен да те видя.

Отново избухнах в смях. Тук щеше да ми бъде забавно. Извих се, вдигнах краката си върху скамейката и отвърнах на комплимента.

— Не говориш сериозно. Просто си учтив. Боя се, че Те безпокоя.

Пак си отпуснах гласа:

— Нямам нищо против да бъда обезпокоен. Нощта тук е дълга, а аз съм сам със Себе си.

Диалогът ме забавляваше, исках той да продължи. Така и стана.

АЗ: — Искаш да кажеш, че никой не надзърта при Теб през цялата нощ?

БОГОЧОВЕКЪТ: — Да, отец Зобронски надниква понякога. Той има туберкулоза, знаеш, и кашлицата не му дава да заспи, отбива се да си каже по някоя дума с Мен.

АЗ: — Това развлича ли те?

БОГОЧОВЕКЪТ: — Развлича ме! Но, разбира се, няма да е още за дълго при Мен, защото е записан за пътуване догодина.

АЗ: — Местят го в друга църква ли?

БОГОЧОВЕКЪТ: — Не, ще го погребат. На девети октомври.

Пак добре се посмях, ала не съвсем от сърце. Защо точно на тази дата? Това нещо, изглежда, се изплъзваше от контрол.

АЗ: — Лесно е да познаеш, той вероятно има голяма каверна в единия от дробовете си.

БОГОЧОВЕКЪТ: — И в двата, докторе.

Сега Той отиваше твърде далеч и трябваше да Го поспра малко.

АЗ: — Моля Те, хайде да не се правим на всезнаещи. Нямам желание да Те обиждам, но все пак Ти си... Ти си само една декорация на онази стена.

БОГОЧОВЕКЪТ: — Колко си прав, скъпи Керъл, и много искам да не Ме бяха лепвали върху стената на тази малка, празна църквица. Естествено, радвам се на децата и на добрата част от твоята особа в редките случаи, когато си тук. Ала както се досещаш, често се чувствам крайно самотен и наистина не си струва.

АЗ: — Би предпочел някоя от по-големите градски църкви ли?

БОГОЧОВЕКЪТ: — Да, църква, в която бих срещнал някои от по-големите грешници, а не просто дребните отсевки от мелницата на греха, като теб, доктор Керъл.

Аз ли казах това? Както и датата, то се беше изплъзнало тъй лесно от устата ми и съвсем необмислено, че ме ядоса. Едва Го виждах, но хвърлих оскърбен поглед към Него.

АЗ: — Прощавай, но трябва ли да си отправяме лични нападки? Разбира се, зная, че винаги си ми имал зъб.

БОГОЧОВЕКЪТ: — На много погрешен път си, скъпи ми Керъл. Когато беше млад, Аз ти бях много предан. Вярвам, че и ти поне малко Ме тачеше.

АЗ: — Предполагам. (Измъкна го насила от мен.)

БОГОЧОВЕКЪТ: — Не се страхуваше да Ме погледнеш в очите. Не се опитваше да Ме отбягваш, както правиш сега.

Не казах нищо. Когато започнах тази шега, не бях очаквал, че тя щеше да се изроди в такава дисекция на характера ми. Но тъй или иначе тя продължаваше.

БОГОЧОВЕКЪТ: — Наистина в някои случаи много се гордеех с теб. Може би помниш похвалното си държание, когато те арестуваха, задето помогна на онова нещастно момиче?

Керъл ли каза това? Разбира се, глупако. Не си въобразявай, че разговаряш с Бога. Запален си от ръжената водка и сам си отговаряш на въпросите. При все това всичко беше дяволски странно и аз усетих неприятно настръхване по кожата си, когато Той продължи:

— Ала, когато започна да хайлазуваш и кръшкаш в достойната си професия, вместо да я практикуваш с търпение и човечност, започнах да губя вяра в теб.

АЗ: — И въпреки това продължи да ме преследваш? (Не трябваше да се предавам.)

БОГОЧОВЕКЪТ: — Да, Аз рядко изоставям дори най-безнадеждните случаи, а, разбира се, по рождение и възпитание ти си раздвоена личност.

Тук ме хвана натясно — трябваше да призная.

АЗ — Да.

БОГОЧОВЕКЪТ: — Тъй че винаги съществуваше вероятността твоята по-добра страна да надвие по-лошата.

АЗ: — По-лошата! (Размърдах се на скамейката. Започвах да се нервирам.)

БОГОЧОВЕКЪТ: — О, не съм чак толкова против лъжите ти, често те са твърде забавни. Бих могъл да подмина дори и твоите любовни похождения, за нещастие ти не си особен красавец, но имаш силен сексапил, който кара много жени да искат да спят с теб, а тези, които не успяват, искат да ти бъдат майки, като твоята добра матрона.

Това ми натриваше носа, прозвуча като отмъщение — помислих си за всичките ми техники на ухаждане, за усилията ми да създам интимна атмосфера, за грамофонните плочи, които бях купил и просвирил. Той ми нямаше доверие за нищо. Канех се да Му посоча това, когато изведнъж вметна с режещ глас:

— Най-голям ефект постигаше с Четвърта симфония на Брамс, нали? Размекваща и успокояваща музика. Последвана от „Танц със саби“. Див и възбуждащ! Какъв умен, дребен грешник си станал, а, Керъл?

Дъхът ми секна. Беше ли възможно? Той... не, това би могло да бъде само едната страна на личността ми, бореца се с другата. Опитах се да се защита пред Него.

— Не можеш ли да ми повярваш, че съм влюбен?

— Обич?! Ти не си в състояние да проумееш дори най-слабия проблясък от значението на тази дума.

И продължи да меле:

— Не, Керъл. Онова, което не мога да ти простя, е почти пълната ти безотговорност, липсата на милосърдие и великодушие у теб, нехайното ти безразличие към онези, на които сериозно си навредил.

Гласът — дали Негов или моят собствен, бях твърде разтревожен, за да различа — бе загубил спокойната си логика и сега звучеше твърдо:

— Това е, Керъл, което те доведе до края на силите ти и ако не се поправиш, предупреждавам те с цялата си тежест, ти ще си невъзвратно загубен.

— Загубен?

Слабият ми глас ли беше това, или просто ехото? В мен се задълбочи ужасното подозрение, че ако все още аз бях говорителят, Той влагаше думите в устата ми.

— Да, загубен, Керъл. Ще ти спестя моралните изводи от тази дума. Но дори и в материалния смисъл ти ще бъдеш загубен. Дотук, с бодрия дух, с природната ти жизненост и остатъците от предишното ти обучение, ти, по собствените ти думи, се беше измъквал от трудностите. Това няма да продължи, Керъл. Без контрол и непосредствено съперничество в професията, когато ти е позволено всичко, ти неизбежно ще се корумпираш и провалиш като лекар. Ще станеш себичен, мързелив, безполезен човек, плаващ по течението, а по-късно — прецъфтял донжуан на средна възраст, похабен, отегчен и преситен от собствените си пороци, измъчван от спомени за пропиленни възможности и от съзнанието, че си пропаднал човек.

Исках да Му отговоря. Опитвах се. Не можах! А в последвалата тишина изведнъж ми стана страшно. От известно време вече словенската напитка не ме поддържаше толкова добре, а по-вредните ѝ съставки вземаха своето от вътрешностите ми. Чувствах се слаб, болен и безпомощен. Изведнъж в ужасната тишина осъзнах, че съм откъснат от света. Затрупан от снега, в студена и страховита изолация, като в гроб. Бяхме свършено сами. Бяхме? Ние? Нима започвах да се побърквам? Обля ме нова вълна на страх, когато гласът се обади:

— Слушаш ли ме още, Керъл? Убедих ли те? Или да продължавам?

Трябваше да сложа край на това или то щеше да ми сложи края. Насилих се да погледна към Богочовека и извиках:

— Престани, за Бога, ако наистина това си Ти. А ако съм аз, накарай ме да замлъкна.

Още преди ехото да заглъхне, се разнесе звук сякаш от отваряне на врата, облъхна ме силно въздушно течение и изведнъж слабата светлинка угасна. Мракът, който настана, ме сграбчи в лапите си и ме задържа като хванат в капан, отвъд времето и пространството, с извънземни и недосегаеми измерения. Искях да стана и да се втурна навън в неистов опит да избягам. Не можех! Крайниците ми отказваха да се движат. Тогава тишината в бездънната тъма се наруши от бавни стъпки, които приближаваха към мен. Смръзнал се от ужас, отново се озовах на онази безименна улица. По-близо, по-близо. Това беше краят на преследването. Опитах се да извикам, но звук не се получи. Изплашен до смърт, чаках каквото имаше да става.

Малък кръг светлина обля лицето ми. Зобронски се беше надвесил над мен с малко фенерче.

— Доктор Керъл... вие сте болен.

— Пазете се! — изграчих аз. — Ще бъда.

С известен напън се разделих със Словения — нямаше с какво друго, тъй като не бях ял нищо от сутринта.

— Съжалявам — успях да издумам задъхан. — И то по пода на църквата ви. Ще го почистя.

— Не, не. Сутринта ще почистя. Винаги съм на крак много преди литургията. Но... вие трябва да дойдете с мен, ще ви направя кафе.

Кафе. Не би могъл да не усети миризмата на чистия алкохол. Оставих го да ме хване за ръка и да ме поведе през ризницата. Имах нужда да бъда воден, сякаш краката ми не бяха моите. Като на филм със забавено движение стигнахме до неговата стая. Знаех, че беше беден: евтина кушетка, дървена маса, два корави стола и едно разпятие.

— Желаете ли да полегнете?

Поклатих глава и седнах на един от столовете.

Той все още ме гледаше изпитателно и загрижено.

— Потърсихте подслон. За тялото, но и за душата.

Трябваше да споделя с някого, да разкажа за преживяното. Все още далеч не бях на себе си. Разказах му всичко и накрая пак го

потвърдих.

— Поговорихме си с Него, един с друг, както сега говоря с вас. Той само сложи ръка на рамото ми и рече:

— Първо... кафето ви.

Излезе. Все още се чувствах като току-що вдигнат от пода, но неизнесен от ринга. Зобронски беше някъде в съседната стая. Чух го да кашля продължително, търпеливо. Това е голямата единична каверна, помислих си. Не, при такава кашлица трябва да е двойна. Той се върна с каничка кафе. Помислих си: „Така трябва да го пият в полските семинарии и това сигурно ще е същото Ersatz^[7] кафе.“ Ала за моя изненада — беше добро, истинско и аз смънках това заедно с моите благодарности.

— Моят голям лукс — каза той. — Подарък от добрия Еделман.

Пауза. Какво ли още ме очакваше?

— Чувствате ли се по-добре?

— Да, благодаря ви, отче — казах дори.

Пак пауза. Той седна на другия стол.

— Сине мой — започна и продължи бавно на правилен училищен английски, — аз не съм онзи, който ще омаловажи или отрече чудесата, но отговорът на вашето... вашето болезнено изживяване е много прост. Имали сте диалог със собствената си съвест. — Той помълча, за да потисне нов пристъп на кашлицата си. — Страшно и чудесно нещо е католическата съвест особено когато се е зародила у нас още от ранна възраст. Никога няма да можете да избягате от нея. Дори вероотстъпниците не могат да я загубят съвсем, ето защо вероотстъпникът винаги е нещастно същество. И тази нощ, когато вие бяхте... — той се поколеба, — свръхстимулиран, освободен от обичайните си задръжки, съвестта ви надделя. Обикновено ние изследваме съвестта си. А тази нощ обратно — вашата съвест ви разследва и съди.

Мълчах. Обясненията му изглеждаха логични, ала той ми отнемаше драматизма, сензацията. Не, не съвсем. Не бих могъл да повдигна въпроса за онази фатална дата, девети октомври, но това ми помогна да остана на собствената си позиция.

— А сега, сине мой — каза той многозначително, — вижда се, че сте в тревога. Моля ви, направете ми честта да се изповядате.

Общо взето, бях омекнал. Не бях вече Керъл, бях мокър парцал, прекаран през изстисквачката и още влажен, окачен да съхне. Наведен напред, с ръце на масата, му разказах всичко. Много имаше за разказване и той ме изслуша в пълно мълчание.

— Сега — рече той — ще ви дам опрощение.

— Искате да коленича?

— Не, вие още не сте добре. Аз ще коленича до вас.

Не бих могъл да го спра. Затворих очи, докато той мърмореше думи. Не можех да се изсмея на всичко това, а ако ви е интересно да знаете, и не исках.

Зобронски се изправи, изви се встрани от мен и дълго кашля — беше удържал кашлицата си.

— Сега ще телефонирам на вашата добра матрона да докара колата.

— Тя не е добър шофьор — предупредих го. — Дори и да успее да я докара, никога няма да може да я върне обратно.

— Тогава аз ще ви откарам.

Отиде да телефонира. Отне му известно време. Може би бурята беше съборила жиците. Не, сега говореше с матроната и макар че бях загубил представа за времето, тя, изглежда, пристигна с изненадваща бързина. Не си разменихме и дума, преди да се настаним на задната седалка на опела. Исках да карам колата, но знаех, че е безнадеждно. Главата ми се цепеше от болки. Зобронски настоя да седне зад волана.

— О, колко невярно съм ви оценила — напяваше монотонно Хулда във врата ми. — За толкова дълго да седя и чакам, мислейки вие на някое лошо място в Цюрих. А през всичкото време вие, болен, правите подслон в църквата, и молитви също, както разбирам. — Тя сложи ръката си около раменете ми. — Сега всичко е по-добре между нас, *mein lieber Herr Doktor*, и когато скоро ви направя здрав, ние винаги работим *mit grosser Freundschaft*^[8].

Зобронски успя най-сетне да се добере до „Мейбел“, макар че на два пъти почти ни килна в канавката. Хулда настоя той да се върне в църквата с колата. После, все още обгърнала ме майчински, ме отведе в моята стая.

— Малко хубава, гореща супа, *lieber Herr Doktor*, и после във вашето топло легло...

Накрая всичко беше проработило добре за мен. Майчинският инстинкт се беше пробудил у нея и аз можех да се възползвам от това. Отново наставаха щастливи дни в „Мейбел“.

[1] Сведение, справка (нем.). — Б.пр. ↑

[2] Тръгване (нем.). — Б.пр. ↑

[3] Вагон-ресторант (нем.). — Б.пр. ↑

[4] Кронин заимства заглавието на романа от детска песничка, послужила и за мото в началото. — Б.пр. ↑

[5] Гадаренските свине се втурнали в езерото и се издавили, след като били обладани от бесове, според Евангелието на Лука (8:26). — Б.пр. ↑

[6] Молитви или богослужения, изпълнени в девет последователни дни. — Б.пр. ↑

[7] Заместител (нем.). — Б.пр. ↑

[8] С най-голямо приятелство (нем.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА

Слязох от досадния влак, въвн от мръсното купе, все още пълно с тунелен дим от по-долното равнище железопътни линии, и заслизах по стълбището на гарата под звуците на музиката, която се чуваше наоколо.

Дали градската духовна музика не бе дошла да ме посрещне? Нищо не звучи толкова гостоприемно и ободряващо, както един безгрижен марш от Суса^[1]. Ала от дайрета и един хармониум на колела към мен се носеше музиката на момичетата от Армията на спасението^[2]. Бяха застанали в кръг под влажните сводове на горната платформа, докато едно бездомно куче с нос, протегнат към небето, започна сдържано да им приглася. Спомних си, че жените от Армията на спасението или алилуйките, както ги наричаха на подбив, тръгваха рано в съботните следобеди, преминаваха през центъра и пристигаха на Маркет Скуеър точно в часа, в който отваряха кръчмите. Освен тази група, нямаше никой под капещите сводове, ако не се броеше и един самотен носач. Никаква следа от такси. Пуснах чантата си на земята и се обърнах към него:

— Има ли някакъв шанс да намеря такси?

Облегнат на един стълб, с фас между палеца и показалеца си, той беше изцяло зает с опита да извлече и последната капка никотин от фаса. Изхрачи се, преди да ми отговори:

— Всички са на футболен мач.

— Няма ли възможност да позвъня на Хендерсънови?

— Затворени са в събота следобед.

Подръпнах пак струните на паметта си.

— Ами Маклокълънови?

— Там сега е погребално бюро.

— Май ще трябва да повървя, а?

— Ти го каза, брат ми.

Този братски поздрав, макар и да напомняше с нещо за влиянието на Холивуд, изказан на фона на внезапното кресчендо на

дайретата и протяжния кучешки вой, бе в най-малка степен окуражаващ. Благодарих му вежливо, взех чантата си и тръгнах. Със зле прикрито недоверие носачът проследи с поглед как се отдалечавам.

Отвън, на откритото пространство, валеше дъжд, но според местните стандарти — нищо повече от шотландска мъгла. В чантата си имах книги, вследствие на което тя не беше никак лека, а бях уморен след дългия нощен полет. Защо, питах се, гадната ми съдба ме подреди да мъкна багажа си пеш в този сив, малък град, където вече личаха белезите на отвратителното модерно строителство. То щеше да унищожи самобитния характер, който градчето притежаваше някога. Старата академия с хубавите си старинни кули-близнаци сега беше заместена от магазини и офиси, побрани в сграда от стъкло и стомана, в която няколкото работещи извънредно чиновници се движеха бавно като тъжни морски чудовища, затворени в аквариум. А философският клуб с колоните си в джорджиански^[3] стил, в който дядо ми бе членувал, не красеше повече мрачната улица. Вместо него съперничещи си представители на тази или онази верига магазини бяха окачили бляскави реклами, които дразнеха погледа.

Колко по-различна щеше да бъде повторната ми поява върху тази безрадостна сцена, ако някое любезно сърце се беше сетило да издигне триумфална арка, украсена с гирлянди и серпантини и обкичена с изкуствени рози.

Но кой ли знаеше за завръщането ми? Дядо и баба, последните Брюсовци, отдавна си бяха отишли от този свят, прилично погребани под келтски кръст^[4] в местното гробище. Вярно, оставах ми отец Франсис и несъкрусимият Дингуол, но когато веднъж решиш да направиш от себе си грандиозен глупак, разумно е поне да отложиш всякакви смущаващи контакти. За днешния ден ми стигаше злото, което той носеше със себе си, още повече че си го бях създад сам.

Повървах малко по Хай стрийт, после рязко свих наляво в потихата Бърнсайд Роуд, която поне външно изглеждаше непроменена. Библиотеката на Карнеги все така си беше обвита в мантия от викторианско спокойствие и достолепие. До нея беше същото малко магазинче, от което понякога, в събота вечер, си бях купувал пържени картофи за едно пени, забравяйки васалната си вярност към царствените Брюсовци.

Движейки се по тази улица, трябваше да мина покрай църквата, но в този час тя положително щеше да е пуста. Последвах завоя на пътя, като преместих чантата в другата си ръка.

Пак не позна, Керъл! Пред очите ми се показа църквата „Сейнт Патрик“ с дълга редица коли пред входа и множество хора, тълпящи се около тях. Погребение вероятно. Може би старият каноник най-последно бе опровергал мита, че е безсмъртен и вечен. Не, беше сватба. Можех да различа белите панделки, развяващи се по потеглящите коли. Поколебах се. Пак ли ще трябва да се превърнеш във фантом, Керъл? Никога! Достойнството ми и правото ми да ползвам улицата, както всички други, не допускаха това. Още повече че много вероятно беше да се промъкна незабелязан покрай шумната навалица.

Ускорих крачките си, но колите бяха по-бързи и насочили се към ресторанта, който някога наричахме „Фукнята“, разчистиха пространството пред църквата.

Голямата кола с влачеци се и подрънкващи отзад празни тенекиени кутии и надпис „Току-що венчани“^[5] потегли, а зад нея, боже опази, през пролуката съзрях как преподобният Франсис подканя гостите да побързат.

Зърнах го с крайчеца на окото си, докато с глава, обърната в другата посока, маскиран с накуцваща походка, леко прегърбен, с отработеното изражение на пътуващ амбулантен търговец, който предлага тоалетни дреболии на доверчивите домакини, се опитах да мина незабелязан.

Безполезно. Видя ме. С един отскок почти прелетя половината ширина на улицата.

— Лорънс! — Прегърна ме и за момент се побоях, че може и да ме целуне. Беше напълнял, закръглен и розовичък, с блажена усмивка, облечен в безупречно чисто расо от най-висококачествен плат, върху което някой бе забол малка розова пъпка. Послужих си с нея, за да се освободя от възторжената му прегръдка.

— Това не противоречи ли на канона, отче?

Той се изчерви.

— Една от шаферките настоя, Лорънс.

— Онази хубавичката, нали?

— Всички бяха хубавки. И разбира се, ще откача розичката, като влезем вътре.

— Ще влезем вътре?

— Разбира се, мой скъпи Лорънс. Откакто научихме от отец Зобронски, че идваш, каноникът те варди в градината на сестрите с разписанието на влаковете върху коленете си. Дал е строги указания веднага да бъдеш отведен при него.

Е, и това трябваше да мине по реда си. По-добре сега, отколкото по-късно. Оставих Франк да ме поведе по страничната пътека в църквата към конвента. Вече бе свалил розата и я беше мушнал в малкото си джобче. После може би щеше да я сложи в чашата за зъбни четки в банята си.

Доближихме до статуята на Дева Мария над свода, през който се влизаше в градината, и той измърмори:

— Ще те оставя тук, драги Лорънс. Но сега ще се виждаме много, много пъти, да благодарим на Бога. — После с шепот на суфльор изсъска: — Дингуол е сляп с едното око, а и другото му запада. Налага му се да употребява силно увеличително стъкло, но в никакъв случай не му споменавай за това. Много се ядосва.

Изчаках, докато си отиде, после се запътих към стария, почти сляп човек в инвалидната количка, спряна под покрива на открита лятна беседка. Застанах пред него. Видя ли ме или просто усети, че съм там?

— Самолетът ти е пристигнал навреме. Хванал си влака в 12:15 от Централната гара.

— Да, Ваше Преподобие.

— Изчисленията ми са били правилни. Това винаги е много лош влак. Работнически, нали?

— Да, Ваше Преподобие.

— А какво те накара да избереш този неприятен нощен полет от Берн? И то с „Дъглас-3“?

Забелязали ли сте как понякога старите хора обичат да си чертаят планове за пътувания, които никога няма да предприемат?

— Избрах него, защото е неприлично евтин полет.

— Значи си закъсал, Керъл?

— Без пукнато пени съм, отче — потвърдих аз и добавих: — Тъй като желаете да ме обидите.

Потрепване на усмивка ли премина по старото, много старо и изпито лице? Мина и отмина.

— Е, както и да е. Ти се завърна, Керъл.

— Да, дойдох им до гуша и ме изхвърлиха.

— Една от хубавите ти лъжи, Керъл. Твоят странен полски приятел ми пише, че са те молили и настоявали да останеш и матроната, и комитетът.

Не казах нищо.

— Между другото как е онзи добър отец със странното име?

— Болен е — рекох и продължих, като го наблюдавах внимателно: — Много е болен. Каверни и в двата дроба. Очаквам лоша новина за него на девети октомври.

Не, датата не означаваше нищо за него. Просто каза:

— Жалко. Бих искал да се запозная с него. Но все пак... този неприятен нощен полет...

Малко се унасяше и на моменти, изглежда, потъваше в себе си. Опитах се да внеса малко лекота в разговора.

— Напоследък играете ли шах? — и добавих по-високо, за да го събудя: — Шах... Ваше Преподобие?

Той се завърна.

— Не, младият ми противник не се навърта често насам. Между другото, Керъл, те нямат представа, че се завръщаш, а и аз не ги уведомих.

Това бе добра новина и тъкмо се канех да му благодаря, когато той допълни:

— Не че исках да ти запазя радостта от изненадата при завръщането на блудния син, ами, виждаш ли, боях се, че в последния момент може и да не се явиш.

Пауза. Не казах нищо. Може би беше прав.

— Очевидно ти е отнело време да решиш. Разбира се, знам, че си бил и болен. Лека простуда, нали?

Кимнах. Неговата „лека“ простуда в действителност беше развита и типична. Той явно знаеше, че съм прекарал вирусна пневмония, но аз продължих в неговия дух:

— Настинах от една сауна в местната църква.

— Аха! — рече той, но с безпределна наслада. — Двойно пречистване в една такава сграда. После е трябвало да чакаш заместника си. Три месеца, нали?

— Да — потвърдих, като си помислих, че това беше дало време на добрия Зобронски да поработи над мен, като същевременно умираше прав, без оплакване и стон.

— Е, щом сега си тук, Керъл, по неведомите пътища на Всемогъщия Бог, задната врата е отворена за теб — прости ми, ако те отегчавам, като ти напомням за една забележка, която някога мислех, че е подходяща — сега си тук, за да останеш. Защото скоро ще разбереш колко много и на кого страшно много си нужен. Ако предадеш тях и мен, душата ти е загубена, Керъл. Когато отида горе, на небето, а това може да е съвсем скоро, лично ще уредя да не бъдеш допуснат там. — Той замълча, наблюдавайки ме с крайчеца на здравето си око. — Кажеш нещо, Керъл. На моя страна ли си?

— Да — рекох. Какво друго можех да кажа на този шотландски Макиавели?

— Добре. Тогава искам да дойдеш безшумно тук в петък следобед, точно както преди. Само че искам ще доведеш онази измъчена бедна жена, която скоро ще стане майка на второто ти дете.

Какъв поразяващ удар! Сякаш покривът на беседката се стовари над главата ми. И все пак някъде в подсъзнанието си се бях страхувал от това. Керъл потентният! Керъл, разпространителят на вярата! Сега обаче бях здравата ухапал въдицата заедно със стръвта, кордата и тежестта.

Той продължи:

— Отец Франсис извършва венчавките. Той действително обича сватбите и е любимец на дамите, но тази венчавка ще направя аз. С мен ли си, Керъл?

— Да, отче — измънках аз.

— Добре. Радвам се, ликувам от радост, че поне веднъж проявяваш необикновено положителен и верен усет за нещата. — Той протегна ръката си в посоката, от която чуваше гласа ми. Взех я — само кожа, кости и сини вени.

— А сега ме остави! Наближава да дойде дебелата ирландска сестра, която ненавиждам и която крие енфието ми. Нуждая се и от яденето си, ако може да се нарече така кашницата, която ми дават. Бог да те благослови, мой скъпи, скъпи Лорънс. И помни за петък!

Чантата ми беше до вратата. Взех я и тръгнах. В началото стъпките ми бяха бавни и колебливи. Завършилият преди малко

разговор, най-меко казано, не ме развесели. При все това в изпълнената с обич последна фаза намерих странно облекчение.

Задминаха ме група мъже, забързани за футболния мач. Вървах с наведена глава, мъкнейки чантата си, която ритмично се блъскаше в глезените ми. Мъжете крачеха по паважа пред мен, а до ушите ми долиташе ехото от стъпките им. С пълна липса на всякаква логика си помислих, че аз бях вече този, който вървеше отзад. Не бях повече преследваният.

Стигнах до ъгъла на Рентън Роуд и докато свивах в познатата странична улица, неусетно крачките ми се ускориха. Сърцето ми озадачаващо започна да бие по-бързо. За нула време се озовах на Крейг Кресънт срещу къщата на Енис, която изглеждаше по-западнала отпреди, с олющена боя по кепенците и счупен прозорец на чакалнята пред кабинета, пред която се бяха събрали няколко пациенти. Погълнах с поглед всичко това и употребявайки най-омразната ми швейцарско-немска дума, си рекох: „Керъл, ти направи своя Rundfahrt^[6]“.

Поех си дълбоко дъх, прекосих пътя, минах по насипаната с едър пясък буренясала пътека, бутнах предната врата и влязох направо вътре.

Всекидневната беше вляво и доктор Енис лежеше, опънат на кушетката, заспал с отворена уста, леко похъркващ през носа си. До него на пода лежеше акушерската му чанта. Въпреки че чашата с обичайния му ободрител беше празна, той изглеждаше трезвен, лицето му бе румено, небръснато, с малка пръска от хрчка върху рунтавите мустаци. Не бе красива, но все пак човешка картина. Най-малкото това бе лице, с което, знаех, ще мога да живея и може би щях да отида за риба на езерото през някой свободен следобед.

Обърнах се, без да го събудя, и излязох от стаята. Краят на коридора се стесняваше от огромна махагонова закачалка за дрехи и шапки, на която стърчаха като зелки шапките на доктора от най-различни видове и фасони. До закачалката имаше врата към кухнята. Беше отворена. Все още с чанта в ръка, се приближих и заставах на прага. Никой от двамата не ме видя.

Зад ниската кухненска маса бе седнала тя, извита малко встрани, за да облекчи натиска върху видимо издутия си корем. Облечена в аспидносиня работна манта, тя подпираше косо главата си с едната

ръка, докато с другата държеше лъжица, с която хранеше Дениъл от купичка с бульон. Той седеше близо, облегат на нея, със сив шал, метнат около раменете му. Това, че бе прекарал и друг кръвоизлив, бе видно от цвета на лицето му, от изражението на апатия към всичко, на отпадналост и примирение, които сякаш обгръщаха и двамата и ги свързваха в едно цяло. Картината беше чист Пикасо, най-доброто от синия му период и ме прониза като с нож.

Оставих чантата си на пода. Сърцето тежко разтърсваше гърдите ми с ударите си. Те вдигнаха очи. Видяха ме. Не издадоха никакъв звук, но по лицето на детето просветнаха почуда и изненада, заменени постепенно от тиха радост. На лицето ѝ се изписаха невяра и шок, които бавно, много бавно се разтвориха в една-единствена сълза, потекла на тънка струйка по бузата ѝ.

Оставих това да продължи един дълъг, мълчалив момент, момент, който, изглежда, бях чакал през целия си живот. През това мигновение на мълчалива горест, от мен като ненужна дреха се свлече цялата противна индивидуалност, която беше Керъл, и аз изживях милион години на чиста, неосквернена радост. После отново станах Керъл.

— Завърнах се — рекох.

Глупаво потвърждение на очевидното, но това бе всичко, което можах да кажа.

Бяха започнали да думкат по вратата на амбулаторията. Вероятно Енис е бил зает през цялата нощ с някой случай и беше пропуснал сутрешните часове за амбулаторни прегледи.

— По-късно бих хапнал от този бульон — казах на излизане и скромно добавих, — ако остане нещо от него.

В края на краищата след твърдата като камък кифла от бюфета на гарата не бях слагал нищо в устата си.

Слязох по десетте изтъркани стъпала в малката стаичка, която служеше за лекарски кабинет. Облякох една не съвсем безупречно чиста бяла престилка, която висеше зад вратата, взех слушалката на доктор Енис и я склучих зад ушите си.

Отвън вече бяха започнали и да ритат по долната панела на вратата. Преминах, без да бързам, шестте крачки през малката чакалня и с рязко движение отворих вратата.

— Какво, по дяволите, си мислите, че ще постигнете, като вдигате тази проклета дандания? Аз съм новият лекар тук и няма да

търпя такова нещо. Влизайте тихо, по реда си или ще ви изхвърля осигурителните картони.

Мъртва тишина. Навлязоха тихо в чакалнята.

— Кой е пръв? — попитах, сядайки зад бюрото.

Една старица на около седемдесет се довлече до мен в кабинета. Черна шапчица, карирана наметка от вълнен плат, износени, но някога с претенции за елегантност черни ръкавици. Докато тя с хриптящо, затруднено дишане бавно сядаше на стола, огледах я мълчаливо в очакване да заговори. Познавах нейния тип — закалена ветеранка на обществено осигурителната здравна система, преливаща от диагнози: артрит, неврит, бронхит, подути стави на ходилата и вероятно варикозни язви. По начина, по който седеше, се досещах и за хроничен запек и хемороиди.

Бих ли могъл отново да поглъщам и понасям горчивото лекарство на професията както преди?

Да, с Дингуол, стъпил на врата ми, с Франк, увиснал около него, с онези двамата в кухнята и третия, нероден, за които трябваше да се грижа. Не биваше да се предавам, трябваше да устоя. Най-малкото, щях да опитам.

[1] Джон Филип Суса (1854–1932) — американски капелмайстор и композитор на маршове. — Б.пр. ↑

[2] Религиозно-благотворителна организация в Англия и САЩ. — Б.пр. ↑

[3] Архитектурен стил от времето на кралете Джордж I, II, III и IV (1714–1830). — Б.пр. ↑

[4] Кръст с кръг около центъра, в който се свързват гредите, срещан предимно в Шотландия, Уелс и Ирландия. — Б.пр. ↑

[5] Сватбен обичай в англосаксонските страни. — Б.пр. ↑

[6] Обиколно пътуване (нем.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.